

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
імені Івана Боберського
Серія
„Інформаційне забезпечення фізичної рекреації, фізичної терапії і здоров'я
людини”

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ
ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ

Анотований бібліографічний покажчик
авторефератів дисертацій

Укладач Ірина Свістельник

Львів
2019

УДК 615.82:016
Ф50

Серія
„Інформаційне забезпечення фізичної рекреації, фізичної терапії і здоров'я людини”
Започаткована 2011 року

Фізична реабілітація. Фізична терапія : анот. бібліогр. покажч. авторефератів дисертацій [Електронний ресурс] / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2019. – 145 с. – (Серія „Інформаційне забезпечення фізичної рекреації, фізичної терапії і здоров'я людини”, вип. 2).

У бібліографічному покажчику подано відомості про автореферати дисертацій з фізичної реабілітації/фізичної терапії, що зберігаються у фонді та електронному репозитарії бібліотеки Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського (<http://repository.ldufk.edu.ua/>).

Стиль та мова збережені в авторській редакції.

Покажчик призначений для викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів ЗВО та усіх тих, хто здійснює наукові дослідження з фізичної терапії.

© Свістельник І. Р., 2018

ВІД УКЛАДАЧА

Бібліографічний покажчик авторефератів дисертацій з фізичної реабілітації/фізичної терапії є продовжуваним науковим виданням. Його мета – допомогти дослідникам, молодим науковцям у роботі з фондом авторефератів дисертацій (у т. е. електронним) бібліотеки Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського.

У покажчику представлено такі види видань:

- автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук;
- автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Довідково-пошуковий апарат видання містить іменний покажчик.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ

Автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук:

1. Абдельсалам Мох'д С. Хамаршех.

Фізична реабілітація хворих із закритими переломами проксимального кінця плечової кістки після стабільно-функціонального остеосинтезу : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Абдельсалам Мох'д С. Хамаршех ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2001. – 19 с.

Анотація. Науково обґрунтована і розроблена програма фізичної реабілітації хворих з переломами проксимального кінця плечової кістки, прооперованих із застосуванням методу СФО кісткових уламків.

Ключові слова: фізична реабілітація, переломи, остеосинтез, програма.

Аннотация. Научно обоснована и разработана программа физической реабилитации больных с переломами проксимального конца плечевой кости, прооперированных с использованием метода СФО костных переломов.

Ключевые слова: физическая реабилитация, переломы, остеосинтез, программа.

Annotation. Scientifically grounded and developed program of physical rehabilitation of patients with the breaks of proximal end of humeral bone, operated with the use of method of stably functional osteosintez of bone breaks.

Key words: physical rehabilitation, breaks, osteosintez, program.

УДК 616.717-001.5-089.84:615.83

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/6989>

2. Аблікова І. В.

Фізична реабілітація осіб старшого шкільного та юнацького віку хворих на гемофілію з комбінованими контрактурами колінного суглоба : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Аблікова Ірина Володимирівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2011. – 18 с.

Анотація. Уперше розроблено та експериментально доведено, що програма фізичної реабілітації для осіб старшого шкільного та юнацького віку, хворих на гемофілію, з комбінованими контрактурами колінного суглоба, яка охоплює методики застосування активних та пасивних вправ по наявній безболісній амплітуді, постізометричної релаксації, вправ для тренування сили м'язів, рівноваги та ходьби, дає можливість поліпшити рівень рухливості уражених суглобів нижніх кінцівок (на 20 %), зменшити больові відчуття (на 37 %), відновити і покращити основні рухові дії (на 10 %).

Ключові слова: фізична реабілітація, гемофілічна артропатія, колінний суглоб, опорно-руховий апарат, комбінована контрактура, фізичні вправи.

Аннотація. Вперше розроблена і апробована програма фізичної реабілітації для больных гемофілією старшого шкільного і юнацького віку з комбінованими контрактурами колінного суглоба. Програма включає методики застосування активних і пасивних вправ по безболісній амплітуді, вправи для тренування сили м'язів, рівноваги і ходьби.

Ключеві слова: фізична реабілітація, гемофілія, артропатія, колінний суглоб, опорно-двигальний апарат, комбінована контрактура, фізичні вправи.

Annotation. Objectives of the study: identify the basic tools and methods to reduce effects of hemorrhage in hemophilia patients with pathology of the knee joint; the peculiarities of physical and psychical conditions, joint mobility and muscle strength of lower extremities in patients with hemophilia; develop a program of physical rehabilitation, organizational and methodological approaches to the individualization of the rehabilitation process, late changes and the overall state of hemophiliac contractures; assess the efficacy of physical rehabilitation program and determine its effect on the amplitude of movements in the affected knee joints, hip muscle strength, functionality and lower extremities of patients with hemophilia. Results – first developed and practically implemented program of physical rehabilitation for those high school students and adolescents hemophilia patients with combined knee joint contractures, which covers methods of using active and passive exercises without pain, isometric exercises and exercises to train muscle strength; balance and walking, improved and adapted methods postisometric relaxation of hemophilia patients with combined knee joint contractures, used subjectively comfortable position for the weekend of therapeutic exercise to people with hemophilia.

Key words: physical rehabilitation, hemophilic arthropathy, knee, musculoskeletal system, combined contracture, exercise.

УДК 615.825:616.151.5+616.728.3-053.6

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8115>

3. Адель М. А. Марайта.

Фізична реабілітація осіб працездатного віку після артроскопічної реконструкції ротаторної манжети плеча : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Адель М. А. Марайта ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2015. – 24 с.

Анотація. У дисертаційній роботі обґрунтовано та розроблено програму фізичної реабілітації, спрямовану на відновлення рухової функції плечового суглоба, динамічного стереотипу плечолопаткового ритму, координацію рухів ушкодженою кінцівкою осіб з пошкодженнями ротаторної манжети плеча із застосуванням традиційних і сучасних методів, засобів з нестійкою опорою. На підставі попередніх досліджень визначено чинники, що зумовлюють характер і спрямованість процесу фізичної реабілітації, розроблено методику застосування фізичних вправ на засобах з нестійкою опорою для відновлення осіб після артроскопічної реконструкції

ротаторної манжети плеча. Після застосування запропонованої програми відбулися достовірні зміни в показниках рівня болю, функції плеча, плечового комплексу і верхньої кінцівки, сили і об'єму м'язів плеча, зниження дефіциту обсягу рухів у суглобі та плечовому комплексі пошкодженої верхньої кінцівки.

Ключові слова: фізична реабілітація, плечовий суглоб, ротаторна манжета плеча, артроскопія, фізичні вправи, технічні засоби.

Анотація. Диссертация посвящена вопросам физической реабилитации больных после артроскопической реконструкции ротаторной манжеты плеча. Результаты педагогического эксперимента, доказывают, что использование предложенной нами реабилитационной программы позволяет добиться лучших результатов в основной группе, чем в контрольной группе. Подобная положительная динамика отмечена в основных подгруппах больных зрелого и пожилого возраста, относительно контрольных подгрупп зрелого и пожилого возраста.

Ключевые слова: физическая реабилитация, плечевой сустав, ротаторная манжета плеча, артроскопия, физические упражнения, технические средства.

Annotation. Thesis research contains reasoned and developed program of physical therapy, intended to recovery of motor function of shoulder joint, dynamical stereotype of scapulohumeral rhythm, motion coordination of injured extremities of persons having injuries of rotator cuff with use of conventional and modern methods, facilities with unstable support. Preliminary study makes it possible to establish factors conditioning nature and direction of physical therapy process, to develop methods of application of special bodily exercises with use of facilities having unstable support for rehabilitation of persons after arthroscopic repair of rotator cuff. Application of this program resulted in significant alternations in pain levels, function of shoulder, shoulder complex and upper extremity, force and volume of shoulder muscles, reduction of motion deficit of joint and shoulder complex of injured upper extremity.

Key words: physical rehabilitation, shoulder joint, rotator cuff, arthroscopy, bodily exercise, technical facilities.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5489>

4. Алі Сарі Алі Смаді.

Фізична реабілітація осіб із затримкою хребтово-спинномозковою травмою поперекового відділу : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Алі Сарі Алі Смаді ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2011. – 20 с.

Анотація. Уперше розроблена програма фізичної реабілітації для хворих з затримкою хребтово-спинномозковою травмою поперекового відділу у пізньому періоді, що включає комплекс різних засобів і методів реабілітації з визначенням послідовності їхнього застосування; застосовано метод склеротомного сегментарного самомасажу та розроблено методику його використання в осіб з затримкою хребтово-спинномозковою травмою

поперекового відділу в пізньому періоді; доведена можливість використання у фізичній реабілітації для даної категорії хворих комбінації лікувальної гімнастики та методів мікропунктурної рефлексотерапії (методів Оннурі терапії, саморефлексотерапії) як самостійно використаних, так і як підготовчий метод перед проведенням занять лікувальної гімнастики і як метод для завершення занять лікувальної гімнастики; застосовано метод сухожилко-м'язової меридіанної і пунктурної діагностики для оцінки стану осіб з затримкою хребтово-спинномозковою травмою поперекового відділу в процесі реабілітації для проведення індивідуального підбирання зон дії та дозування сили дії, з чіткою регламентацією використання методів, з активним залученням пацієнта в реабілітаційний процес на всіх етапах реабілітації.

Ключові слова: фізична реабілітація, Оннурі терапія, самомасаж, програма, ідеомоторні вправи, ізометричні вправи.

Анотація. На основани даних исследования впервые разработана комплексная программа восстановительных мероприятий для больных с задержкой позвоночно-спинномозговой травмой поясничного отдела в позднем периоде, которая включает взаимодополняющие мероприятия – лечебную гимнастику и саморефлексотерапию (Оннурі терапію и сегментарный склеротомный точечный массаж), воздействующие как на двигательную активность, так и общее состояние больных. Программа построена с учетом педагогических принципов, принципа дозирования физических нагрузок, а также с учетом тяжести заболевания и двигательного режима. Анализ результатов исследования выявил преимущество разработанной программы физической реабилитации по сравнению с общепринятой, что подтверждается изменениями клинического состояния больных по методу интегральной оценки и инструментальными методами.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, Оннурі терапія, самомассаж, идеомоторные упражнения, изометрические упражнения.

Annotation. The dissertation work is dedicated to the problem of patients with trauma of lumbar part in the later age period. It is stated that 30 (78,95 %) of theme patients are of life Span age. The average duration of later age period Comprises 3,1 year. The estimation of disease manifestation with violation of motor activity in complex using of tests, data of clinical examination and instrumental methods gives the notion on physical state of the patient, the rehabilitative prognosis and the effect of rehabilitation. The patients state estimation dynamics by the coefficient from 0,73 to 0,78 proves about the patients state improvement during the use of rehabilitation worked out problem. For the first time the rehabilitation program with the use of curative gymnastics (idiomotor, isometric exercises), methods of selfreflexo-therapy (Onnury therapy) and sclerotomic segmental pointed self massage is worked out.

Key words: physical rehabilitation, Onnury therapy, selfmassage, complex program.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8174>

5. Алі Халіл Мохаммед.

Фізична реабілітація хворих ішемічною хворобою серця зі стабільною стенокардією напруги : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Алі Халіл Мохаммед ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2013. – 19 с.

Анотація. Уперше на підставі результатів сучасних досліджень вчених, практики фізичної реабілітації хворих на ішемічну хворобу серця зі стенокардією, а також виявлених порушень функції міокарда, толерантності хворих до фізичних навантажень, зміни психоемоційного стану хворих, показників велоергометра, електрокардіографії, ехокардіографії і психологічних методів розроблена програма, в якій поєднуються одночасно фізичні і психологічні засоби реабілітації: процедури лікувальної гімнастики, інтермітуючої ходьби і психотерапії, аутогенного тренування, а також дієтотерапії, що спрямовані на корекцію виявлених порушень та дозволяють вирішувати питання відновлення стану хворих.

Ключові слова: ішемічна хвороба серця, стабільна стенокардія напруження, фізична і психологічна реабілітація, якість життя хворих.

Аннотація. Диссертация посвящена вопросу физической и психологической реабилитации больных ишемической болезнью сердца со стабильной стенокардией напряжения. Существуют факторы риска, которые являются причиной возникновения ишемической болезни сердца и стабильной стенокардии напряжения.

Ключевые слова: ишемическая болезнь сердца, стабильная стенокардия напряжения, физическая и психологическая реабилитация, качество жизни больных.

Annotation. The thesis highlights the physical and psychological rehabilitation of patients with coronary heart disease and stable angina pectoris. Based on a study of risk factors in patients with indicators of ECD, EchoCG, the program of physical and psychological rehabilitation of patients The necessity of sharing in the program of physiotherapy treatments dosed walking, therapy, autogenic training and diet. Ameliorate the negative effects on the patient's risk factors. The indicators of myocardial contractile function by EchoECG and Holter ECG monitoring. Increased electrocardiography exercise duration on the results of cycle ergometry. Improved their physical and psychological condition.

Key words: ischemic heart disease, stable angina, physical rehabilitation, psychological rehabilitation, quality of life.

УДК 796:616.12-009.72+615.825

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7240>

6. Аля Омар Самара Абдуллах.

Фізична реабілітація осіб з розсіяним склерозом у комплексній терапії в умовах стаціонару : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Аля Омар Самара Абдуллах ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2011. – 20 с.

Анотація. Уперше доведена можливість використання для осіб з розсіяним склерозом у фізичній реабілітації поєднання лікувальної гімнастики з методами Оннурі терапії (саморефлексотерапії); уперше для осіб з розсіяним склерозом визначена технологія програми фізичної реабілітації, яка полягає в послідовності використання лікувальної гімнастики і методів саморефлексотерапії після проведення сухожилко-м'язової та пунктирної діагностики; уперше позначено введення інформаційно-навчальних технологій до системи реабілітації; уперше застосовані сухожилко-м'язова і пунктурна діагностики для динамічної оцінки стану осіб з розсіяним склерозом у процесі реабілітації; уперше для осіб з розсіяним склерозом у фізичній реабілітації на стаціонарному етапі лікування застосовуються для саморефлексотерапії використання кольору, аплікація насіння, точковий самомасаж зон відповідності; уперше визначено методики проведення точкового самомасажу, аплікації насіння і використання кольору для осіб з розсіяним склерозом.

Ключові слова: хворі, розсіяний склероз, програма, фізична реабілітація, лікувальна гімнастика, спеціальні вправи, Оннурі терапія, сухожилко-м'язова діагностика, пунктурна діагностика, самомасаж кисті, оцінка ефективності.

Аннотація. На основании клинических, инструментальных, педагогических исследований научно обоснована и разработана программа физической реабилитации больных рассеянным склерозом, которая включала модифицированную лечебную гимнастику и методы саморефлексотерапии микропунктурных систем кисти (Оннуритерапия: сухожильно-мышечная и пунктурная диагностики, точечный самомассаж кистей, аппликация семян и воздействие цветом).

Ключевые слова: больные, рассеянный склероз, программа, физическая реабилитация, лечебная гимнастика, специальные упражнения, Оннуритерапия, сухожильно-мышечная диагностика, пунктурная диагностика, самомассаж кисти, оценка эффективности.

Annotation. On the grounds of clinical, instrumental and pedagogical searches the physical rehabilitation program of patients with disseminated sclerosis is grounded and worked out. It was done for patients, who were in the hospital of Kyiv municipal centre of disseminated sclerosis. We applied the complex rehabilitation program, using special curative gymnastics complexes and methods micropuncturing self-reflex therapy of hand systems, Onnury therapy, pointed self-massage, sunflower seeds application, action with colors. The paper gives the estimation to the effectiveness of application this program according to the period of rehabilitation. In the group of patients who practiced this program, the dynamics of marcs was rather high then in the control group.

Key words: patients, disseminated (multiple) sclerosis, program, physical rehabilitation, therapeutic gymnastics, special exercises, Onnury therapy, tendinous muscle diagnostics, pmicturing diagnostics, self-massage of the hand, effectiveness estimation.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8116>

7. Аль Хамі Ібрагім.

Фізична реабілітація спортсменів-ігровиків з остеохондрозом шийно-грудного відділу хребта : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Аль Хамі Ібрагім ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 1999. – 16 с.

Анотація. Уперше розкрито закономірності порушень сегментарного кровообігу верхніх кінцівок.

Ключові слова: фізична реабілітація, спортсмени, остеохондроз, кровообіг верхніх кінцівок.

Аннотация. Впервые определены закономерности нарушения сегментарного кровообращения верхних конечностей.

Ключевые слова: физическая реабилитация, спортсмены, остеохондроз, кровообращение верхних конечностей.

Annotation. Conformities to law of violations of segmenting circulation of blood of overhead extremities are first certain.

Key words: physical rehabilitation, sportsmen, osteochondrosis, circulation of blood of overhead extremities.

УДК 616.711-08:796.32.072

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/4153>

8. Амжад А. Б. Хамдоні.

Передопераційна фізична реабілітація хворих при неспроможності зв'язок колінного суглоба в умовах дисплазії : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Амжад А. Б. Хамдоні ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2012. – 20 с.

Анотація. Уперше науково обґрунтовано і розроблено програму передопераційної комплексної фізичної реабілітації хворих з неспроможністю зв'язок колінного суглоба в умовах дисплазії, яка включає лікувальну гімнастику, різні види масажу, гідрокінезотерапією, психотерапію, дієтотерапію і фізіотерапію. Визначено часові параметри, порядок проведення і можливі поєднання реабілітаційних методик з урахуванням патологічних змін, що виникають у колінному суглобі в результаті неспроможності зв'язок в умовах дисплазії. Уперше одержано дані про необхідність застосування комбінації засобів фізичної реабілітації у хворих з неспроможністю зв'язок колінного суглоба в умовах дисплазії перед хірургічним лікуванням. Уперше проведено теоретичні і експериментальні дослідження щодо моделювання впливу патології колінного суглоба на спектральний склад характеристик стабілографії, які дозволили розробити нову методику диференційованої оцінки стану відділу опорно-рухової системи людини – нижньої кінцівки.

Ключові слова: фізична реабілітація, колінний суглоб, дисплазії, хірургічне лікування, фізичні вправи.

Аннотация. В результате проведенного исследования: разработана комплексная программа физической реабилитации, включающая шесть

періодів реабілітації больних с гонартрозом после хирургического лечения; проведено внедрение разработанной программы в клиническую практику с доказательством достоверности ее эффективности; намечены направления последующего исследования с целью совершенствования разработанной программы.

Ключевые слова: физическая реабилитация, коленный сустав, дисплазии, хирургическое лечение, физические упражнения.

Annotation. Dissertation is devoted to the important problem – preoperational complex rehabilitation of patients with insolvency of knee-joint ligaments under the dysplasia: the program of preoperational complex physical rehabilitation of patients with insolvency of knee-joint ligaments under the dysplasia, that includes remedial gymnastics, different types of massage, hydrokinezitherapy, psychotherapy, diet therapy and physiotherapy has been scientifically grounded and worked out for the first time; certain temporal parameters, order of conducting and possible combinations of rehabilitation methods taking into account the pathological changes, which arise up in a knee-joint as a result of ligaments insolvency under the dysplasia has been defined; - data dealing with the necessity of utilization of combination of methods of physical rehabilitation at patients with insolvency of knee-joint ligaments under the dysplasia before surgical treatment has been obtained for the first time; theoretical and experimental researches of modelling the influence of knee-joint pathology on spectral composition of stabilography characteristics, which allowed to develop a new method of the differentiated estimation of man musculoskeletal system injuries - lower extremity have been carried out for the first time.

Key word: physical rehabilitation, knee-joint, dysplasia, surgical treatment, physical exercise.

УДК 616.8-009.67:615.825

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7855>

9. Арешина Ю. Б.

Фізична реабілітація дітей середнього та старшого дошкільного віку, які страждають на рецидивний бронхіт : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Арешина Юлія Борисівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2013. – 20 с.

Анотація. Обґрунтовано та розроблено та комплексну програму фізичної реабілітації для дітей 4–6 років з рецидивним бронхітом, спрямовану на загальне зміцнення організму та зменшення кількості рецидивів захворювання. Запропонована програма охоплює лікарняний та післялікарняний етапи. Передбачено проведення заходів фізичної реабілітації у домашніх умовах за рахунок залучення батьків. У програмі поєднано традиційні засоби фізичної реабілітації (лікувальна гімнастика, масаж, міофасціальний реліз, загартування) та нетрадиційні (східні оздоровчі гімнастики, рефлексотерапія, аюрведична дієтотерапія). Доведено, що у результаті систематичного застосування розробленої програми порівняно з наявними у практиці дошкільних навчальних закладів та лікарень

програмами швидше відбувається подолання гострих симптомів захворювання, більш помітними є позитивні зрушення щодо нормалізації показників функцій дихальної системи, зменшується кількість рецидивів бронхіту.

Ключові слова: фізична реабілітація, рецидивний бронхіт, діти, дошкільний вік.

Аннотація. Дисертація посвячена научному обоснованню і розробці комплексної програми фізичної реабілітації дітей 4–6 лет с рецидивующим бронхитом. На больничном этапе физической реабилитации в исследовании принимали участие 70 детей данной возрастной категории с рецидивующим бронхитом, а на послебольничном этапе (в условиях детского сада) – 42 ребенка. Была разработана и научно обоснована комплексная программа физической реабилитации для детей 4-6 лет с рецидивующим бронхитом, направленная на общее укрепление организма данного контингента пациентов и уменьшение количества рецидивов заболевания.

Ключевые слова: физическая реабилитация, рецидивный бронхит, дети, дошкольный возраст.

Annotation. The comprehensive physical rehabilitation program for children of 4–6 years with recurrent bronchitis is established and developed. This program is aimed at the overall body strengthening and decrease of the recurrences of bronchitis. The proposed program includes hospital and post-hospital periods. Physical rehabilitation at home is provided due to the involvement of parents. In the program both traditional (curative gymnastics, massage, myofascial release, tempering) and nontraditional (oriental health-improving gymnastics, reflexotherapy, Ayurvedic diet therapy) means of physical rehabilitation are combined. It is proved that as a result of systematic use of the developed program, in comparison with the existing in practice of kindergartens and hospitals programs, the acute symptoms of the bronchitis eliminate quicker, the positive signs regarding the normalization of respiration function parameters are more appreciable, and the number of the recurrences of bronchitis is reduced.

Key words: physical rehabilitation, recurrent bronchitis, children, preschool age.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/750>

10. Афанасьєва О. С.

Фізична реабілітація слабкочуючих дітей середнього шкільного віку з порушенням постави : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Афанасьєва О. С. ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2014. – 20 с.

Анотація. Дисертація присвячена проблемі реабілітації слабкочуючих дітей з порушенням постави. У результаті проведення констатуючого експерименту було визначено показники фізичного розвитку, серцево-судинної та дихальної систем 46 слабкочуючих школярів, які мають сколіотичну поставу та 40 практично здорових дітей, вік яких складає 12—13

років. У роботі на підставі сучасних досліджень зарубіжних та вітчизняних спеціалістів вперше теоретично сформульовано та експериментально обґрунтовано програму фізичної реабілітації слабкочуючих дітей середнього шкільного віку, які мають сколіотичну поставу, визначальною особливістю якої є використання вправ на профілакторі Євмінова та фітболів, масажу не тільки спини, а й грудної клітки, самомасажу стоп, дихальних вправ з методики О.М. Стрельникової, фізіотерапії. Доведено, що у результаті систематичного застосування розробленої програми фізичної реабілітації слабкочуючих дітей з порушенням постави у обстеженого контингенту спостерігалися позитивні зміни функціонального стану хребта, серцево-судинної та дихальної систем, фізичного розвитку та організму в цілому.

Ключові слова: слабкочуючі діти, сколіотична постава, середній шкільний вік, фізична реабілітація.

Анотація. Диссертационная работа посвящена вопросам обоснования и разработки программы физической реабилитации слабослышащих детей среднего школьного возраста с нарушением осанки. На основании констатирующего эксперимента была разработана программа физической реабилитации слабослышащих детей с нарушением осанки, которая включает применение специальных корригирующих упражнений в исходных положениях, способствующих разгрузке позвоночного столба, выполнение физических упражнений на профилаторе Евминова и фитболов, с целью декомпресси позвонков, увеличения силы глубоких мышц спины, формирующих мышечный корсет, массажа не только спины, но и грудной клетки, самомассажа стоп, дыхательных упражнений по методике А.Н. Стрельниковой, физиотерапию. Программа физической реабилитации слабослышащих детей с нарушением осанки построена с учетом принципов АФВ и состоял из трех двигательных режимов – щадящий, щадяще-тренировочный и тренировочный.

Ключевые слова: слабослышащие дети, сколиотическая осанка, средний школьный возраст, физическая реабилитация.

Annotation. As a result of carrying out the ascertaining experiment the indexes of physical development, cardio-vascular and respiratory systems of 46 hearing-impaired schoolchildren, which have a scoliotic posture and 40 practically healthy 12–13 years old children were defined. For the first time, on the basis of modern researches of foreign and domestic specialists the program of physical rehabilitation for hearing-impaired middle school age children with scoliotic posture is formulated theoretically and experimentally grounded. The characteristic feature of the program is the use of exercises on Evminov's preventer training device and fitballs, massage of both the back and the thorax, self-massage of feet, A.V. Strelnikova breathing exercises, physiotherapy. It is proven that as a result of systematic application of the developed program of physical rehabilitation for hearing-impaired children with poor posture the inspected contingent had positive changes in the functional state of spine, cardio-vascular and respiratory systems, physical development and the whole organism.

Key words: hearing-impaired children, scoliotic posture, middle school age, physical rehabilitation.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/580>

11. Балаж М. С.

Фізична реабілітація осіб з ішемічною хворобою серця з метаболічним синдромом : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Балаж Марія Степанівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2013. – 20 с.

Анотація. Дисертація присвячена питанням реабілітації осіб з ішемічною хворобою серця з метаболічним синдромом. У представленій роботі на підставі даних попередніх досліджень, науково обґрунтовано зміст комплексної програми фізичної реабілітації хворих на ішемічну хворобу серця з метаболічним синдромом, спрямованої на корекцію компонентів метаболічного синдрому, відновлення структурно-функціонального стану серцево-судинної системи та покращення якості життя хворих. Обґрунтовано застосування засобів кінезітерапії, психотерапії, дієтотерапії та фізіотерапії в осіб з ішемічною хворобою серця з метаболічним синдромом на поліклінічному етапі реабілітації.

Ключові слова: ішемічна хвороба серця, метаболічний синдром, фізична реабілітація, комплекси;! програм»,

Аннотация. Диссертация посвящена вопросам реабилитации лиц с ишемической болезнью сердца и метаболическим синдромом. Эффективность разработанной комплексной программы физической реабилитации отразилась на улучшении показателей субъективных симптомов заболевания, антропометрических показателей, состоянии липидного и углеводного обмена, деятельности сердечно-сосудистой системы, физической работоспособности, качестве жизни у пациентов основных групп и была статистически более значима ($p < 0,05$) относительно контрольных.

Ключевые слова: ишемическая болезнь сердца, метаболический синдром, физическая реабилитация, комплексная программа.

Annotation. Dissertation is deals with the questions of rehabilitation of persons with coronary heart disease and metabolic syndrome. At this work a theoretical and experimentally grounded the complex physical rehabilitation program of persons with coronary heart disease and metabolic syndrome directed on the metabolic syndrome components' correction, cardiovascular system structural-functional state's recovery, improving of the quality of life is present. Application of kinetotherapy, psychotherapy, dietotherapy and physical therapy procedures in patients with coronary heart disease and metabolic syndrome on polyclinic stage of physical rehabilitation is substantiated. Under the influence of the developed complex physical rehabilitation program reduction of the metabolic syndrome components, positive changes in the structural-functional state of cardiovascular system was registered and the patients felt better, their quality of life improved.

Key words: coronary heart disease, metabolic syndrome, physical rehabilitation, complex program.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/1468>

12. Бандуріна К. В.

Організація самостійних занять фізичними вправами у фізичній реабілітації дітей з церебральним паралічем в умовах спеціальної школи : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Бандуріна Катерина Вікторівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2009. – 20 с.

Анотація. Уперше встановлено позитивний вплив самостійних занять фізичними вправами дітей 13–15 років з церебральним паралічем в умовах спеціальної школи на стан опорно-рухового апарату та психоемоційну сферу за авторською програмою, що передбачала індивідуальний підхід до вирішення рухових проблем дітей.

Ключові слова: фізична реабілітація, фізичні вправи, церебральний параліч, спеціальна школа.

Аннотація. Раскрыты вопросы, посвященные проблемам физической реабилитации детей с церебральным параличом в условиях специальной школы.

Ключевые слова: физическая реабилитация, физические упражнения, церебральный паралич, специальная школа.

Annotation. Questions, devoted the problems of physical rehabilitation of children with a cerebral paralysis in the conditions of the special school, are exposed.

Key words: physical rehabilitation, physical exercises, cerebral paralysis, special school.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8438>

13. Бардашевський Ю. В.

Корекція рухової функції учнів з наслідками дитячого церебрального паралічу засобами фізичної реабілітації : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Бардашевський Юрій Валерійович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2011. – 20 с.

Анотація. Уперше на підставі кількісних показників функціонального стану опорно-рухового апарату (пасивної амплітуди рухів у суглобах верхніх і нижніх кінцівок, рівня спастичності м'язів, рухових тестів) науково обґрунтована програма корекції рухових дисфункцій в учнів з наслідками ДЦП на пізній резидуальній стадії в умовах спеціалізованих навчальних закладів, спрямована на підвищення фізичних можливостей і поліпшення якості життя; уперше розроблена програма фізичної реабілітації, що відрізняється комплексним підходом, яка включає підібрані з урахуванням виявлених рухових порушень нетрадиційні компенсаторно-відновні методи,

спрямовані на корекцію м'язового тону і маніпулятивних функцій верхніх кінцівок.

Ключові слова: фізична реабілітація, дитячий церебральний параліч, рухова функція, комплексна програма реабілітації.

Анотація. Дисертація посвящена вопросам физической реабилитации учащихся с ДЦП, обучающихся в специализированном учебном заведении. В ходе предварительного исследования установлен ряд факторов, снижающих качество жизни лиц с ДЦП на поздней резидуальной стадии: наличие контрактур, повышенный уровень спастичности мышц, дистрофические процессы в мышцах, связочном аппарате, суставных хрящах, низкий уровень манипулятивных функций кисти.

Ключевые слова: физическая реабилитация, детский церебральный паралич, двигательные функции, комплексная программа реабилитации.

Annotation. The dissertation describes a scientific program for the correction of motor disorders of students with cerebral palsy consequences in late residual stage by means of unconventional programs of physical rehabilitation in specialized institutions, aimed at improving the physical abilities and the quality of life. For the first time, the comprehensive program of physical rehabilitation, which includes the methods chosen on the basis of the detected movement disorders aimed at correction of muscle tone and manipulative functions of the upper limbs. Theoretical understanding of the impact of the proposed means and methods of physical rehabilitation is extended for combining field-based evaluation of their effectiveness. The data of the physical characteristics and functional condition of pupils with cerebral palsy in the late residual stage is received.

Key words: physical rehabilitation, cerebral palsy, motion functions, complex rehabilitation program.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8138>

14. Баришок Т. В.

Теоретико-методичні основи застосування індивідуальних програм з фізичної реабілітації дітей з церебральним паралічем в умовах сім'ї : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Баришок Тетяна Віталіївна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2009. – 20 с.

Анотація. Уперше доведено ефективність застосування індивідуальних програм з фізичної реабілітації для покращення функціонального стану опорно-рухового апарату дітей з церебральним паралічем в умовах сім'ї за активного та свідомого ставлення батьків до процесу відновлення дитини та застосування сучасних методів контролю; визначено та науково обґрунтовано основні принципи застосування індивідуальних програм та етапи фізичної реабілітації (складання, виконання, корекція) дітей з церебральним паралічем, які мають використовувати батьки.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, діти, церебральний параліч.

Аннотація. Работа содержит характеристику исследованных детей с церебральным параличом и их семей. В процессе физической реабилитации брались во внимание общие принципы физического воспитания.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, дети, церебральный паралич.

Annotation. Work contains description of investigational children with cerebral paraliсhem and their monogynopaediums. In the process of physical reabalitacii general principles of physical education undertook into account.

Key words: physical rehabilitation, program, children, cerebral paralysis.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8138>

15. Бас О. А.

Фізична реабілітація жінок другого зрілого віку після мастектомії в післяопераційному періоді : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Бас Ольга Андріївна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2011. – 20 с.

Анотація. Уперше розроблено та науково обґрунтовано алгоритм процесу фізичної реабілітації жінок другого зрілого віку після мастектомії. Створено картку та алгоритм реабілітаційного обстеження, які містять адекватні методи дослідження та дозволяють встановити порушення фізичного, функціонального та психоемоційного стану пацієнток, визначити завдання та засоби фізичної реабілітації, які є відповідними до функціональних можливостей пацієнток та проведених заходів основного лікування. Науково обґрунтовано та апробовано програму фізичної реабілітації для жінок другого зрілого віку після мастектомії, яка базується на узагальненні сучасних програм реабілітації онкохворих, індивідуальному доборі засобів фізичної реабілітації з дотриманням основних принципів реабілітації і передбачає оцінювання фізичного, функціонального та психоемоційного стану. Установлено позитивний вплив розробленої програми на функціональний стан опорно-рухового апарату, дихальної та серцево-судинної систем, а також на психоемоційний стан і якість життя після проведеної операції.

Ключові слова: фізична реабілітація, рак молочної залози, мастектомія, реабілітаційне обстеження, програма фізичної реабілітації.

Аннотація. Впервые разработан и научно обоснован алгоритм процесса физической реабилитации женщин второго зрелого возраста после мастэктомии. Впервые создана карта реабилитационного обследования, включающая адекватные методы и позволяющая установить нарушения физического и функционального состояния пациенток, определить задачи и средства физической реабилитации, которые являются адекватными функциональным возможностям пациенток и проведенным мероприятиям основного лечения. Научно обоснована и апробирована программа физической реабилитации для женщин второго зрелого возраста после

мастэктомии, которая базируется на обобщении современных методик физической реабилитации онкобольных, индивидуальном подборе средств физической реабилитации с соблюдением основных принципов реабилитации и включает оценку физического, функционального и психоэмоционального состояния женщин после мастэктомии. Установлено положительное влияние разработанной программы на физическое и функциональное состояние обследуемых систем, а также на психоэмоциональное состояние и качество жизни после проведенной операции.

Ключевые слова: физическая реабилитация, рак молочной железы, мастэктомия, реабилитационное обследование, программа физической реабилитации.

Annotation. Dissertation is devoted to the problem of physical rehabilitation of women of second mature age after mastectomy in the postoperative period. The program of physical rehabilitation of women after mastectomy, which foresees complex effects on physical, functional and psychoemotional state, based on a synthesis of existing methods of physical rehabilitation of cancer patients, individual selection of physical rehabilitation according with the basic concepts of rehabilitation has been worked out and verified. The basic components of the proposed rehabilitation program are testing for determination of the major problems, forecasting the results of the rehabilitation intervention, planning rehabilitation interventions, implementation of rehabilitation interventions and evaluation of the results and their comparison with predicted ones. Algorithms of rehabilitation are testing and rehabilitation interventions according with the periods of rehabilitation and problems identified in patients after surgery has been worked out for ease use of the program in the practice. The key to the effectiveness of physical rehabilitation of women after mastectomy is consistent and full implementation of the tasks that will maximize physical and functional state, which will improve quality of life after discharge from hospital. The results being obtained confirm efficiency of the proposed method of physical rehabilitation and could be the reason for its practical inculcation.

Key words: physical rehabilitation, breast cancer, mastectomy, rehabilitation testing, program of physical rehabilitation.

УДК 615.825:618.19"465.35/.55"

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8139>

16. Білий В. В.

Фізична реабілітація осіб з есенціальною гіпертензією : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Білий Володимир Володимирович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2019. – 22 с.

Анотація. Запропоновано та науково обґрунтовано комплексну програму фізичної реабілітації в умовах оздоровчо-реабілітаційного закладу, спрямовану на прискорення відновного процесу осіб з есенціальною артеріальною гіпертензією. Програма розроблена для людей, які ведуть

активний спосіб життя та притримуються рекомендацій з немедикаментозного лікування, тому в програму включені засоби з більш потужними адаптаційними стимулами: кінезотерапія (анаеробні вправи з цілеспрямованою зміною вихідного положення, дозоване аеробне навантаження, вправи на релаксацію та дихальні вправи), термо-контрастні засоби (контрастний душ та сауна), дієтотерапія, психорелаксація та освітньо-мотиваційні бесіди щодо зміни способу життя. Програма була розроблена тривалістю у шість місяців, й складалась із трьох періодів: підготовчий, основний та підтримуючий. На кожному періоді було встановлено відповідні завдання, які змінювались відповідно до змін функціонального стану. Під впливом розробленої комплексної програми реабілітації покращилися фізичні та функціональні показники, зменшилася частота виникнення клінічних симптомів, підвищилася якість життя.

Ключові слова: фізична реабілітація, есенціальна артеріальна гіпертензія, активний спосіб життя, функціональний стан, кінезотерапія, фізичні вправи, вихідне положення, аеробне навантаження, сауна, дієтотерапія, психорелаксація.

Annotation. The comprehensive program of physical rehabilitation for the rehabilitation and fitness center was proposed and scientifically substantiated. The program aims to accelerate the recovery process of people with essential hypertension. The analysis of scientific and methodological literature has established that the treatment for arterial hypertension occurs with the help of medication and non-drug therapy. Today, the need for non-medicated treatment is growing because it does not cause intoxication, allergic reactions, does not lead to cumulation of drugs. The leading means of non-medicated treatment are the means of physical rehabilitation. By the way, physical rehab means can prolong the effects of medicines that could administered in lower doses. Modern physical rehabilitation programs consist of several means; therefore, they have a comprehensive effect on persons with arterial hypertension. However, there is a category of people who have an active lifestyle and adhere to non-pharmacological treatment recommendations but are not able to normalize blood pressure. Such people need a specially designed physical rehab program with more powerful adaptive incentives. The composition of the rehab program was based on anamnesis and instrumental diagnostic methods. It turned out, that the physical condition was almost average and indicators of heart rate variability significantly better in people with essential hypertension who have an active lifestyle compared to physically untrained persons with hypertension. The rehabilitation program had a practical and informative component. The practical component of the program based on the use of means of physical rehabilitation (kinesiotherapy, sauna, diet, and psycho-relaxation). The informative component consisted of educational and motivational conversations for healthy lifestyle. The program is divided into three periods – preparatory (one month), main (next three month) and fixing period (last two month). During the preparatory period patients mastered a new method of training. The new method consists of the orthostatic adaptation during the

purposeful change of the initial position and mastering of the sensations of the working muscles. During the main rehabilitation period an influence on vascular tone due to activation of chemoreceptor reflex during anaerobic exercises has increase. Coordination exercises added. The influence on the baro-reflex mechanism of regulation due to purposeful change of the initial position during exercise has increase. Aerobic volume for normalization of sympathetic and parasympathetic balance has increase. To activate the mechanisms of regulation of vascular tone the thermo-contrast shower and sauna has add. To normalize the body weight the caloric deficit was create. The fixing period intended to support the functional state. That's why the volume and intensity of kinesiotherapy maintenance on the level of main period of rehabilitation. Aerobic volume has increase. The frequency of visiting the sauna on the fifth months of the program has reduced. Calorie deficit also has reduced. The effectiveness of the rehabilitation program for the persons with essential hypertension is indicates the statistically significant data improvement. The data obtained during the experiment indicates that the use of the developed physical rehabilitation program has allowed to achieve better results for patients of the main group (according to clinical and instrumental studies) in comparison with patients in the control group. The blood pressure, physical and functional state as well as quality of life are improved. It should be noted that such a program is relevant for the treatment and for the prevention of hypertension. Therefore, the future perspective will be the use of the proposed program among athletes who tends to develop arterial hypertension, implementation and use of programs in fitness clubs among people with hypertension initial stage, as well as the use of a program for the prevention of arterial hypertension in healthy individuals who have a production-induced psycho-emotional overload.

Keywords: physical therapy, essential arterial hypertension, active lifestyle, functional state, kinesiotherapy, anaerobic exercise, starting position, aerobic load, sauna, diet, relaxation.

17. Білянський О. Ю.

Фізична реабілітація осіб другого зрілого віку після мозкового ішемічного інсульту : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Білянський Олег Юрійович ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2007. – 20 с.

Анотація. Уперше розроблено і апробовано методику фізичної реабілітації хворих другого зрілого віку після перенесеного мозкового ішемічного інсульту; встановлено межі фізичного навантаження для осіб другого зрілого віку після перенесеного мозкового ішемічного інсульту в процесі фізичної реабілітації. Розроблено методику проведення обстеження осіб після перенесеного мозкового ішемічного інсульту.

Ключові слова: фізична реабілітація, другий зрілий вік, мозковий ішемічний інсульт.

Аннотація. Впервые разработана и апробирована методика физической реабилитации больных второго зрелого возраста, перенесших мозговую ишемический инсульт.

Ключевые слова: физическая реабилитация, второй зрелый возраст, мозговой ишемический инсульт.

Annotation. First developed and approved method of physical rehabilitation of patients of the second mature age, carrying a cerebral ischemic stroke.

Key words: physical rehabilitation, second mature age, cerebral ischemic stroke.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8657>

18. Бісмак О. В.

Фізична реабілітація жінок зрілого віку з патологією жовчовивідної системи на етапах відновного лікування : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Бісмак Олена Василівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2006. – 22 с.

Анотація. Обґрунтовано позитивний вплив розробленої програми фізичної реабілітації з диференційованим використанням гідрокінезотерапії, регламентованих дихальних вправ, дозованої ходьби, лікувального масажу та аутогенного тренування на кінетику жовчного міхура хворих на стаціонарному і поліклінічному етапах відновного лікування.

Ключові слова: фізична реабілітація, жінки зрілого віку, патологія жовчовивідної системи, відновне лікування.

Аннотація. Впервые разработана, обоснована и применена программа физической реабилитации для больных основной группы на стационарном этапе с использованием гидрокинезотерапии, регламентированных дыхательных упражнений, дозированной ходьбы, лечебного массажа и аутогенной тренировки на кинетику желчного пузыря.

Ключевые слова: физическая реабилитация, женщины зрелого возраста, патология желчевыводящей системы, восстановительное лечение.

Annotation. First developed, grounded and applied program of physical rehabilitation for the patients of basic group on the stationary stage with the use of gidrokinezoterapii, regulated respiratory exercises, dosed walking, massotherapy and autogenic training on kinetics of gall-bladder.

Key words: physical rehabilitation, women of mature age, pathology of the zhelchevyvodyaschey system, restoration treatment.

УДК 616.366-002-005.2:615.825.838

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8708>

19. Бугеря Т. М.

Міжпредметні зв'язки у навчанні професійно орієнтованих дисциплін у фаховій підготовці майбутніх фізичних реабілітологів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / Бугеря Тетяна Миколаївна ; Луганський нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2009. – 20 с.

Анотація. Уперше розроблено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови ефективного використання міжпредметних зв'язків у навчанні професійно орієнтованих дисциплін у професійній підготовці майбутніх фізичних реабілітологів, що забезпечують інтегративний характер професійної підготовки.

Ключові слова: фізична реабілітація, педагогічні умови, підготовка кадрів, міжпредметні зв'язки.

Аннотация. Обоснованы педагогические условия, обеспечивающие эффективное использование межпредметных связей в обучении профессионально ориентированным дисциплинам в профессиональной подготовке будущих физических реабилитологов: подготовка преподавателей к использованию межпредметных связей в учебном процессе; направленность содержания межпредметных связей на развитие структурных компонентов готовности будущих физических реабилитологов к профессиональной деятельности; поэтапное использование межпредметных связей в процессе подготовки физических реабилитологов.

Ключевые слова: физическая реабилитация, педагогические условия, подготовка кадров, межпредметные связи.

Annotation. Pedagogical terms, providing the effective use of intersubject connections in teaching the professionally oriented disciplines in professional preparation of future physical rehabilitologist, are grounded: preparation of teachers to the use of intersubject connections in an educational process; orientation of maintenance of intersubject connections on development of structural components of readiness future physical rehabilitologist to professional activity; stage-by-stage use intersubject connections in the process of preparation of physical rehabilitologov.

Key words: physical rehabilitation, pedagogical terms, training of personnels, intersubject connections.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8708>

20. Бутов Р. С.

Фізична реабілітація дітей шкільного віку з вадами зору в умовах спеціалізованих навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Бутов Руслан Сергійович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2016. – 23 с.

Анотація. У дисертаційній роботі обґрунтовано і розроблено програму фізичної реабілітації для слабозорих школярів 13-15 років з функціональними порушеннями опорно-рухового апарату в умовах спеціалізованого навчального закладу, спрямовану на покращення компонентів фізичного розвитку, підвищення рівня стану біогеометричного профілю постави, вдосконалення функцій зорового аналізатора та навичок здорового способу життя. Підґрунтям розробленої програми стало комплексне застосування лікувальної гімнастики, фізіотерапії, лікувального масажу, збалансованого харчування та комп'ютерних програм. Відмінними рисами розробленої програми є 3-етапна структура та розподіл засобів фізичної реабілітації на базовий та варіативний компоненти. Встановлено,

що застосування запропонованої програми оптимізує процеси фізичної реабілітації та адаптації слабозорих дітей з функціональними порушеннями опорно-рухового апарату до умов спеціалізованого навчального закладу.

Ключові слова: фізична реабілітація, комп'ютерні програми, діти шкільного віку, міопія, гіперметропія, біогеометричний профіль постави.

Анотація. Дисертація посвячена проблемі фізической реабілітації слабовидящих школьників 13–15 лет с функціональними порушеннями опорно-двигательного апарату в условиях спеціалізованих учебных заведений. Результаты проведенных исследований позволяют констатировать, что предложенная программа физической реабилитации направлена на решение проблемы улучшения физических качеств, восстановление нарушенного зрения, формирование более осознанного отношения к индивидуальному здоровью и социальную адаптацию слабовидящих школьников 13–15 лет к условиям специализированного учебного заведения.

Ключевые слова: физическая реабилитация, компьютерные программы, дети школьного возраста, миопия, гиперметропия, биогеометрический профиль осанки.

Annotation. This thesis is devoted to proving and developing program of physical rehabilitation for the visually impaired schoolchildren of 13-15 years with functional disorders of the musculoskeletal apparatus in the conditions of specialized educational establishments. The aim of the program is to improve the components of physical development, increase the level of biogeometrical posture profile, improve the functions of the visual analyzer and skills of a healthy lifestyle. The basis of the developed program is a comprehensive application of therapeutic gymnastics, physiotherapy, therapeutic massage, balanced nutrition and computer programs. Distinctive features of the developed program are the 3-stage structure and distribution of facilities of physical rehabilitation on the basic and optional components. It is established that application of the proposed program optimizes the processes of physical rehabilitation and social adaptation of visually impaired children with functional disorders of the musculoskeletal apparatus in the conditions of specialized educational establishments.

Key words: physical rehabilitation, computer programs, school-age children, myopia, hypermetropia, biogeometrical posture profile.

21. Буховець Б. О.

Фізична реабілітація дітей з дитячим церебральним паралічем з використанням Бобат-терапії : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Буховець Боженна Олегівна ; Нац. ун-т фіз. виховання та спорту України. – Київ, 2019. – 23 с.

Анотація. У дисертаційній роботі визначено особливості фізичного розвитку, рухової функції та проявів моторних порушень дітей дошкільного віку, хворих на дитячий церебральний параліч (ДЦП), на основі чого було обґрунтовано та розроблено програму фізичної реабілітації дітей 4-х років, хворих на ДЦП у формі спастичної диплегії, з застосуванням засобів Бобат-

терапії. Відмінною характеристикою запропонованої програми була наявність варіативного компонента, в якому застосовувались засоби Бобат-терапії (фізичні вправи, навчання навичкам самообслуговування та догляду за дитиною, лікування положенням), згідно з врахуванням індивідуальних особливостей пацієнтів, а саме рівнів моторних порушень, за якими було створено комплекси фізичних вправ відповідно до рівнів GMFCS. Після проходження запропонованої програми у досліджуваних відбулися достовірні позитивні зміни рівнів моторних порушень, показників фізичного розвитку та рухової функції. Визначено вагомі переваги впливу запропонованої програми на динаміку досліджуваних показників.

Ключові слова: фізична реабілітація, дитячий церебральний параліч, засоби Бобат-терапії, програма, моторні порушення, рухова функція.

Annotation. In the dissertation, the features of physical development, motor function and manifestations of motor disorders of children of preschool age with cerebral palsy were identified. The studied indicators of physical development showed that children of 4 years, regardless of the form of the disease, had higher somatometric indicators compared with children of 3 years. So, in children of 4 years old, patients with cerebral palsy in the form of spastic hemiparesis exceeded the studied parameters compared to 3 years old: by 11,21 % of body length, by 19,63 % of body weight, by 0,64 % of the chest circumference and by 21,71 % excursion. On the basis of the obtained indications of physical development, motor function and levels of motor impairment, a program of physical rehabilitation of 4 years old children with cerebral palsy in the form of spastic diplegia using Bobat-therapy was developed. A distinctive feature of the proposed program was the presence of a variable component in which Bobat therapy products were used (physical exercises, training in self-care and child care skills, position therapy), according to the individual characteristics of patients, namely the levels of motor disorders according to which physical complexes were created. Exercises according to GMFCS levels. After the passage of the proposed program in the study took place significant positive changes in the levels of motor disorders, physical development and motor function. Considering the analysis of motor function, it was found that compared with the children of the control group, the children of the main group had more developed motor functions in all studied initial positions: supine – by 5,42 %, lying on the stomach – by 3,94 %, sitting – by 5,16 %, on the knees – by 9,06 %, squatting – by 4,06 % and standing – by 7,41 % and forming a turn to the side – by 6,01 %, turning to the stomach 3,21 %. Statistically processing the levels of motor impairments after a course of physical rehabilitation, the number of children in the main group assigned to level 1 GMFCS (favorable) was statistically significantly higher ($p < 0,05$) compared with children in the control group, evidenced by the ability to move independently, seats, self-service. According to anthropometric indicators, the children of the main group after a course of physical rehabilitation determined positive dynamics, which is as close as possible to the annual increases in children developing in normal conditions. So, the participants of the main group showed a decrease in the number of children with a very low value of body length as compared with the participants

of the control group after the course (13,9 % vs. 2,86%). The weighty advantages of the influence of the proposed program on the dynamics of all the studied parameters are determined.

Key words: cerebral palsy, physical rehabilitation, remedy of Bobat-therapy, program, motor disorders, motor function.

22. Віндюк П. А.

Шляхи підвищення функціональних можливостей кардіореспіраторної системи у підлітків з церебральним паралічем засобами фізичної реабілітації : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Віндюк Павло Андрійович ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2014. – 20 с.

Анотація. У роботі досліджено проблему підвищення функціональних можливостей кардіореспіраторної системи в підлітків із церебральним паралічем засобами фізичної реабілітації. Проаналізовано літературні джерела з проблеми фізичної реабілітації підлітків із церебральним паралічем; визначено показники та рівні функціонального стану серцево-судинної і дихальної систем організму підлітків із церебральним паралічем; оцінено мотивацію підлітків до рухової активності; розроблено та впроваджено програму фізичної реабілітації, яка містила ходьбу, помірний біг, ходьбу в поєднанні з бігом тривалістю до 20 хв, біг із коротким прискоренням на 10–15 м, вправи на фітболах, дихальні вправи за методикою О. М. Стрельникової, заняття на велотренажерах тривалістю від 5 до 15 хв та позитивно вплинула на функціональні можливості серцево-судинної та дихальної систем підлітків із церебральним паралічем; експериментально перевірено вплив засобів фізичної реабілітації на кардіореспіраторну систему підлітків із церебральним паралічем.

Ключові слова: підлітки з церебральним паралічем, кардіореспіраторна система, мотивація, функціональні можливості, фізична реабілітація.

Анотація. В работе исследована проблема повышения функциональных возможностей кардиореспираторной системы у подростков с церебральным параличом средствами физической реабилитации. Проанализированы литературные данные по проблеме физической реабилитации подростков с церебральным параличом; определены показатели и уровни функционального состояния сердечно-сосудистой и дыхательной систем организма подростков с церебральным параличом, оценена мотивация подростков к двигательной активности; разработана и внедрена программа физической реабилитации, которая положительно влияет на функциональные возможности сердечно-сосудистой и дыхательной систем подростков с церебральным параличом; экспериментально проверено влияние средств физической реабилитации на кардиореспираторную систему подростков с церебральным параличом. Оценка уровня функционального состояния сердечно-сосудистой и дыхательной систем организма подростков с церебральным параличом осуществлена с помощью компьютерно-диагностической программы «ШВСМ-интеграл».

Ключевые слова: подростки с церебральным параличом, кардиореспираторная система, мотивация, функциональные возможности, физическая реабилитация.

Annotation. In-process investigational problem of increase of functional possibilities of the cardiorespiratory system for teenagers with a cerebral paralysis by facilities of physical rehabilitation. Literary sources are analyzed on issue of physical rehabilitation of teenagers with a cerebral paralysis; certainly indexes and levels of the functional state of the cardiorespiratory systems of organism of teenagers with a cerebral paralysis, the motivational sphere of teenagers is appraised with a cerebral paralysis; the program of physical rehabilitation of the cardiorespiratory system of teenagers is developed and inculcated with a cerebral paralysis; influence of facilities of physical rehabilitation is experimentally tested on the cardiorespiratory system of teenagers with a cerebral paralysis.

Scientific information is complemented about influence of formed of motivation on the improvement of the functional state of teenagers with a cerebral paralysis and maintenance of physical rehabilitation and of facilities and methods of rehabilitation at to the cerebral paralysis

Key words: teenagers with a cerebral paralysis, cardiorespiratory system, motivation, functional possibilities, physical rehabilitation.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7204>

23. Вітомський В. В.

Фізична реабілітація дітей із складними вродженими вадами серця з функціонально єдиним шлуночком після гемодинамічної корекції : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Вітомський Володимир Вікторович ; Нац. ун-т фіз. культури і спорту України. – Київ, 2016. – 20 с.

Анотація. У дисертаційній роботі обґрунтовано та розроблено технологію фізичної реабілітації, спрямовану на покращення функціонального стану та якості життя дітей із складними вродженими вадами серця з функціонально єдиним шлуночком після гемодинамічної корекції. Визначено особливості морфофункціонального стану пацієнтів, що зумовлюють спрямованість процесу фізичної реабілітації, зміст процедур лікувальної гімнастики, занять дихальними і коригувальними вправами, методику масажу, спрямованих на покращення функціональних можливостей серцево-судинної і дихальної систем, показників біогеометричного профілю постави та якості життя. Після застосування запропонованої технології відбулися достовірні позитивні зміни у показниках фізичного розвитку, толерантності до фізичних навантажень, функції зовнішнього дихання, показниках біогеометричного профілю постави і якості життя.

Ключові слова: фізична реабілітація, вроджені вади серця, функціонально єдиний шлуночок серця, гемодинамічна корекція.

Аннотация. Диссертация посвящена вопросам физической реабилитации детей со сложными врожденными пороками сердца (ВПС) с функционально единственным желудочком сердца (ФЕЖС) после

гемодинамической коррекции. Исследование морфофункциональных особенностей пациентов выявило наличие отставания в физическом развитии, снижение толерантности к физическим нагрузкам (ФН), функциональных возможностей системы дыхания, нарушения биометрического профиля осанки и снижения качества жизни. По результатам шестиминутного теста ходьбы установлено снижение пройденной дистанции в сравнении с половозрастными нормами, а также наличие чрезмерного (40 %) и недостаточного (20 %) прироста частоты сердечных сокращений после физической нагрузки, неустойчивость сатурации артериальной крови кислородом. Функция внешнего дыхания характеризовалась снижением ее параметров, в частности жизненной емкости легких (ЖЕЛ) до $76,03 \pm 11,45$ % нормы, емкости вдоха ($E_{вд}$) – до $85,11 \pm 19,82$ %, резервного объема выдоха $PO_{выд}$ – до $65,46 \pm 23,76$ %, объема форсированного выдоха за первую секунду ($ОФВ_1$) – до $77,03 \pm 12,86$ %, пиковой объемной скорости выдоха ($ПОС_{выд}$) – до $72,46 \pm 19,95$ %. Показатели угла (α_2 , характеризующего симметричность плечевого пояса, были увеличены до $3,10 \pm 1,60^\circ$, а угла α_3 , характеризующего симметричность нижних углов лопаток, до $4,65 \pm 2,33^\circ$. В сагиттальной плоскости углы были также увеличены, в частности значение угла α_2 ($8,27 \pm 4,31^\circ$) подтвердило наличие гиперкифозов. Технология ФР детей с ФЕЖС после гемодинамической коррекции разработана с учетом принципов физической реабилитации, педагогических принципов, возрастных особенностей детей, индексных показателей физического развития, особенностей гемодинамики, функционального состояния сердечно-сосудистой и дыхательной систем, количественных показателей биометрического профиля осанки и состоит из двух этапов – стационарного и постклинического. Основой технологии ФР были мероприятия, направленные на активизацию пациентов после операции, восстановление и улучшение функциональных возможностей сердечно-сосудистой и дыхательной систем, профилактику ухудшения осанки, как результата стернотомии, послеоперационного снижения физической активности, и улучшение качества жизни. Применялись общеразвивающие физические упражнения для восстановления тонуса мышц и всего организма, улучшения толерантности к физическим нагрузкам; дыхательные упражнения, направленные на улучшение функции внешнего дыхания; физические упражнения для коррекции изгибов позвоночника и закрепления навыка правильной осанки; лечение положением; ингаляции; дозированная ходьба. Использование предложенной технологии позволило статистически значимо улучшить все сферы качества жизни пациентов ($p < 0,01$). Наибольшим изменениям подверглась сфера физического функционирования, средний балл которой увеличился на 40 % до $79,86 \pm 8,43$ баллов ($p < 0,01$), а суммарная шкала увеличилась до $77,95 \pm 8,56$ баллов ($p < 0,01$).

Ключевые слова: физическая реабилитация, врожденные пороки сердца, функционально единственный желудочек сердца, гемодинамическая коррекция.

Annotation. In the thesis, the author grounded and developed the technology of physical rehabilitation aimed at improving functional state and quality of life of children with complex congenital heart disease with functional single ventricle after hemodynamic correction. The features of morpho-functional state of patients were established that determine the focus of the process of physical rehabilitation, content of the procedures of therapeutic gymnastics, breathing exercises and corrective exercises, and massage technique, which were aimed at improving the functional capacity of the cardiovascular and respiratory systems, indicators of biogeometrical profile of posture and quality of life. After application of proposed technology, there have been significant improvements in indices of physical development, exercise tolerance, breathing function, indicators of biogeometrical profile of posture and quality of life.

Keywords: physical rehabilitation, congenital heart disease, functional single ventricle, hemodynamic correction.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5433>

24. Возний С. С.

Фізична реабілітація студенток, хворих на нейроциркуляторну дистонію за кардіальним типом : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Возний Сергій Степанович ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2008. – 20 с.

Анотація. Уперше розроблено та апробовано методику фізичної реабілітації студенток, хворих на на нейроциркуляторну дистонію за кардіальним типом, в основу якої покладено визначення межі інтенсивності фізичних навантажень аеробно-анаеробної потужності на підставі визначення частоти серцевих скорочень на рівні індивідуального порогу анаеробного обміну. Уперше встановлено рівень взаємозв'язку між показниками рухової активності, фізичної підготовленості та соматичного здоров'я у студенток, хворих на нейроциркуляторну дистонію за кардіальним типом.

Ключові слова: фізична реабілітація, методика, студентки, нейроциркуляторна дистонія, кардіальний тип, фізичні навантаження.

Аннотация. Установлено, что нейроциркуляторная дистония является одним из распространенных заболеваний. Для усовершенствования процесса физической реабилитации студенток, больных на нейроциркуляторную дистонию по кардиальному типу, разработана авторская методика, состоящая из трех типов.

Ключевые слова: физическая реабилитация, методика, студентки, нейроциркуляторная дистония, кардиальный тип, физические нагрузки.

Annotation. It is set that a cardiophyhoneurosis is one of widespread diseases. For the improvement of process of physical rehabilitation of students, patients on cardiophyhoneurosis, on a kardial type, an author method, consisting of three types, is developed.

Key words: physical rehabilitation, method, students, cardiophyhoneurosis, kardial type, physical loadings.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8531>

25. Войчишин Л. І.

Фізична реабілітація учнів старшого шкільного віку гірських шкіл Карпатського регіону з порушеннями постави у сагітальній площині : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Войчишин Лілія Ігорівна ; ДВНЗ „Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. – Івано-Франківськ, 2012. – 19 с.

Анотація. У роботі подано теоретичне узагальнення і нове вирішення проблеми, пов'язаної з корекцією та профілактикою прогресування порушень постави у сагітальній площині в учнів гірських шкіл Карпатського регіону України. Встановлено поширеність порушень постави у сагітальній площині і особливості куткових параметрів хребта учнів гірських шкіл Карпатського регіону України; проведено їх порівняння з відповідними показниками учнів шкіл, розташованих на рівнинній місцевості. Досліджено показники фізичного розвитку, функціональної і фізичної підготовленості, рівень соматичного здоров'я та особливості функціонального стану хребта учнів з порушеннями постави у сагітальній площині; співставлено отримані результати з аналогічними показниками учнів з порушеннями постави у сагітальній площині, які навчаються у школах рівнинних районів Івано-Франківської області. Вперше розроблена комплексна реабілітаційна програма корекції порушень постави у сагітальній площині для учнів гірських шкіл, проведено теоретичне обґрунтування доцільності включення елементів пілатесу, атлетизму та оздоровчого туризму, спрямованих на оптимізацію функціонального стану хребта, формування м'язового корсету, розвиток фізичних якостей та покращення фізичної і функціональної підготовленості учнів. Доведено ефективність розробленого комплексу реабілітаційних заходів щодо покращення функціонального стану хребта, фізичного розвитку, функціональної та фізичної підготовленості, рівня соматичного здоров'я учнів гірських шкіл.

Ключові слова: фізична реабілітація, учні, порушення постави, сагітальна площина, Карпатський регіон.

Аннотація. Проанализировано влияние патологических изменений в позвоночных сегментах на функциональное состояние органов и систем. Изучены современные методики коррекции и профилактики нарушений осанки в сагиттальной плоскости, научно обоснованы возможности применения средств физической реабилитации с целью коррекции и профилактики этих нарушений.

Ключевые слова: физическая реабилитация, учащиеся, нарушения осанки, сагиттальная плоскость, Карпатский регион.

Annotation. The thesis is devoted to the development, scientific validation and testing of complex software correction of posture in the sagittal plane of the senior school children of mining schools in the Carpathian region by means of physical rehabilitation. Found that senior school children high school age in mountainous Carpathian region of Ukraine differ from their peers with similar problems on the anthropometric and physiological parameters, level of physical

development, physical fitness and functional status of the organism, the angular parameters of the spine and the performance of its functional state.

Key words: physical rehabilitation, pupils, violation of posture, sagittal plane, the Carpathian region.

УДК 796.011.1:796.015.5:615.825:611.711:371.72

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7867>

26. Герасименко О. С.

Фізична реабілітація осіб першого зрілого віку після ампутації нижньої кінцівки на рівні гомілки : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Герасименко Олександр Сергійович ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2008. – 20 с.

Анотація. У дисертації подано нове розв’язання науково-практичного завдання фізичної реабілітації осіб з ампутацією нижньої кінцівки на післялікарняному етапі. Виявлена потреба розроблення нових та удосконалення наявних підходів до фізичної реабілітації осіб з ампутаційними куцями нижніх кінцівок на тлі збільшеної кількості осіб із зазначеними ампутаційними дефектами формують актуальне науково-практичне завдання з метою ефективної реалізації реабілітаційного потенціалу на післялікарняному етапі. За результатами дослідження вперше науково обґрунтовано структуру та зміст програми фізичної реабілітації; встановлено показники, що характеризують функціональну, рухову, психоемоційну сфери осіб першого зрілого віку з ампутаціями нижньої кінцівки на рівні гомілки та науково обґрунтовано принцип граничної активізації у фізичній реабілітації осіб першого зрілого віку з ампутацією нижньої кінцівки на рівні гомілки, після протезування для реалізації завдань удосконалення володіння протезом та навичок ходьби.

Ключові слова: фізична реабілітація, ампутація, нижня кінцівка, післялікарняний етап.

Анотація. В последние годы наблюдается неуклонный рост количества лиц с ампутационными дефектами нижних конечностей. В значительной степени это связано с учащением случаев травматизма, особенно у людей работоспособного возраста, что вызвано дорожно-транспортными происшествиями, несчастными случаями на производстве, техногенными и естественными катастрофами, военными действиями, а также травмами в повседневной жизни. Выявленная потребность разработки новых и усовершенствование имеющихся подходов к физической реабилитации лиц с ампутационными куцями нижних конечностей на фоне растущего количества лиц с отмеченными ампутационными дефектами формируют актуальное научно-практическое задание с целью эффективной реализации реабилитационного потенциала на послебольничном этапе. Цель исследования – научно обосновать структуру и содержание программы физической реабилитации лиц с ампутацией нижней конечности на уровне голени на послебольничном этапе. Установлено, что программа физической реабилитации должна основываться на базовых компонентах: ЛФК, массаж,

основы бандажирования, общеразвивающие упражнения, обучение ходьбы, упражнения на тренажерах. Авторские изменения заключались в использовании тренажерных устройств регулирования веса тейпа, смещении акцентов упражнений в направлении активного разгибания, обучении ходьбе и направленности массажа, использовании Саарбрюкенского протеза на фоне уменьшения объемов общеразвивающих упражнений и бандажирования. Процесс физической реабилитации лиц с ампутацией нижней конечности на уровне голени на послебольничном этапе был реализован с помощью комплексного подхода к контролю и учитывал основные показатели характеристик ходьбы, полученных на основании объективных (бароподометрии, хронометрии) и субъективных (мануально-мышечного тестирования, экспертного оценивания) методов исследования, изучения психоэмоционального состояния, физической подготовленности и работоспособности, а также анамнеза, соматоскопии, антропометрии, гониометрии. По результатам исследования впервые научно обоснована программа физической реабилитации; установлены общие показатели, которые характеризуют функциональную, двигательную, психоэмоциональную сферы лиц первого зрелого возраста с ампутациями нижней конечности на уровне голени, и научно обоснован принцип предельной активизации в физической реабилитации лиц первого зрелого возраста с ампутацией нижней конечности на уровне голени после протезирования для реализации заданий усовершенствования владения протезом и навыков ходьбы.

Ключевые слова: физическая реабилитация, ампутация, нижняя конечность, послебольничный этап.

Annotation. The thesis presents a new approach to a scientific and practical problem in the field of physical rehabilitation of individuals who have their lower limbs amputated and are at the post-hospital stage. We have revealed the need to develop new and improve existing approaches to physical rehabilitation of individuals with lower limb amputation stumps on the background of the growing number of people with named amputation defects. It creates a relevant scientific and practical problem for effective implementation of the rehabilitation potential at the post-hospital stage. According to the study outcomes, for the first time it was scientifically grounded a comprehensive program of physical rehabilitation; established complete general indices characterizing functional, motor, and psycho-emotional domains of first mature age individuals with lower limb amputations at the shin level, and scientifically substantiated the principle of marginal activation of the first mature age individuals with lower limb amputations at the shin level after the prosthesis to achieve the skills necessary to manage the prosthesis and walking skills.

Keywords: physical rehabilitation, amputation, lower limb, post-hospital stage.

Электронный ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/6353>

27. Герцик А. М.

Організаційно-методичні аспекти підготовки бакалаврів фізичної реабілітації в Канаді : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Герцик Андрій Мирославович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2006. – 21 с.

Анотація. Уперше введено у науково-інформаційний обіг сутність і зміст нормативних документів Світової конфедерації фізичної терапії та розкрито зміст міжнародних стандартів професійної діяльності фахівців у сфері фізичної реабілітації; визначено передумови формування фізичної реабілітації в Україні; визначено і проаналізовано сферу та зміст діяльності фахівців з фізичної реабілітації (фізичної терапії) в Канаді; обґрунтовано можливості впровадження канадського досвіду для удосконалення організаційно-методичних аспектів підготовки фахівців з фізичної реабілітації в Україні.

Ключові слова: фізична реабілітація, підготовка кадрів, зміст діяльності, методичні аспекти.

Аннотація. Введены в украинский научно-информационный оборот нормативные документы Мировой конфедерации физической терапии и раскрыто содержание международных стандартов профессиональной деятельности специалистов в сфере физической реабилитации; определены сфера деятельности специалистов по физической реабилитации в Канаде, предпосылки формирования и развития сферы физической реабилитации в Украине; обоснована возможность использования канадского опыта для усовершенствования организационно-методических аспектов подготовки специалистов по физической реабилитации в Украине.

Ключевые слова: физическая реабилитация, подготовка кадров, содержание деятельности, методические аспекты.

Annotation. The normative documents of World confederation of physical therapy are entered in the Ukrainian scientific-informative turn and maintenance of international standards of professional activity of specialists is exposed in the field of physical rehabilitation; certain sphere of activity of specialists on a physical rehabilitation in Canada, pre-conditions of forming and development of sphere of physical rehabilitation in Ukraine; possibility of the use of Canadian experience is grounded for an improvement of organizational-methodical aspects of preparation of specialists on a physical rehabilitation in Ukraine.

Key words: physical rehabilitation, training of personnels, maintenance of activity, methodical aspects.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8727>

28. Глиняна О. О.

Фізична реабілітація людей похилого віку при цементному ендопротезуванні кульшового суглоба : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Глиняна Оксана Олександрівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2013. – 19 с.

Анотація. У розробленій програмі фізичної реабілітації на підставі кількісних показників гоніометрії, антропометрії, шкали W. Н. Harris, візуально-аналогової шкали (VAS) були науково обґрунтовані особливості змісту й спрямованості лікувальної гімнастики, лімфодренажного масажу, юмейхо-терапії, холодотерапії, інформаційно-хвильової терапії, багатофункціонального тренажера С. М.Бубновського, електроміостимуляції, спрямованих на відновлення людей похилого віку при цементному ендопротезуванні кульшового суглоба. Під впливом розробленої програми фізичної реабілітації визначено позитивні кількісні зміни з боку гоніометричних та силових показників, знизилась інтенсивність болю за шкалою VAS, покращились показники активності пацієнтів.

Ключові слова: цементне ендопротезування, кульшовий суглоб, фізична реабілітація, люди похилого віку.

Аннотація. Диссертация посвящена вопросам физической реабилитации людей пожилого возраста при цементном эндопротезировании тазобедренного сустава. Данные, полученные в ходе педагогического эксперимента, подтверждают, что использование на предоперационном и послеоперационном периоде предложенной нами программы физической реабилитации позволяет достичь более высоких результатов физической реабилитации для людей пожилого возраста при эндопротезировании тазобедренного сустава.

Ключевые слова: цементное эндопротезирование, тазобедренный сустав, физическая реабилитация, люди пожилого возраста.

Annotation. In developed program of physical rehabilitation, based on quantitative measures of goniometry, anthropometry, W. H. Harris scale, visual analogue scale (VAS) of pain, scientifically grounded peculiarities of content and orientation of therapeutic exercises, manual lymphatic drainage, yumeiho therapy, cryotherapy, information-wave therapy, Dr. Bubnovsky's multi-functional simulator, electrostimulation aimed at recovery of elderly after cemented hip replacement. Under the influence of the developed physical rehabilitation program were determined positive quantitative changes in goniometric and strength values, pain intensity according to the VAS scale reduced, patient activity index improved. The program was developed in order to return elderly people after cemented hip replacement to fulfilling life.

Key words: cemented endoprosthetic replacement, hip joint, physical rehabilitation, elderly people.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/1469>

29. Голод Н. Р.

Фізична реабілітація студенток спеціальної медичної групи з врахуванням порушень рухової дієздатності : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Голод Наталія Романівна ; ДВНЗ „Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. – Івано-Франківськ, 2016. – 24 с.

Анотація. Дисертація присвячена розробці, науковому обґрунтуванню й апробації комплексної програми фізичної реабілітації студенток

спеціальної медичної групи з врахуванням порушень рухової дієздатності. Встановлено, що студентки спеціальної медичної групи поступаються своїм здоровим одноліткам за антропометричними та фізіологічними показниками, рівнем фізичного розвитку та функціональної підготовленості, мають виражені порушення рухової дієздатності. Застосування авторської програми фізичної реабілітації, яка включала модифікацію стилю життя, кінезітерапію (з застосуванням фітнес-йоги, функціонального тренування, аеробних тренувань (плавання, ходи, бігу підтюпцем, аеробіки)), масаж, дозволило досягнути вірогідного покращення більшості аналізованих показників (параметрів рухової дієздатності, фізичного розвитку, фізичної і функціональної підготовленості студенток).

Ключові слова: студентки, спеціальна медична група, фізична реабілітація, рухова дієздатність.

Анотація. Диссертация посвящена разработке, научному обоснованию и апробации комплексной программы физической реабилитации студенток специальной медицинской группы с учетом нарушений двигательной дееспособности.

Ключевые слова: студентки, специальная медицинская группа, физическая реабилитация, двигательная дееспособность.

Annotation. This dissertation focuses on the development, scientific substantiation and testing of the well-rounded program of physical rehabilitation for female students in the special medical group with consideration of physical activity impairment.

It has been determined that female students in the special medical group yield to their healthy peers in anthropometric and physiological parameters, fitness level and functional readiness; have apparent physical activity impairment.

By applying the author's program of physical rehabilitation, which includes modification of their lifestyle, kinesitherapy (using fitness yoga, functional training; aerobic load - swimming, healthy walking, jogging, fitness), massage, it has been possible to reliably improve most of the analyzed parameters (parameters of physical activity, physical development, physical and functional readiness of the female students).

Key words: female students, special medical group, physical rehabilitation, physical activity.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8676>

30. Гридько Л. А.

Фізична реабілітація вагітних з анемією на санаторно-курортному етапі : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Гридько Людмила Анатоліївна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2011. – 19 с.

Анотація. Уперше визначено рівень фізичної працездатності вагітних з анемією в I та II половині вагітності; на підставі комплексного дослідження фетоплацентарного комплексу визначено ранні доклінічні ознаки порушення стану плода при анемії вагітних, що стало підґрунтям для розробки

диференційованої програми фізичної реабілітації вагітних з анемією та антенатальної охорони плода при даній патології; дані, що отримані при комплексному дослідженні стану: функціональних систем і фетоплацентарного комплексу, стали передумовою для розробки нових підходів по реабілітації вагітних з анемією на санаторно-курортному етапі; вперше розроблена диференційована програма фізичної реабілітації вагітних з анемією в залежності від терміну вагітності, рівня фізичної працездатності та стану плода; доведено ефективність підвищення функціональних резервів організму вагітних з анемією за рахунок запропонованої диференційованої програми фізичної реабілітації, яка сприяла ліквідації гіпоксії у матері та плода, підвищенню рівня фізичної працездатності та покращенню показників еритроцитарної ланки гемопоєзу.

Ключові слова: анемія, вагітність, фізична реабілітація, диференційована програма.

Анотація. Проведенные исследования позволили определить факторы, которые приводят к развитию анемии у беременных: низкий запас железа в депо или латентный железodefицит (39 %); многоплодие, большой плод (15 %); тяжелая форма раннего гестоза (18%); предлежание плаценты с геморрагическим синдромом (6%); хронические заболевания внутренних органов (22 %). Определено, что уровень физической работоспособности на основании велоэргометрического тестирования у беременных основной группы в первой половине беременности снижен на 24,6 %, а во второй – на 19,7% относительно здоровых беременных. Поэтому, возникла необходимость разработки двигательного режима и комплексов лечебной гимнастики с оптимальной нагрузкой, которая имела бы оздоровительный эффект для данного контингента исследуемых.

Ключевые слова: анемия, беременность, физическая реабилитация, дифференцированная программа.

Annotation. The blood parameters analysis results, the level physical capacity of work, the functional changes of cardio-vascular system of fetus of a bearing for 86 pregnant women were carried out in the work. We have worked out and have approved the differentiated programme of physical rehabilitation with usage of various means of physical medicine (chmatotherapy, morning hygienic gymnastics, graded walking, medical gymnastics, hydrokmesitherapy, yoga system therapy, massage, normobarical hypoxic stimulation, phytoterapy, aerophytoterapy, diutotherapy, ultraviolet irradiation, balneotherapy, psychotherapy). The physical rehabilitation programme is consisted of 24 days during the sanatorium stage of rehabilitation. This pedagogical experiment states that inculcation of authors methodics considerably improve functional state of patients that is reflecting in indexes of blood, the level physical capacity of work and cardiotocography parameters. Major results of work are introduced into the practice of treatment at the «Zhovten» sanatorium and teaching process of the National University of Physical Education and Sports of Ukraine.

Key words: anemia, pregnancy, physical rehabilitation, differential program.
Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8187>

31. Грубар І. Я.

Дитячий травматизм: профілактика та реабілітація засобами фізичного виховання : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Грубар Ірина Ярославівна ; Львів. держ. ін-т фіз. культури. – Львів, 2004. – 23 с.

Анотація. Визначено морфофункціональні показники травмованих і не травмованих дітей, властивості їх нервової системи та виявлено психологічні особливості й соціально-побутові чинники травматизму; розроблено спосіб визначення адаптаційної здатності людини до ймовірної реабілітації екстремального чинника; розроблено технологічну схему кінезитерапії у процесі фізичної реабілітації дітей на прикладі переломів кісток нижньої третини передпліччя; розроблено бальну систему оцінки ефективності фізичної реабілітації.

Ключові слова: фізична реабілітація, дитячий травматизм, профілактика.

Аннотація. Разработана технологическая схема кинезитерапии в процессе физической реабилитации детей на примере переломов костей нижней трети предплечья.

Ключевые слова: физическая реабилитация, детский травматизм, профилактика.

Annotation. The flowsheet of kineziterapii is developed in the process of physical rehabilitation of children on the example of breaks of bones of lower third of forearm.

Key words: physical rehabilitation, child's traumatism, prophylaxis.

УДК 796.011.3:371.72

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8758>

32. Гузій О. В.

Комплексна фізична реабілітація учнів 13–15 років з церебральним паралічем другої групи важкості захворювання : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Гузій Оксана Володимирівна ; Львів. держ. ін-т фіз. культури. – Львів, 2002. – 20 с.

Анотація. Розроблено авторську методику комплексного використання традиційних і нетрадиційних засобів фізичного виховання у поєднанні з фізіотерапевтичними засобами у фізичній реабілітації школярів з церебральним паралічем; обґрунтовано систему використання реабілітаційно-відновлювальних підходів, які передбачали, окрім рухливих ігор і елементів спортивних ігор, заняття на тренажерах; запропоновано ефективні критерії оцінки впливу авторської методики на рівень фізичного стану учнів з церебральним паралічем.

Ключові слова: фізична реабілітація, учні 13–15 років, церебральний параліч, відновні заходи.

Аннотація. Розробтана авторська методика комплексного використання традиційних і нетрадиційних засобів фізичного виховання спільно з фізіотерапевтичними засобами в фізичній реабілітації школярів з церебральним паралічем.

Ключеві слова: фізична реабілітація, учні 13–15 років, церебральний параліч, відновельні заходи.

Annotation. The author method of the complex use of traditional and untraditional facilities of physical education is developed jointly with physical therapy facilities in the physical rehabilitation of schoolboys with a cerebral paralysis.

Key words: physical rehabilitation, students 13–15 years, cerebral paralysis, restoration measures.

УДК 796.3.372.36+616.988.23

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/2245>

33. Дамін Мох'д Дамін Фалех.

Фізична реабілітація хворих з травматичними ушкодженнями нижньо-грудного і поперекового відділів хребта : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Дамін Мох'д Дамін Фалех ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2003. – 19 с.

Анотація. Обґрунтовано оригінальні комплексні вправи лікувальної гімнастики і нетрадиційні методи фізичної реабілітації для хворих із травматичними ушкодженнями нижньо-грудного і поперекового відділів хребта.

Ключові слова: фізична реабілітація, лікувальна гімнастика, травматичні ушкодження, відділи хребта.

Аннотація. Обоснованы оригинальные комплексные упражнения лечебной гимнастики и нетрадиционные методы физической реабилитации для больных с травматическими повреждениями ниже-грудного и поперечного отделов хребта.

Ключевые слова: физическая реабилитация, лечебная гимнастика, травматические повреждения, отделы позвоночника.

Annotation. Original complex exercises of medical gymnastics and untraditional methods of physical rehabilitation are grounded for patients with the traumatic damages of nizhne-pectoral and transversal departments of backbone.

Key words: physical rehabilitation, medical gymnastics, traumatic damages, departments of spine.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7163>

34. Дешевий Є. Г.

Фізична реабілітація осіб з дорсалгіями в грудному відділі хребта в умовах спортивно-оздоровчого комплексу : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Дешевий Євген Григорович ; Нац. ун-т фіз. виховання та спорту України. – Київ, 2019. – 25 с.

Анотація. Дисертація присвячена питанням реабілітації осіб із дорсалгіями в грудному відділі хребта. Запропоновано та науково обґрунтовано комплексну програму фізичної реабілітації, спрямовану на відновлення функціонального стану опорно-рухового апарату, функціональних можливостей, фізичної активності та якості життя даного контингенту хворих. Комплексна програма включала в себе різноманітні засоби та форми фізичної реабілітації, елементи сучасних фітнес технологій, різні методики масажу, когнітивно-поведінкову терапію та передбачала поетапне впровадження за трьома періодами. Під впливом розробленої програми спостерігали достовірне покращення загального самопочуття пацієнтів, статистично значуще зниження прояву больового синдрому, покращення фізичного стану, позитивну динаміку показників електроспондилографії, покращення якості життя пацієнтів.

Ключові слова: фізична реабілітація, дорсалгії, торакалгії, біль у спині, якість життя, спортивно-оздоровчий комплекс.

Annotation. The dissertation is devoted to substantiation, development and research of the effectiveness of the program of physical rehabilitation of persons with dorsalgia in the thoracic spine under conditions of sports and health complex. The analysis of scientific and methodological literature, the generalization of the experience of leading domestic and foreign specialists regarding the problem of using restorative remedies for patients with dorsalgia indicate that the existing programs of physical rehabilitation include variety of methods involving the use of therapeutic exercises, physiotherapy and massage. But even conducting a course of physical rehabilitation in a hospital, sanatorium and resort conditions and at the polyclinic stage does not deprive a person of various manifestations of the disease, therefore, during the remission period, many of the patients experience a sensation of pain and discomfort in the locomotor apparatus, there is also some disability decrease. This is especially true of the manifestations of the disease in the thoracic spine. Ukraine has already accumulated a successful practical experience in the physical rehabilitation of individuals with pathology of the lumbar and sacral department. At the same time, the peculiarities of combined use of physical rehabilitation and health fitness in patients with thoracalgias, as modern ways of physical abilities' restoring, have not been determined yet. The proposed comprehensive program of physical rehabilitation is distinguished from standard programs by the integrated approach to solving the problem of recovery. The main task of this program is not only to normalize the motor functions, but also to restore patients' social activity by reducing the manifestations of chronic pain through methods of physical rehabilitation and the development of patients' self confidence and a new model of their behavior through cognitive-behavioral therapy. On the basis of studying of features of the functional state of patients we developed a comprehensive program of physical rehabilitation of persons with dorsalgia in the thoracic spine under conditions of sports and health complex. This allowed us to determine the range of recovery problems, goals and tasks, including modern principles of didactics, physical rehabilitation, define approaches for the therapeutic strategy of treatment taking into account the modern strategies of

chronic pain management. In the program of physical rehabilitation special attention was paid to the correspondence of the the selected means to the adaptive capacity of the patient's body, the state of the musculoskeletal system and the level of pain syndrome, quality of life indicators and the availability of rehabilitation facilities for patients. The basis of the developed comprehensive program of physical rehabilitation was the practice of curative gymnastics using exercises from the technique of O.Mamayev, pilates elements, yoga-23, exercises in water, functional training TRX with the selection of exercises of the basic and variational parts of the class, as well as massage with the elements of manual therapy. The program was designed for 12 weeks, envisaged a phase-in implementation in three periods: adaptive, training-corrective and stabilization – and included 3 motor modes. The selection of exercises, forms, methods and means of physical rehabilitation was carried out with observance of a differentiated approach to each patient based on the condition of the musculoskeletal system of patients, the index of physical condition, sex, age, which allowed to individualize the program for each patient. An important part of the program was cognitive-behavioral therapy, aimed at rethinking the patient's point of view on his problems (fighting demoralization), rethinking the patient's view of himself (the transition from a passive treatment object to active participation in the process of rehabilitation), the destruction of inappropriate behavior patterns, support and consolidation of a new model of behavior that envisaged the maximum possible overcoming of limitations in physical and everyday activity of patients. Under the influence of the developed program, a significant improvement in the general state of patients, a statistically significant decrease in the manifestation of the pain syndrome, improvement of the physical condition, a positive dynamics of the electrospindylography indicators, and an improvement in the quality of life of patients were observed. The conducted researches on studying the effectiveness of the developed program of physical rehabilitation confirm its advantages in comparison with the traditional program of medical institutions. The data obtained during the experiment indicates that the use of the developed physical rehabilitation program has allowed to achieve better results for patients of the main group (according to clinical and instrumental studies) in comparison with patients in the control group.

Key words: physical rehabilitation, dorsalgia, thoracalugia, back pain, quality of life, sports and health complex.

35. Дикий Б. В.

Теоретико-методичні аспекти застосування середніх холодкових навантажень в оздоровчому тренуванні осіб першого та другого зрілого віку : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Дикий Богдан Володимирович ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2010. – 19 с.

Анотація. Уперше науково обґрунтовано методику проведення загартовування з використанням середніх холодкових навантажень для осіб першого та другого зрілого віку з врахуванням оптимальних впливів циклічних кліматичних факторів навколишнього середовища та оптимальних

сезонних періодів початку занять з загартування. Уперше встановлено, що залежно від фаз Місяця змінюється вплив середнього холодого навантаження на зміну артеріального тиску та пульсу.

Ключові слова: холодіві навантаження, оздоровче тренування, особи зрілого віку.

Аннотація. Впервые произведен сравнительный анализ влияния методик среднего и большего охлаждающего воздействия на показатели сердечно-сосудистой и дыхательной систем, сыворотку периферийной крови с учетом сезонных факторов и фаз Луны.

Ключевые слова: холодовые нагрузки, оздоровительная тренировка, лица зрелого возраста.

Annotation. The comparative analysis of influence of methods of the middle and greater cooling affecting is first produced indexes of the serdechno-sosudistoy and respiratory systems, whey of peripheral blood taking into account seasonal factors and phases of Luny.

Key words: to the cold of loading, health training, persons of mature age.

УДК 796.015.6:796.015.363”7127”

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8204>

36. Дідух Г. В.

Фізична реабілітація жінок похилого віку після перелому проксимального кінця стегнової кістки : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Дідух Галина Володимирівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2007. – 20 с.

Анотація. Уперше розроблено та науково обґрунтовано програму фізичної реабілітації для жінок похилого віку після перелому проксимального кінця стегнової кістки у лікарняному періоді. Визначено шляхи індивідуалізації програми фізичної реабілітації відповідно до перебігу захворювання, наявності супутніх захворювань та рівня рухових проблем осіб похилого віку після перелому проксимального кінця стегнової кістки. Укладено і науково обґрунтовано зміст картки реабілітаційного обстеження осіб похилого віку після перелому проксимального кінця стегнової кістки, що передбачає складання історії рухового порушення, огляд та застосування спеціальних вимірювань і тестів спрямованих на виявлення усіх можливих рухових проблем у жінок похилого віку після перелому проксимального кінця стегнової кістки.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, жінки похилого віку, перелом проксимального кінця стегнової кістки.

Аннотація. Впервые разработана и научно обоснована программа физической реабилитации женщин пожилого возраста после перелома проксимального конца бедренной кости в больничном периоде.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, женщины, преклонных лет, перелом проксимального конца бедренной кости.

Annotation. First developed and the program of physical rehabilitation of women of superannuated is scientifically grounded after the break of proksimal end of thigh-bone in a hospital period.

Key words: physical rehabilitation, program, women, sloping years, break of proksimal end of thigh-bone.

УДК 796:615.825+616-001.5-055.2

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8681>

37. Долгієр Є. В.

Фізична реабілітація жінок ювенільного періоду, хворих на нейроциркуляторну дистонію, засобами оздоровчої аеробіки : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Долгієр Євдокія Володимирівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2013. – 21 с.

Анотація. Уперше встановлено механізми зниження рівня неспецифічних адаптаційних реакцій організму та рівня соматичного здоров'я жінок ювенільного періоду, хворих на НЦД, пов'язані з низькими аеробними можливостями, тому фізичне навантаження саме аеробної спрямованості має найбільш виразний саногенетичний вплив; науково обґрунтовано програму фізичної реабілітації з визначенням особливостей змісту і спрямованості застосування засобів оздоровчої аеробіки із урахуванням типу адаптаційних реакцій, які сприяють підвищенню аеробних можливостей та мають балансувальну дію на стан вегетативної нервової системи жінок ювенільного періоду, хворих на різні типи НЦД; визначена позитивна залежність, що проявляється у взаємозв'язку між поліпшенням рівня неспецифічних адаптаційних реакцій організму, соматичного здоров'я та ефективністю фізичної реабілітації.

Ключові слова: нейроциркуляторна дистонія, жінки ювенільного періоду, оздоровча аеробіка, неспецифічні адаптаційні реакції організму, програмно-апаратний комплекс «Пульс-Антистрес», соматичне здоров'я.

Аннотация. Разработанная программа физической реабилитации предусматривает комбинирование базовой, танцевальной, фитбол-, степ-аэробики и состоит из 7 этапов. Для получения максимального оздоровительного эффекта женщинам предлагалось выполнение утренней гигиенической гимнастики, самомассажа, аутотренинга, оздоровительной ходьбы, процедур закаливания в домашних условиях, обучение рациональному питанию, методам самоконтроля.

Ключевые слова: нейроциркуляторная дистония, женщины ювенільного периода, оздоровительная аэробика, неспецифические адаптационные реакции организма, программно-аппаратный комплекс «Пульс-Антистресс», соматическое здоровье.

Annotation. The dissertation is dedicated to the problem in the field of physical rehabilitation, which is to provide mechanisms to reduce the level nonspecific adaptive reactions of the organism and of somatic health of women of juvenile period, patients with neurocirculatory dystonia, associated with low

aerobic capacity and the stress-factors of influence on the psycho-emotional condition of this contingent of patients. The results of the study allowed us to develop and prove scientifically the program of physical rehabilitation, means aerobics. The developed program provides a combination of base, dancing, fitbol-, and step-aerobics and consists of 7 stages. For reception of the maximum improving effect used fitness walking, self-massage application, auditory training, resisting procedures in house conditions, studying of the self-checking methods, rational nutrition, morning hygienic gymnastics. Under the influence of the program aerobic capacity is improved, which in turn increases the level of adaptation and somatic health, which positively affects the main symptoms of the disease neurocirculatory dystonia.

Key words: neurocirculatory dystonia, women of young period, health aerobics, nonspecific adaptive reactions of the organism, program-vehicle complex "Pulse-Antistress", somatic health.

УДК 796.412:612.171.56:616.85-055.25

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7782>

38. Дяченко Ю. Л.

Фізична реабілітація дітей 4–6 років із гіпермобільністю суглобів в умовах навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Дяченко Юлія Леонідівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2013. – 20 с.

Анотація. Дисертаційна робота присвячена питанням обґрунтування та розробки програми фізичної реабілітації дітей 4-6 років із гіпермобільністю суглобів в умовах навчальних закладів. У роботі розроблено, теоретично обґрунтовано комплексну програму фізичної реабілітації дітей 4 — 6 років із різними ступенями гіпермобільності суглобів, що складалася з адаптаційного, тренувально-коригуючого та стабілізаційного періодів та включала низку заходів. Підґрунтям корекційно-профілактичної роботи стало застосування спеціальних фізичних вправ на заняттях із лікувальної гімнастики та під час корекційного компоненту на заняттях. Доведено, що у результаті систематичного застосування розробленої програми фізичної реабілітації дітей із ГМС у обстеженого контингенту спостерігалися позитивні зміни морфофункціонального стану ОРА та організму в цілому.

Ключові слова: недиференційована дисплазія сполучної тканини, гіпермобільність суглобів, діти дошкільного віку, фізична реабілітація.

Аннотація. Диссертационная работа посвящена вопросам обоснования и разработки программы физической реабилитации детей 4–6 лет с гипермобильностью суставов в условиях учебных заведений.

В процессе исследований было установлено, что диспластические изменения легкой степени были присущи 49,29% осмотренных, средней степени – 13,27 % детей. Среди обследованного контингента не выявлено лиц с выраженной степенью диспластических расстройств. В результате применения на практике разработанного способа оценки степени гипермобильности

суставов у дітей 4–6 лет установлено, что физиологическая подвижность суставов присуща 14,45% обследованного контингента, легкая степень ГМС – 27,73%, средняя степень ГМС – 45,18%, а выраженная – 12,62%. Полученные результаты позволяют констатировать эффективность предложенной программы физической реабилитации детей с ГМС, что способствовала положительной динамике изменений морфофункционального состояния опорно-двигательного аппарата и сопровождалась улучшением психоэмоционального состояния обследованных.

Ключевые слова: недифференцированная дисплазия соединительной ткани, гипермобильность суставов, дети дошкольного возраста, физическая реабилитация.

Annotation. The thesis is devoted to study the issues and develop a program of physical rehabilitation for children 4–6 years of hypermobility of joints in terms of education. In work theoretically grounded comprehensive program of physical rehabilitation for children 4–6 years with varying degrees of hypermobility of joints, consisting of adaptation, training, correction and stabilization periods and included a number of measures. The basis for corrective and preventive work was the use of special exercise in class with physiotherapist and during remedial component in the classroom. Proved that as a result of the systematic application of the developed program of physical rehabilitation of children with hypermobility of the joints examined in contingent positive changes were observed functional state of the locomotor system and the body as a whole.

Key words: undifferentiated connective tissue dysplasia, joint hypermobility, preschool children, physical rehabilitation.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/1472>

39. Єрмолаєва А. В.

Фізична реабілітація жінок з атеросклеротичною хронічною ішемією мозку : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Єрмолаєва Алла Вячеславівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2017. – 24 с.

Анотація. Дисертацію присвячено розробці комплексної програми фізичної реабілітації, яка спрямована на поліпшення мозкового кровообігу, когнітивних та рухових функцій у жінок з атеросклеротичною хронічною ішемією мозку. Програма відрізняється використанням гнототерапевтичної гімнастики, вправ проти запаморочення, елементів гімнастики йоги та Пілатес, модифікованих методик масажу і аутогенного тренування, фізіотерапії, освітньо-інформаційної програми, з урахуванням віку і стадії захворювання. Також вперше розроблено: алгоритм застосування запропонованих засобів; карту хворого з даною патологією. Розроблена комплексна програма була більш ефективною ніж загальноприйнята, про що свідчило достовірне зменшення патологічної симптоматики та покращення всіх вивчених показників.

Ключові слова: цереброваскулярні захворювання, атеросклеротична хронічна ішемія мозку, жінки, фізична реабілітація.

Анотація. Диссертационная работа посвящена разработке и оценке эффективности комплексной программы физической реабилитации, которая направлена на улучшение мозгового кровообращения, когнитивных, двигательных функций и качества жизни у женщин с атеросклеротической хронической ишемией мозга. Отличием предложенной программы от общепринятой является комплексный подход с использованием глазодвигательной гимнастики, упражнения для головы, шеи и плечевого пояса с постизометрической релаксацией, специальных упражнений для предупреждения головокружения, элементов гимнастики йоги и Пилатес, модифицированных методик массажа и аутогенной зренировки, физиотерапевтических процедур, а также специальной информационной программы, знакомящая пациенток с факторами риска развития и прогрессирования заболевания, методами самоконтроля состояния организма. В комплексной физической реабилитации использован индивидуальный подход с учетом пола, возраста, стадии и периода течения заболевания. Для облегчения выбора и последовательности применения предложенных восстановительных средств впервые разработан соответствующий алгоритм. Впервые представлена карта тематического больного с атеросклеротической хронической ишемией мозга, включающая блоки функциональных методов исследований, а также комплекс нейропсихологических тестов, дополненный электронным опросником качества жизни 8Р-36, который может быть использован для раннего выявления расстройств психоемоциональной сферы, выбора соответствующих восстановительных средств, динамической коррекции и оценки эффективности комплексной физической реабилитации. Установлено, что наиболее частыми жалобами пациенток были: головная боль, головокружение, общая слабость, ощущение тяжести в голове, повышенная утомляемость, снижение памяти и внимания, нарушение сна и нарушение походки. Результаты анализа историй болезни свидетельствовали о том, что обследованные женщины с гемодинамическими нарушениями головного мозга имели следующие основные и сопутствующие заболевания, которые являлись доминантными в развитии болезни, а именно: атеросклероз сосудов головного мозга - 100%, артериальная гипертензия - 77,0 %, ишемическая болезнь сердца - 77,0 %, остеохондроз шейного отдела позвоночника - 72,0 %, соматоморфна вегетативная дисфункция - 23,0 %, избыточный вес - 23,0 % и хроническая сердечная недостаточность - 13,0%. При анализе объективных данных неврологического статуса было установлено, что на стадии начальных проявлений из клинических симптомов преобладали шаткость в позе Ромберга (74,4 %) и снижение памяти на текущие события (65,1 %), которые более выражены были на стадии умеренных проявлений (соответственно 92,9 % и 87,7 %). Нарушения вегетативной регуляции по данным опросника А. М. Вейна, нашло свое отображение в 35 % случаев при I стадии и в 100 % — при II стадии. Для исследования выраженности атеросклеротических

процесів використовували показателі ліпідного профіля (холестерола і р-ліпопротеїдів). Вміст холестерола в крові при I і II стадіях було підвищено (соответственно $5,89 \pm 0,84$ і $6,06 \pm 1,09$ ммоль/л). Вміст р-ліпопротеїдів в крові при компенсованій і субкомпенсованій стадіях теж було підвищеним, але більш вираженим при II стадії (соответствии $45,0 \pm 8,9$ і $52,7 \pm 10,7$ ед.). Аналіз отриманих результатів дослідження в динаміці 100 жінок 45-59 років, страждаючих атеросклеротическою хроніческою ішемією мозку, показав значно більш високу ефективність запропонованої програми порівняно з загальноприйнятою, про що свідчувало достовірне зменшення кількості і вираженості суб'єктивної і об'єктивної патологічної симптоматики, покращення показателів центральної і церебральної гемодинаміки, когнітивної продуктивності, вегетативної регуляції, рухових функцій, стану психоемоційної сфери і якості життя. Результати дослідження успішно впроваджені в 3-х лікувально-профілактичних закладах і в навчальний процес 2-х спеціальних ВНЗ.

Ключеві слова: цереброваскулярні захворювання, атеросклеротическа хроніческа ішемія мозку, жінки, фізична реабілітація.

Annotation. The thesis is dedicated to development of a comprehensive program of physical rehabilitation, which is aimed at improving cerebral circulation, cognitive and motor functions in women with atherosclerotic chronic cerebral ischemia. The program differs with the use of oculomotor gymnastics, special exercises to prevent dizziness, yoga and pilates gymnastics elements, modified massage techniques and autogenic training, physiotherapy procedures, and a special education and information program, taking into account sex, age, stages and period of the disease course, has been used. The algorithm of consecutive use of the proposed means was also first developed; a thematic patient map with given pathology. Developed program has demonstrated a much higher efficiency as compared to the standard one, evidenced by a significant decrease in pathological symptoms, improvement of all studied parameters.

Key words: cerebrovascular diseases, atherosclerotic chronic cerebral ischemia, women, physical rehabilitation.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/9022>

40. Жарова І. О.

Фізична реабілітація хворих на статичну форму плоскостопості та остеохондроз хребта : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Жарова Ірина Олександрівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2005. – 19 с.

Анотація. Розроблено програму фізичної реабілітації, що вирізняється комплексним підходом і включає засоби, дібрані з урахуванням виявлених порушень, спрямовані на зміцнення м'язів та зв'язок як стопи, так і хребта, що відрізняє її від загальноприйнятих програм реабілітації.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, статична форма плоскостопості, остеохондроз хребта.

Аннотація. Разработана программа физической реабилитации с использованием комплексного подхода, включающая способы, необходимые больным с учетом выявленных нарушений.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, статическая форма плоскостопия, остеохондроз позвоночника.

Annotation. The program of physical rehabilitation with the use of complex approach, including methods, necessary a patient taking into account the exposed violations, is developed.

Key words: physical rehabilitation, program, static form of ploskostopiya, osteochondrosis of spine.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8732>

41. Жарська Н. В.

Фізична реабілітація осіб другого зрілого віку з ішемічною хворобою серця (стабільна стенокардія II функціональний клас) у післялікарняний період : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Жарська Наталія Валеріївна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2009. – 19 с.

Анотація. Уперше експериментально доведено, що авторська програма фізичної реабілітації для осіб другого зрілого віку з ішемічною хворобою серця (стабільна стенокардія II функціональний клас), що включала використання модифікованої методики лікувальної гімнастики, дозованої ходьби, теренкуру, масажу та фізіотерапевтичних процедур, дає вірогідно ($p < 0,05$) вищий реабілітаційний ефект, ніж загальноприйнята методика фізичної реабілітації. Вперше розроблено критерії оцінки ефективності фізичної реабілітації осіб другого зрілого віку з ішемічною хворобою серця (стабільна стенокардія II функціональний клас) у післялікарняний період.

Ключові слова: фізична реабілітація, авторська програма, другий зрілий вік, ішемічна хвороба серця.

Аннотація. Впервые научно обоснована, разработана и апробирована авторская программа физической реабилитации, которая предполагала дифференциальное использование лечебной гимнастики с акцентом на специальные упражнения для мышц спины и нижних конечностей, в сочетании с сегментарно-рефлекторным массажем и массажем воротниковой зоны, верхних и нижних конечностей, а также дозированной ходьбы и физиотерапии.

Ключевые слова: физическая реабилитация, авторская программа, второй зрелый возраст, ишемическая болезнь сердца.

Annotation. First scientifically grounded, developed and approved author program of physical rehabilitation which supposed the differential use of medical gymnastics with an accent on the special exercises for the muscles of the back and lower extremities, in combination with a segmentary-reflex massage and massage

of collar area, overhead and lower extremities, and also dozirovannnoy walking and physiotherapy.

Key words: physical rehabilitation, author program, second mature age.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8496>

42. Желєзний О. Д.

Фізична реабілітація чоловіків зрілого віку з наслідками діафізарних переломів кісток гомілок на основі механотерапії та боліусотерапії : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Желєзний Олександр Дмитрович ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2011. – 20 с.

Анотація. Уперше розроблені і перевірені в лікувальних закладах варіанти механотерапії з використанням авторського тренажера в їх можливому поєднанні з лікувальною гімнастикою, фізіотерапевтичними процедурами на основі місцевих матеріалів (глина) і масажем для даної категорії хворих.

Ключові слова: фізична реабілітація, діафізарні переломи кісток гомілок, нетрадиційні засоби фізичної реабілітації, фізичні вправи; періоди механотерапії, Лікувальна глина.

Аннотація. Разработана методика физической реабилитации мужчин зрелого возраста с последствиями диафизарных переломов костей голени в послеоперационном периоде.

Ключевые слова: физическая реабилитация, диафизарные переломы костей голени, нетрадиционные средства физической реабилитации, физические упражнения, периоды механотерапии, лечебная глина.

Annotation. The object of the research is physical rehabilitation of men of mature age with after-effects of fractures of the bones shanks; the purpose of the work is to develop a technique of physical rehabilitation of men of mature age with after-effects of fractures of the bones shanks in the post-operative period; the results are as follows: the technique of physical rehabilitation of men of mature age with after-effects of fractures of the bones shanks in the post-operative period with the use of an author's training complex as means of mechanotherapy and the use of medicinal clay as physiotherapeutic means is developed; the technique is introduced into the work of both clinics and health centres of Zhytomyr and educational institutions of the Ministry of Education and Science of Ukraine.

Key words: physical rehabilitation; fractures of the bones shanks; alternative means of physical rehabilitation; physical exercises; the periods of mechanotherapy; medicinal clay.

УДК 796.011.2.611.7+616-089

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8239>

43. Заморський Т. В.

Фізична реабілітація хворих на ревматоїдний артрит після ендопротезування колінного суглоба : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту :

[спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Заморський Тарас Володимирович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2011. – 20 с.

Анотація. Уперше виявлені кількісні біомеханічні (подометричні, гоніометричні, динамометричні реакції опори) та функціональні показники (сила м'язів, подолана відстань, стереотип ходи) рухової активності хворих на РА, які потребують ендопротезування колінного суглоба, науково обґрунтовано комплексну програму фізичної реабілітації, що спрямована на відновлення р хливості у прооперованому суглобі, покращення його опороздатності, усунення вадних компенсаторних положень нижньої кінцівки і корекцію порушень рухового стереотипу; здійснено методологічне обґрунтування стосовно застосування методів ортопедичної корекції у процесі фізичної реабілітації хворих на РА.

Ключові слова: фізична реабілітація, ревматоїдний артрит, колінний суглоб, ендопротезування.

Анотація. Диссертация посвящена вопросам физической реабилитации больных ревматоидным артритом после эндопротезирования коленного сустава. Полученные результаты свидетельствуют об эффективности предлагаемой программы физической реабилитации больных ревматоидным артритом после эндопротезирования коленного сустава.

Ключевые слова: физическая реабилитация, ревматоидный артрит, коленный сустав, эндопротезирование.

Annotation. The paper introduces and scientifically substantiates the comprehensive program of physical rehabilitation for rheumatic arthritis patients after knee-joint replacement surgery. The program is aimed at restoration of agility in operated extremity joints, improvement of walking stereotype, recovery of muscle strength, pain alleviation and improvement of life quality. It is the first attempt to determine the featuring contents and principles of physical rehabilitation for rheumatic arthritis patients after knee-joint replacement surgery. Appropriate means and methods have been developed in order to improve the support capability of operated extremity, step dynamics indexes, life quality and to accelerate social adaptation of the patients. Data have been obtained on elimination of concordant positions among rheumatic arthritis patients after knee-joint replacement, as a result of physical rehabilitation program.

Key words: physical rehabilitation, rheumatic arthritis, knee joint, replacement surgery.

УДК 616.728.3-089-77:616.72-002.77:615.83

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8259>

44. Заставна О. М.

Фізична реабілітація слабочуючих дітей старшого дошкільного віку після кохлеарної імплантації : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Заставна Ольга Михайлівна ; ДВНЗ „Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. – Івано-Франківськ, 2016. – 20 с.

Анотація. Дисертація присвячена розробці, науковому обґрунтуванню й апробації комплексної програми фізичної реабілітації слабочуючих дітей старшого дошкільного віку після кохлеарної імплантації в післяопераційному періоді. Встановлено, що слабочуючі діти старшого дошкільного віку після кохлеарної імплантації поступаються своїм одноліткам з нормальним слухом за рівнем фізичного та психомоторного розвитку, показниками функціонування кардіореспіраторної системи, параметрами фізичної підготовленості. Застосування авторської програми фізичної реабілітації, яка включала побутову абілітацію, кінезітерапію (з застосуванням ранкової гігієнічної гімнастики, дитячої йоги, тренувань з фідболом, дихальних та артикуляційних вправ), масаж (загальний, логопедичний), загартування (повітрям, сонцем, водою) дозволило досягнути вірогідного покращення більшості аналізованих показників (параметрів фізичного та психомоторного розвитку, функціонування кардіо-респіраторної системи, фізичної підготовленості) слабочуючих дітей.

Ключові слова: слабочуючі діти, дошкільний вік, кохлеарна імплантація, фізична реабілітація, післяопераційний період.

Аннотація. Диссертация посвящена разработке, научному обоснованию и апробации комплексной программы физической реабилитации слабослышающих детей старшего дошкольного возраста после кохлеарной имплантации (КИ) в послеоперационном периоде. В работе проанализирована научно-методическая литература, изучены современные взгляды на проблему этиологии нарушений слуха, освещены особенности коррекции слуха методом кохлеарной имплантации. Рассмотрено влияние снижения остроты слуха на развитие детей и определены проблемы физической реабилитации данного контингента. Разработанная программа физической реабилитации имела комплексный характер и включала бытовую абилитацию, методики кинезитерапии (с использованием детской йоги, тренировок с фидболом, общеразвивающих, дыхательных и артикуляционных упражнений), массаж (общий, логопедический), закаливание (воздухом, солнцем, водой). Программа предполагала комплексный подход к восстановлению физического и аудиологического статуса ребенка, корректирующе влияла на основные нарушения в состоянии организма детей после КИ, ускоряла восстановление слухоречевой функции, уменьшала отставание в физическом и психомоторном развитии.

Ключевые слова: слабослышающие дети, дошкольный возраст, кохлеарная имплантация, физическая реабилитация, послеоперационный период.

Annotation. This dissertation focuses on the development, scientific substantiation and testing of the well-rounded program of physical rehabilitation for hearing impaired preschool children age after cochlear implantation during postoperative period. It has been determined that hearing impaired preschool children age after cochlear implantation yield to their peers with normal hearing in terms of physical and psychomotor development, indices of functioning of cardio-respiratory system, parameters of physical fitness.

By applying the author's program of physical rehabilitation, which includes home habilitation, kinesitherapy (using morning hygienic gymnastics, children's yoga, exercise with fitness ball, breathing and articulation exercises), massage (general, logopaedic), training (air, sun, water), it has been possible to reliably improve most of the analyzed parameters (parameters of physical and psychomotor development, functioning of cardio-respiratory system, physical fitness) hearing impaired children.

Key words: hearing impaired children, preschool age, cochlear implantation, physical rehabilitation, postoperative period.

45. Звіряка О. М.

Гідрокінезотерапія в системі фізичної реабілітації хворих після переломів кісточок : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Звіряка Олександр Миколайович ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2009. – 20 с.

Анотація. Уперше науково обґрунтовано та експериментально доведено ефективність методики гідрокінезотерапії у програмі фізичної реабілітації із застосуванням гідрокінезомеханотерапевтичного пристрою і моноластів авторської конструкції, що проявилася у зростанні сили м'язів та обсягу рухів у травмованому гомілковостопному суглобі; удосконалено послідовність навчання осьових навантажень кінцівки після переломів кісточок.

Ключові слова: гідрокінезотерапія, фізична реабілітація, переломи.

Анотація. Впервые научно обоснована, разработана и апробирована методика гидрокинезотерапии в программе физической реабилитации с использованием авторского гидрокинезомеханотерапевтического приспособления и моноластов для больных после переломов лодыжек.

Ключевые слова: гидрокинезотерапия, физическая реабилитация, переломы.

Annotation. First scientifically grounded, developed and approved method of gidrokinezoterapii in the program of physical rehabilitation with the use of author gidrokinezomekhanoterapevtic adaptation and monoflippers for sick after breaks ankles.

Key words: gidrokinezoterapy, physical rehabilitation, breaks.

УДК 615.825:616.71-001.5

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8500>

46. Івановська О. Е.

Програма фізичної реабілітації жінок другого зрілого віку з екзогенно-конституціональним ожирінням з використанням методів гідрокінезотерапії : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Івановська Ольга Едуардівна ; Нац. ун-т фіз. виховання та спорту України. – Київ, 2019. – 20 с.

Анотація. Дисертація присвячена питанням обґрунтування, розробки та оцінки ефективності комплексної програми фізичної реабілітації з

використанням методів гідрокінезотерапії у відновленні жінок другого зрілого віку з екзогенноконституціональним ожирінням. У програмі акцентована увага на корекції супутніх захворювань, характерних для жінок другого зрілого віку з екзогенноконституціональним ожирінням. Вперше науково обґрунтована та апробована авторська програма фізичної реабілітації, яка включила в себе підводне витягування в поєднанні з фізичними вправами спрямованої дії з використанням елементів методики Молла-Бюшельбергера та ванн сухої імерсії, плавання, засобів кінезотерапії, масажу, дієтотерапії. Дослідження показали ефективність запропонованої програми у порівнянні з традиційними підходами. Результати дослідження впроваджені у реабілітаційний процес відділення лікувальної фізкультури Національного наукового центру радіаційної медицини НАМН України, у навчальний процес кафедри фізичної реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України, а також у практичну діяльність фітнес-клубу «Спорт Лайф» (Київ), що підтверджено відповідними актами впровадження.

Ключові слова: фізична реабілітація, ожиріння, жінки, гідрокінезотерапія, фізичні вправи.

Annotation. The thesis work focuses on issues of substantiation, development and evaluation of the complex program effectiveness for physical rehabilitation using hydrokinesitherapy methods for second age of maturity women experiencing exogenous and constitutional obesity. A comprehensive program for rehabilitation of the second age of maturity women, obese patients, was developed taking into account the ascertaining experiment results. Our proposed rehabilitation program is distinguished from the standard existing programs by its integrated approach to addressing rehabilitation issues in obese patients with a focus on identified concomitant diseases in obese patients. A differentiated and individualized approach was implemented using basic and variation component of a comprehensive physical rehabilitation program affecting the nature of rehabilitation measures and addressing specific objectives of each exercise and program as a whole. The basic component was represented by the following: aqua-aerobics, innovative author's method of exercises using elements of MollBuschelberger's method, massage and diet therapy, which had a general effect on patient's condition. An integral part of program's variation component included special exercises using TRX equipment in the presence of degenerative changes in the form of coxarthrosis and gonarthrosis 1-2 degrees, yoga classes, exercises from respiratory gymnastics in case of concurrent respiratory system complications, presence of concomitant CVDs (arterial hypertension 1-2 grade), procedures of dry immersion bathes and sedation exercises (respiratory, relaxation, autogenous training). The obtained research results showed that hydrokinesitherapy methods as part of the developed program for physical rehabilitation of the second age of maturity women experiencing obesity, led to a safe reduction in body weight and fat components, and allowed achieving individually planned results of body sculpting. Positive dynamics is evidenced by statistically significant improvement in the musculoskeletal system condition, physical properties and physical fitness of

the second age of maturity women experiencing obesity. Experimental studies have shown the effectiveness of the proposed programs in comparison with traditional approaches. The dissertation research results were introduced into the rehabilitation process applied at the Department of Therapeutic Physical Education of the National Scientific Centre for Radiation Medicine NAMS of Ukraine, in the educational process at the Department of Physical Rehabilitation of the National University of Physical Education and Sports of Ukraine, in particular, in lecture courses for disciplines Clinical Rehabilitation Management of Muscle-Skeleton Disorders, as well as in the practical activity of Sport Life fitness club in Kyiv, Troieshchyna, 44a Maiakovskoho Ave., as confirmed with the relevant implementation records.

Key words: physical rehabilitation, obesity, women, hydrokinesitherapy, physical exercises.

47. Івасик Н. О.

Індивідуалізація фізичної реабілітації дітей, хворих на бронхіальну астму : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Івасик Наталія Орестівна ; Львів. держ. ін-т фіз. культури. – Львів, 2004. – 21 с.

Анотація. Розроблено теоретико-методичні основи індивідуалізації процесу фізичної реабілітації дітей, хворих на бронхіальну астму; розроблено авторський підхід до формування індивідуальної реабілітаційної програми, що дозволяє ефективно застосовувати різні методики фізичної реабілітації для кожної дитини; обґрунтовано організаційно-методичні підходи до фізичної реабілітації дітей, хворих на бронхіальну астму. Обґрунтовано алгоритм поетапної фізичної реабілітації з урахуванням індивідуальних функціональних можливостей та симптоматичних особливостей дітей, хворих на бронхіальну астму.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, діти, бронхіальна астма.

Аннотация. Разработан авторский подход к формированию индивидуальной реабилитационной программы, которая разрешает эффективно применять различные методики физической реабилитации для каждого ребенка.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, дети, бронхиальная астма.

Annotation. The author going is developed near forming of the individual rehabilitation program which lets effectively to apply the different methods of physical rehabilitation for every child.

Key words: physical rehabilitation, program, children, bronchial asthma.
Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8766>

48. Індика С. Я.

Фізична реабілітація осіб другого зрілого віку після інфаркту міокарда у після лікарняний період : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і

спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Індика Світлана Ярославівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2014. – 20 с.

Анотація. Дисертацію присвячено проблемі фізичної реабілітації в домашніх умовах осіб другого зрілого віку після інфаркту міокарда в післялікарняному періоді. На основі встановлення рівня функціонального стану серцево-судинної системи у хворих після інфаркту міокарда, а також факторів ризику, які сприяють розвиткові цього захворювання, розроблено та апробовано авторську програму фізичної реабілітації в домашніх умовах для хворих другого зрілого віку після інфаркту міокарда. Методологія авторської програми ґрунтується на засадах комплексності й індивідуалізації реабілітаційного процесу та передбачає диференційоване застосування лікувальної гімнастики з акцентом на спеціальних вправах для шийного та шийно-грудного відділів хребта; дозовану ходьбу; піднімання східцями, а також елементи загартування й навантаження побутового характеру; освітню програму.

Ключові слова: фізична активність, фізична реабілітація, інфаркт міокарда, лікувальна гімнастика, домашні умови.

Аннотація. Диссертация посвящена проблеме физической реабилитации в домашних условиях лиц второго зрелого возраста после инфаркта миокарда в послебольничный период. Разработана и проверена эффективность программы дифференцированного применения средств физической реабилитации для лиц второго зрелого возраста после инфаркта миокарда в послебольничный период.

Ключевые слова: физическая активность, физическая реабилитация, инфаркт миокарда, лечебная гимнастика, домашние условия.

Annotation. The dissertation is devoted to the problem of physical rehabilitation of post-myocardial infarction persons of the second adult age in follow-up care in home conditions. Based on an evaluation of the functional condition of the cardiovascular system in post-myocardial infarction patients and risk factors contributing to this disease, the author has developed and tested her own program of physical rehabilitation of post-myocardial infarction patients of the second adult age in home conditions. Methodologically, this program rests on the foundations of comprehensive and individualized rehabilitation and involves differential application of therapeutic gymnastics with an emphasis on special exercises for cervical and cervicothoracic spine, graduated walking, climbing steps, elements of body fortification and everyday activities and an education program.

Key words: physical activity, physical rehabilitation, myocardial infarction, therapeutic gymnastics, home conditions.

49. Ісмаїл Б. І. Амро.

Фізична реабілітація хворих із хронічною цереброваскулярною патологією : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Ісмаїл Б. І. Амро ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2010. – 19 с.

Анотація. Уперше розроблена комплексна програма фізичної реабілітації хворих із хронічною недостатністю мозкового кровообігу (дисциркуляторною енцефалопатією).

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, хронічна недостатність мозкового кровообігу.

Аннотация. Впервые разработана комплексная программа физической реабилитации больных с хронической недостаточностью мозгового кровообращения (дисциркуляторной энцефалопатией).

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, хроническая недостаточность мозгового кровообращения.

Annotation. The complex program of physical rehabilitation of patients is first developed with chronic insufficiency of cerebral circulation of blood (discirkulyator encefalopagy).

Key words: physical rehabilitation, program, chronic insufficiency of cerebral circulation of blood.

УДК 796.616.12-089

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8237>

50. Калінків К. Л.

Фізична реабілітація осіб з травматичною хворобою головного мозку : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Калінків Костянтин Львович ; Нац. ун-т фіз. виховання та спорту України. – Київ, 2019. – 25 с.

Анотація. У дисертаційній роботі науково обґрунтовано та розроблено програму фізичної реабілітації, базуючись на поєднанні імпліцитної форми рухового навчання та аеробного тренування, для покращення функціонального та когнітивного стану осіб з травматичною хворобою головного мозку на пізньому відновлювальному періоді. Розглянуто механізми нейропластичності, як ключового компоненту розвитку компенсаторних можливостей та особливості відновлення рухових порушень, функціонального та когнітивного стану пацієнтів з травматичною хворобою головного мозку. Методи обстеження, завдання кожного періоду реабілітації та програму фізичної реабілітації розподілено відповідно до рівнів Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я. Встановлено, що запропонована автором комплексна програма фізичної реабілітації дозволяє відновити втрачені функції, ефективніше функціонувати у повсякденній активності та у суспільстві, і, в свою чергу, підвищити рівень суб'єктивного благополуччя.

Ключові слова: фізична реабілітація, травматична хвороба головного мозку, Міжнародна класифікація функціонування, рухове навчання, топографічне орієнтування.

Annotation. In the dissertation work, the clinical and epidemiological aspects of primary disability and general principles of rehabilitation of persons after a traumatic brain injury have been studied. Based on this, the program of physical rehabilitation was substantiated and developed based on the combination

of implicit form of motor training and cardiorespiratory training to improve the functional and cognitive status of people with traumatic brain disease in the late recovery period. The modern means and methods of physical rehabilitation of individuals after the transmitted craniocerebra are analyzed. Mechanisms of neuroplasticity as a key component of development of compensatory possibilities and features of restoration of motor disorders, functional and cognitive status of patients with traumatic brain disease are considered. The features of explicit and implicit forms of learning of motor skills are considered, as well as strategies of motor learning are defined. The advantages of using the implicative form of motor skills assimilation, which, based on the mechanisms of neuroplasticity, allows to achieve longer and more stable results from training the skills of functional independence of persons with traumatic brain damage. To solve the tasks, the components of the comprehensive program of physical rehabilitation were adequately distributed to the basic (active physical exercises for increasing muscle strength, improvement of static and dynamic equilibrium, training of walking skills, cardiorespiratory training, implicit motor training) and variation (training of cognitive functions using computer platform Bitreyniki, training in the system of progressive exercises Thera-band, balancing exercises on the platform BOSU, training double tasks and exercises To improve topographic orientation) components. Exercises at a certain stage were complicated by the addition of secondary tasks. Methods of research at the level of function and body structure included the conduct of: Mortrisity index, Berg scale of balance, Borg scale, orthostatic test, Rancho Los Amigos scale, test «Stops walking when talking», Mini-Mental State Examination. The methods of research on activity included: Functional Independence Measure, ten-minute test stroke and a six-minute walk test. At the level of participation in the International Classification of Functioning, a walking corsi tapping test was conducted. Methods of examination of patients with traumatic brain disease, the tasks of each rehabilitation period and the program of physical rehabilitation are distributed in accordance with the levels of the International Classification of Functioning, Health and Disability. A strong positive correlation between the strengths of the lower extremity muscle strengths according to the Mortrisity index and the level of equilibrium on the Berg scale on each stage of the test was established. That is, when the strength of the muscles of the lower limb is increased, the level of equilibrium is improved, accordingly the risk of falling in patients with traumatic brain disease is reduced. It was established that the author's proposed physical rehabilitation program using cardio-respiratory training and implicit forms of motor training can restore lost functions, function effectively in daily activities and in society, and in turn increase the level of subjective well-being in people with traumatic brain disease.

Keywords: physical rehabilitation, traumatic brain injury, International Classification of Functioning, motor learning, topographic orientation.

51. Калінкіна О. Д.

Фізична реабілітація осіб з вогнепальними переломами проксимального відділу плечової кістки : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту

: [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Калінкіна Олександра Денисівна ; Нац. ун-т фіз. виховання та спорту України. – Київ, 2019. – 23 с.

Анотація. У дослідженні запропоновано комплексну програму фізичної реабілітації осіб з вогнепальними переломами проксимального відділу плечової кістки. Розглянуто особливості механізму вогнепального ураження, ознаки патогенезу, клінічної картини функціональних порушень, наслідків вогнепального перелому. Презентовано сучасне уявлення щодо застосування засобів та методик фізичної реабілітації у процесі відновлення. Обговорено розробку програми фізичної реабілітації відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, з метою оцінки рухових функцій, ступеню медико-соціальної дезадаптації особи в навколишньому середовищі. Висвітлено доцільність вибору SMART формату для реалізації мети реабілітації. Запропоновано комплексну програму фізичної реабілітації, яка складалась з трьох періодів. Тривалість кожного – 28 днів. На кожному періоді було встановлено відповідні завдання, які змінювались та ускладнювались відповідно до змін функціонального стану. Експеримент засвідчив ефективність розробленої програми фізичної реабілітації.

Ключові слова: фізична реабілітація, вогнепальне ураження, плечовий суглоб, антитерористична операція, Міжнародна класифікація функціонування, рухове навчання, PNF-терапія, тренажери Thera-band, СРМ-терапія.

Annotation. In the dissertation the complex program of physical rehabilitation of persons with gunshot fractures of proximal humerus is offered. The peculiarities of the mechanism of obtaining gunfire, features of pathogenesis, clinical representation, manifestations of functional disorders, as well as consequences and possible complications of gunshot lesions of the proximal humerus are considered. A modern presentation on the application of means and methods of physical rehabilitation in the process of restoration is presented. The peculiarities of constructing a program of physical rehabilitation in accordance with the International Classification of Functioning, Health and Disability are considered in order to assess not only the consequences of the disease, but also the degree of medical and social disadaptation of the individual in society and the environment. The expediency of adherence to the SMART format when setting the goals of rehabilitation for patients with gunshot fractures of the proximal humerus is presented. Sociological and clinical-instrumental research methods are presented that are selected in accordance with the specifics of the effects of the lesions of the proximal humerus and are divided according to the model of the International Classification of Functioning, Health and Disability in order to establish a long-term goal of rehabilitation at the level of participation and appropriate and phased planning of interventions, as well as adherence to the goal-oriented approach in the process of physical rehabilitation of patients with gunshot lesions of the proximal department shoulder bone The study organization is presented. Information from 20 oblasts of Ukraine regarding information on the need for physical rehabilitation among demobilized ATO participants with upper limb joints and information on the number of persons with disabilities are summarized. The data of the first

examination of patients upon admission to a medical institution is covered. The indicators of the motor sphere are obtained, which are summarized using the rating scale for assessing the state of the proximal humerus, which allowed to summarize the existing violations. The psycho-emotional component of the research is presented and the obtained results are interpreted. The long-term goal of rehabilitation of patients with gunshot lesions of proximal humerus is established. The comprehensive program of physical rehabilitation consisted of three periods. Duration of each – 28 days. During each period, appropriate tasks were set, which changed and complicated during the course of physical rehabilitation, in accordance with changes in the functional state. In the process of restorative interventions, modern means and methods of physical rehabilitation were used, namely: kinesiotherapy, motor training, proprioceptive neuropathy facilitation, simulators of Thera-band advanced therapies, CPM therapy, physiotherapy, vibrotherapy and mechanotherapy. Experimental studies have shown the effectiveness of the proposed comprehensive program of physical rehabilitation.

Keywords: physical rehabilitation, gunshot injury, shoulders joint, antiterrorist operation, International classification of functioning, motor learning, PNF-therapy, Theraband, CPM therapy.

52. Калмикова Ю. С.

Комплексна фізична реабілітація осіб зрілого віку, хворих на інфільтративну форму туберкульозу легенів, на стаціонарному етапі : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Калмикова Юлія Сергіївна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2010. – 22 с.

Анотація. Уперше розроблена та науково обґрунтована програма фізичної реабілітації для хворих на інфільтративну форму туберкульозу легенів, яка включає фізичні вправи, дихальну гімнастику з використанням нетрадиційних дихальних вправ, дозовану ходьбу, елементи психокорекції, для застосування на стаціонарному етапі.

Ключові слова: фізична реабілітація, інфільтративна форма туберкульозу легенів, дихальна гімнастика, йога, асани, елементи психокорекції.

Аннотация. Впервые разработана и научно обоснована программа физической реабилитации больных инфильтративной формой туберкулеза легких, которая включает физические упражнения, дыхательную гимнастику с использованием непродвиженных дыхательных упражнений, дозированную ходьбу, элементы психокоррекции, для применения на стационарном этапе; дополнены данные о состоянии и восстановительной динамике вегетативной нервной и респираторной системы при инфильтративной форме туберкулеза легких, которая возникает под влиянием разработанной нами комплексной программы физической реабилитации.

Ключевые слова: физическая реабилитация, инфильтративная форма туберкулеза легких, дыхательная гимнастика, йога, асаны, элементы психокоррекции.

Annotation. Dissertation is devoted to live the issue of physical rehabilitation of persons of mature age suffering from the infiltrative form of pulmonary tuberculosis on the stationary stage. The designed and scientifically reasonable program of physical rehabilitation for patients on infiltrative form of a pulmonary tuberculosis which includes physical exercises, breathing gymnastics with the usage of the non-traditional breathing exercises, the dosed walking, psychoconnection units, for application at a stationary stage. Outcomes', the program of physical rehabilitation for patients of infiltrative pulmonary tuberculosis form is developed, is introduced into activity of establishments of health protection of Ukraine.

Key words: physical rehabilitation, infiltrative form of pulmonary tuberculosis, yoga asana, respiratory gymnastics, elements of psychological correction.

УДК 616.24-002.5/616-082

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8242>

53. Кобелєв С. Ю.

Фізична реабілітація осіб з нижньою параплегією внаслідок травми грудного та поперекового відділів хребта і спинного мозку в умовах стаціонару : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Кобелєв Степан Юрійович ; Львів. держ. ін-т фіз. культури. – Львів, 2006. – 21 с.

Анотація. Уперше науково обґрунтовано методику фізичної реабілітації для осіб з нижньою параплегією внаслідок травми грудного та поперекового відділів хребта із ураженням спинного мозку, що відрізняється від існуючих методик реабілітації диференційованим підходом залежно від рівня та ступеня ураження хребта і спинного мозку, вибором методів та термінів реабілітаційного втручання для кожного конкретного пацієнта. Вперше із застосуванням методів мануального тестування встановлено ефективність оцінки методик фізичної реабілітації порівняно з існуючими методами реабілітації (масаж, лікувальна фізична культура) в умовах стаціонарного лікування осіб з нижньою параплегією внаслідок травми спинного мозку при переломах грудного і поперекового відділів хребта. Виявлено позитивний вплив авторської методики фізичної реабілітації на тонус м'язів та об'єм рухів у суглобах паралізованих кінцівок, рухову активність, осіб з нижньою параплегією внаслідок травми спинного мозку.

Ключові слова: фізична реабілітація, методика, нижня параплегія, травми грудного і поперекового відділів хребта, ураження спинного мозку.

Анотація. Впервые научно обоснован подход к формированию индивидуальной реабилитационной программы лиц с нижней параплегией.

Ключевые слова: физическая реабилитация, методика, нижняя параплегия, травмы грудного и поясничного отделов позвоночника, спинного мозга.

Annotation. First going near forming of the individual rehabilitation program of persons is scientifically grounded with a lower paraplegia.

Key words: physical rehabilitation, method, lower paraplegia, traumas of pectoral and lumbar departments of spine, defeats of spinal cord.

УДК 616-001.1:616.711+612.83

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8759>

54. Коваленко Т. М.

Фізична реабілітація при комплексному лікуванні вагітних з ожирінням : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Коваленко Тамара Миколаївна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2012. – 20 с.

Анотація. Уперше виявлено функціональні порушення в організмі вагітних з ожирінням, що проявилися з боку системи зовнішнього дихання, вегетативної системи, психоемоційного стану і фактичного харчування та встановлено їх роль в розвитку ускладнень вагітності та пологів; уперше вивчена толерантність до фізичного навантаження у вагітних з аліментарно-конституційною формою ожиріння напередодні пологів; уперше науково обґрунтовано, розроблено та апробовано програму допологової фізичної реабілітації у комплексному лікуванні вагітних з ожирінням в умовах стаціонару.

Ключові слова: фізична реабілітація, аліментарно-конституційне ожиріння, вагітні.

Аннотация. Диссертация посвящена вопросам реабилитации беременных с алиментарно-конституционным ожирением на этапе подготовки к родам в условиях стационара.

Ключевые слова: физическая реабилитация, алиментарно-конституционное ожирение, беременные.

Annotation. In dissertation work it is reflected and scientifically grounded program of predelivery physical rehabilitation for pregnant from alimentary-constitutional type of obesity, directed on the general strengthening of health, improvement of the functional state of the respiratory and cardio-vascular system, increase of adaptation, to the improvement physical and psychoemotional state of women before births.

Key words: physical rehabilitation, alimentary-constitutional obesity, pregnancy.

УДК 615.825+796.035:613.25-055.26

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7882>

55. Копчинська Ю. В.

Фізична реабілітація студенток з ожирінням та низьким рівнем фізичної підготовленості : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Копчинська Юлія Володимирівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2012. – 20 с.

Анотація. Запропоновано новий підхід до планування та організації тренувального процесу додаткових занять фізичною культурою студенток ВНЗ з ожирінням та урахуванням особливостей вихідного функціонального

стану, рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості та особливостей жіночого організму; вперше науково обґрунтовані послідовність, інтенсивність і співвідношення засобів фізичної реабілітації для студенток з ожирінням та низькому рівні фізичної підготовленості в умовах навчання у ВНЗ і проведена оцінка їх ефективності.

Ключові слова: фізична реабілітація, студентки, ожиріння, фізична підготовленість, оваріально-менструальний цикл, структурована вода

Аннотація. В работе теоретически разработана и экспериментально обоснована дифференцированная методика физической реабилитации ожирения на базе занятий оздоровительной аэробикой со студентками вузов, с учетом цикличности колебаний функционального состояния женского организма, которая оказала содействие получению большего оздоровительного эффекта и дала возможность при заданном объеме и интенсивности выполняемой нагрузки значительно повысить ее результативность; выявлены особенности протекания оваріально-менструального биоритма у студенток вузов и связанные с ними изменения морфофункциональных характеристик и уровня физической подготовленности, что дало возможность дифференцировать программирование реабилитационных занятий по аэробике; определена динамика морфологических и функциональных показателей, уровень физической подготовленности студенток; определено положительное влияние употребления структурированной воды на коррекцию пищевого поведения студенток.

Ключевые слова: физическая реабилитация, студентки, ожирение, физическая подготовленность, оваріально-менструальний цикл, структурированная вода.

Annotation. Dissertation work is sanctified to development of the rehabilitation measures sent to the correction of surplus body of students of higher educational establishment's weight with obesity and low level of physical preparedness taking into account the biorhythms of woman organism. In-process in theory worked out and the differentiated methodology of physical rehabilitation of obesity is experimentally reasonable on the base of reading a health aerobics with the students of higher educational establishments, talcing into account the recurrence of vibrations of the functional state of woman organism, that rendered assistance to the receipt of greater health effect and gave an opportunity at the set volume and intensity of the executable loading considerably to promote her effectiveness; the features of flowing of ovarian-menstrual biorhythm are educed for the students of higher educational establishments and with them changes of morpho-functional descriptions and level of physical preparedness, that gave an opportunity to differentiate programming of rehabilitation employments on an aerobics; the dynamics of morphological and functional indexes, level of physical preparedness of students is certain; positive influence of the use of the structured water is certain on the correction of food behavior of students.

Key words: physical rehabilitation, students, obesity, physical preparedness, ovarian-menstrual cycle, structured water.

56. Корд Махмаз.

Фізична реабілітація дітей 6–8 років із порушенням постави у фронтальній площині та сколіотичною хворобою в умовах загальноосвітніх шкіл Ірану : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Корд Махмаз ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2010. – 22 с.

Анотація. Уперше в умовах загальноосвітніх закладів Ірану на основі кількісних показників біогеометричного профілю постави (кута нахилу голови, кутів утворених горизонталлю й лініями між акроміонами, нижніми кутами лопаток і гребенями клубових кісток) розроблено програму фізичної реабілітації для дітей 6–8 років із порушеннями постави у фронтальній площині і зі сколіотичною хворобою I–II ступеня; уперше вивчено особливості реакції ОРА дітей 6–8 років із порушеннями постави у фронтальній площині та сколіотичною хворобою I–II ступеня на використання в процедурі лікувальної гімнастики балансувальних платформ, подушок і доріжок для відновлення пропріорецепції; уперше вивчено особливості зміни просторової організації біоланок тіла дітей Ірану 6–8 років із порушеннями постави у фронтальній площині та сколіотичною хворобою I–II ступеня із включенням до програми фізичної реабілітації вправ для корекції супутніх деформації у сагітальній площині;

Ключові слова: сколіоз, постава, фізична реабілітація, діти 6–8 років.

Аннотация. Впервые в условиях общеобразовательных заведений Ирана на основе количественных показателей биометрического профиля осанки разработана программа физической реабилитации для детей 6–8 лет с нарушениями осанки во фронтальной плоскости и со сколиотической болезнью I–II степени; изучены особенности реакции ОРА детей 6–8 лет с нарушениями осанки во фронтальной плоскости.

Ключевые слова: сколиоз, осанка, физическая реабилитация, дети 6–8 лет.

Annotation. In dissertational work on modern methodological bases modern scientifically-methodical knowledge and results of practical experience concerning rehabilitation of children of younger school age with infringements of a bearing in a frontal plane and scoliosis deformations are systematized and generalized. On features of a functional condition of a backbone, parameters of physical development and physical readiness of children 6–8 age with infringements of a bearing in a frontal plane and with a scoliosis complications I–II degrees offers program of physical rehabilitation in conditions of general educational establishment of Iran. Efficiency of influence of the offered means and methods of physical rehabilitation on a functional condition of a backbone and an organism of younger schoolboys of Iran is certain.

Key words: scoliosis, bearing, rehabilitation, children of 6–8 years, school.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8263>

57. Кормільцев В. В.

Фізична реабілітація осіб з вертеброгенною патологією в стадії ремісії із застосуванням засобів фітнесу : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Кормільцев Володимир Володимирович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2014. – 20 с.

Анотація. У дисертаційній роботі обґрунтовано та розроблено програму фізичної реабілітації, спрямовану на відновлення функціонального стану організму осіб з вертеброгенною патологією поперекового відділу в стадії ремісії із застосуванням засобів фітнесу. На підставі попередніх досліджень визначено чинники, що зумовлюють характер і спрямованість процесу фізичної реабілітації осіб з вертеброгенною патологією поперекового відділу в стадії ремісії. Розроблено спосіб оцінки рівня функціонального потенціалу, котрий включає мінімальну кількість інформативних і простих у вимірі показників, що дозволяє визначити час переведення пацієнта з одного періоду на інший та індивідуалізувати подальші реабілітаційні заходи в осіб із вертеброгенною патологією поперекового відділу в стадії ремісії. Після застосування запропонованої програми відбулися достовірні зміни в показниках рівня болю, варіабельності серцевого ритму та біогеометричного профілю постави.

Ключові слова: фізична реабілітація, вертеброгенна патологія, функціональний стан, ремісія, фітнес.

Аннотація. Диссертация посвящена вопросам физической реабилитации лиц с вертеброгенной патологией в стадии ремиссии с применением средств фитнеса.

Ключевые слова: физическая реабилитация, вертеброгенная патология, функциональное состояние, ремиссия, фитнес.

In the dissertation were based and developed the physical rehabilitation program with using a fitness tools aimed at restoring functional condition of individuals with low back pain in the remission. Based on previous research, there was identified the factors determining the basis and direction of the physical rehabilitation process of individuals with low back pain in the remission. There was developed a method of assessing the functional capacity level, includes a minimum number of informative and easy for measuring indices, that determines a transfer from period to period and further individualize rehabilitation in individuals with low back pain in the remission. Under the influencing of the proposed program held significant changes in indices of the pain level, heart rate variability and biogeometrical posture profile.

Key words: physical rehabilitation, low back pain, functional status, remission, fitness.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/589>

58. Кравчук Л. Д.

Фізична реабілітація хворих на екзогенно-конституціональну форму ожиріння та плоскостопість : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і

спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Долгієр Євдокія Володимирівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2013. – 21 с.

Анотація. Уперше науково обґрунтовано, розроблено й апробовано програму фізичної реабілітації осіб 12–15 років з екзогенно-конституціональним ожирінням і плоскостопістю із застосуванням адекватних форм, засобів і методів фізичної реабілітації. Розроблена нова методика гімнастики у воді для пацієнтів з поєднаною патологією.

Ключові слова: екзогенно-конституціональне ожиріння, плоскостопість, фізична реабілітація, комплексна програма.

Аннотація. Диссертация посвящена вопросам реабилитации и восстановительной коррекции нарушений опорно-двигательного аппарата лиц 12–15 лет с экзогенно-конституциональной формой ожирения и плоскостопием.

Ключевые слова: экзогенно-конституциональное ожирение, плоскостопие, физическая реабилитация, комплексная программа.

Annotation. Dissertation is deals with the questions of rehabilitation and revival correction of violations of persons' locomotorium at the age of 12–15 with the exogenous-constitutional form of obesity and flatfoot.

Keywords: exogenous-constitutional obesity, flatfoot, physical rehabilitation, complex program.

УДК 796:612.357-085+611.986

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7909>

59. Кривошлик Ю. М.

Фізична реабілітація дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, хворих на церебральний параліч з використанням методу послідовного кінезогенезу : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Кривошлик Юлія Миколаївна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2014. – 20 с.

Анотація. У дисертаційній роботі досліджено проблему необхідності безперервних занять із використанням засобів фізичної реабілітації при захворюванні на церебральний параліч із використанням методу послідовного кінезогенезу. Науково обґрунтовано та розроблено програму фізичної реабілітації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, хворих на церебральний параліч, з використанням методу послідовного кінезогенезу із включенням до неї занять у міжкурсовий період в домашніх умовах. В результаті впровадження запропонованої програми відбулися достовірні зміни в показниках м'язового тону, сили м'язів та в показниках амплітуди рухів у суглобах кінцівок.

Ключові слова: фізична реабілітація, кінезогенез, ДЦП, міжкурсовий період.

Аннотація. В диссертационной работе исследована проблема необходимости постоянных занятий физической реабилитации при заболевании церебральным параличом с использованием метода

последовательного кинезогенеза. Результаты анализа специальной литературы подтвердили, что для восстановления детей, больных церебральным параличом, важное значение имеет физическая реабилитация, причем это должен быть длительный непрерывный процесс. Таким образом, использование предложенной нами программы физической реабилитации с использованием метода последовательного кинезогенеза и включением занятий в межкурсовой период позволит наиболее экономически в рационально подойти к решению проблемы реабилитации детей дошкольного и младшего школьного возраста, больных церебральным параличом.

Ключевые слова: физическая реабилитация, кинезогенез, ДЦП, межкурсовой период.

Annotation. The thesis investigates the need for continuous physical rehabilitation therapy for cerebral palsy patients with the use of successive kinesio genesis method. A program of physical rehabilitation of children of preschool and early school age with cerebral palsy using the method of successive kinesio genesis with the inclusion of in- home rehabilitation exercises performed between the rehabilitation courses has been developed and scientifically substantiated. As a result of the proposed program introduction, significant changes in the measurements of the muscle tone, muscular strength, and the limb joints' range of motion have been observed.

Keywords: physical rehabilitation, method of successive kinesio genesis, cerebral palsy, period between.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5544>

60. Крук Б. Р.

Фізична реабілітація осіб першого зрілого віку із хребетно-спинномозковою травмою шийного відділу в післяопераційний період : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Крук Богдан Романович ; Львів. держ. ін-т фіз. культури. – Львів, 2006. – 19 с.

Анотація. Уперше розроблено й апробовано методику фізичної реабілітації осіб першого зрілого віку із хребетно-спинномозковою травмою шийного відділу в післяопераційний період. Обґрунтовано авторську програму відновлення втрачених внаслідок травми рухових функцій та навчання навичок самообслуговування та переміщення в побуті. Встановлено межі фізичного навантаження для осіб першого зрілого віку зі спинномозковою травмою у шийному відділі хребта в процесі фізичної реабілітації. Розроблено методику проведення обстеження осіб зі спинномозковою травмою шийного відділу хребта.

Ключові слова: фізична реабілітація, методика, перший зрілий вік, хребетно-спинномозкова травма, шийний відділ, післяопераційний період.

Анотація. Разработана методика физической реабилитации лиц с позвоночно-спинномозговой травмой.

Ключевые слова: физическая реабилитация, методика, первый зрелый возраст, позвоночно-спинномозговая травма, шейный отдел, послеоперационный период.

Annotation. The method of physical rehabilitation of persons is developed with a vertebral-spinal trauma.

Key words: physical rehabilitation, method, first mature age, vertebral-spinal trauma, neck department, period after an operation.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8776>

61. Кульченко І. А.

Застосування малоамплітудних вправ у поєднанні з розвантаженням хребта у фізичній реабілітації хворих на поперековий остеохондроз : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Кульченко Ірина Анатоліївна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2005. – 20 с.

Анотація. Уперше визначена раціональна спрямованість поєданого використання розвантаження хребта з одночасним виконанням спеціальних малоамплітудних вправ при остеохондрозі хребта, яка виражається в отриманні анальгезуючого ефекту, в інтенсивному формуванні і зміцненні м'язового корсета. Обґрунтовано показання і протипоказання до занять в умовах розвантаження хребта у даної групи хворих, розроблені з урахуванням індивідуальних особливостей і супутніх патологій, які забезпечують максимальну ефективність і безпеку застосування реабілітаційних заходів.

Ключові слова: фізична реабілітація, поперековий остеохондроз, вправи.

Аннотация. Обоснованы показания и противопоказания к занятиям в условиях восстановления позвоночника, разработана методика физической реабилитации.

Ключевые слова: физическая реабилитация, поясничный остеохондроз, упражнения.

Annotation. Testimonies and contra-indications are grounded to employments in the conditions of renewal of spine, the method of physical rehabilitation is developed.

Key words: physical rehabilitation, lumbar osteochondrosis, exercises.

УДК 796.71-018.3-002-085

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8813>

62. Люгайло С. С.

Диференційована фізична реабілітація при стоматологічних захворюваннях у спортсменів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Люгайло Світлана Станіславівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2011. – 20 с.

Анотація. Уперше визначений взаємозв'язок функціонального стану спортсменів з особливостями структури стоматологічної патології; уперше

запропоновані комплексні заходи диференційованої фізичної реабілітації для спортсменів із захворюваннями твердих тканин зубів і пародонту, які об'єднали воедино класичні схеми відновлення фізичної працездатності та методи фізичної реабілітації, застосовувані в стоматологічній практиці; уперше, при проведенні заходів фізичної реабілітації спортсменів зі стоматологічною патологією, використаний диференційований підхід до їх проведення, з урахуванням статі, віку, спортивної кваліфікації та спеціалізації.

Ключові слова: стоматологічна захворюваність, фізична реабілітація, спортсмени.

Анотація. Впервые обоснованы, разработаны и внедрены комплексные мероприятия дифференцированной физической реабилитации для спортсменов с заболеваниями зубов и пародонта. При проведении комплексных мероприятий, направленных на восстановление гомеостаза полости рта, вначале проводилось медикаментозное лечение, а затем – физическая реабилитация. Реабилитационные мероприятия решали следующие задачи: реабилитационные мероприятия по предупреждению прогрессирования заболеваний зубов и пародонта у спортсменов; улучшение функционального состояния спортсменов; путем комплексного воздействия на организм, в целом, способствовали увеличению микропрочности эмали зубов и барьерных свойств слизистой оболочки полости рта и тканей пародонта. Предложенные нами мероприятия реабилитации от стандартных методов реабилитации пациентов со стоматологической патологией отличал абсолютно новый, комплексный подход к решению проблемы. Для всех спортсменов были разработаны индивидуальные мероприятия физической реабилитации, в основу которых легла схема недельного микроцикла. Впервые были объединены в единый комплекс классические схемы восстановления физической работоспособности и средства местного воздействия, применяемые в стоматологической практике. При составлении схем физической реабилитации использовали дифференцированный подход, при этом учитывали следующие факторы: пол, возраст, спортивную специализацию, квалификацию, клиническое течение заболевания.

Ключевые слова: стоматологическая заболеваемость, физическая реабилитация, спортсмены.

Annotation. Thesis problem of concern is the usage of physical rehabilitation means and methods in complex rehabilitation for sportsmen with dental illnesses. It's set that the percentage of dental pathology among sportsmen of Donetsk region is very high. Caries development is characterized with high intensity and prevalence. The indices rise with the age and when sport qualification and length of service increase. In all age-related groups parodontological morbidity among sportsmen in region is higher than average indices of this pathology in region. For the first time there have been grounded, developed and introduced the steps for the differentiated physical rehabilitation for sportsmen with dental pathology. Their efficiency is estimated at 60,62 % that proves the facts about the credibility of their preference and aDows to decrease the morbidity of tooth-jaw

system and to increase the efficiency of sportsmen of high qualification. The results of the work are introduced into the practice of medical process in Donetsk Regional Medical-Sports Clinic, into medical-biological support of the sportsmen from the regional school of top sports skills in Donetsk, regional junior sports school № 1, 2, 3, SDYSOR №1,3, club teams in the city and region which are proved with the statements of introduction.

Key words: dental morbidity, physical rehabilitation, sportsmen.

УДК 796:616.314-08-039.76

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8370>

63. Марценюк І. М.

Фізична реабілітація при ендопротезуванні кульшового суглоба у хворих на анкілозивний спондиліт : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Марценюк Ігор Михайлович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2010. – 18 с.

Анотація. Уперше на основі кількісних показників біогеометричного профілю постави (кутів сформованих горизонтальною і лінією між центром мас голови і хребцем С₇; лінією між хребцем С₇ і акроміально-ключичним з'єднанням; кутів у кульшовому, колінному і надп'ятково-гомільковому суглобах, величинами лордоза і кіфоза) науково обґрунтовано програму фізичної реабілітації хворих на анкілозивний спондиліт після ендопротезування кульшового суглоба, спрямовану на відновлення рухливості хребта й оптимального статодинамічного стереотипу у цього контингенту; уперше визначено особливості змісту і спрямованості програми фізичної реабілітації хворих на анкілозивний спондиліт після ендопротезування кульшового суглоба на стаціонарному й амбулаторному етапі, підібрано засоби відновлення опороздатності оперованої кінцівки, статичної рівноваги, функції пересування з допоміжною опорою і навички правильної ходьби.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, кульшовий суглоб, ендопротезування.

Аннотація. Под воздействием компонентов разработанной комплексной программы физической реабилитации у больных основной группы зарегистрированы позитивные количественные изменения со стороны биометрического профиля осанки, по сравнению с пациентами, занимающимися по общепринятой программе.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, коленный сустав, эндопротезирование.

Annotation. The dissertation describes a comprehensive and scientifically substantiated program of physical rehabilitation, for patients with ankylosing spondylitis after hip replacement surgery, which is aimed at correction of spatial organization of the body of the patient based on quantitative indicators of biogeometrical profile of a bearing (angles formed by the horizontal line and the line between the center of mass of the head and C₇ vertebrae; line between the C₇ vertebra and acromial-clavicular joints, the angles of the hip, knee and ankle joints,

the values of lordosis and kyphosis). For the first time the features of content and orientation program of physical rehabilitation of patients with ankylosing spondylitis after hip replacement surgery in hospital and outpatient phase, chosen recovery tools of function reliance operated limb, static balance function movement with auxiliary support and skills right away. The data on the peculiarities of the functional state of the spine, muscle strength of trunk and lower extremities of patients with ankylosing spondylitis after hip replacement surgery.

Key words: physical rehabilitation, ankylosing spondylitis, pelvic-femoral joint, hip replacement surgery.

УДК 796:616.721-002

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8285>

64. Мосаб С. Х. Амуді.

Комплексна фізична реабілітація хворих після хірургічного лікування остеоартрозу колінного суглоба : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Мосаб С. Х. Амуді ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2010. – 19 с.

Анотація. Уперше розроблено науково-обґрунтовану програму фізичної реабілітації хворих на остеоартроз колінного суглоба після хірургічного лікування, що складається з шести періодів, для яких визначені часові параметри.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, остеоартроз колінного суглоба, хірургічне лікування.

Аннотация. Впервые разработана научно-обоснованная программа физической реабилитации больных на остеоартроз коленного сустава после хирургического лечения.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, остеоартроз коленного сустава, хирургическое лечение.

Annotation. The scientific-grounded program of physical rehabilitation of patients is first developed on osteoartroz of knee-joint after surgical treatment.

Key words: physical rehabilitation, program, osteoartroz of knee-joint, surgical treatment.

УДК 616.728.3:617.583

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8301>

65. Мох'д Халіл Мох'д Абдель Кадер.

Фізична реабілітація при ушкодженні медіального меніска колінного суглоба у спортсменів ігрових видів спорту : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Мох'д Халіл Мох'д Абдель Кадер ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2013. – 21 с.

Анотація. Уперше обґрунтована програма фізичної реабілітації, спрямована на відновлення рухової функції колінного суглоба у спортсменів ігрових видів спорту з пошкодженням медіального меніска після артроскопічної рефіксації, яка включила застосування лікувальної

гімнастики, пасивної механотерапії, апаратного лімфодренажу, лікування положенням, гідрокінезотерапії і пліометричного тренування за спеціалізованими періодами відновлення. Зокрема, розроблена методика застосування пліометричного тренування, спрямована на відновлення швидкісно-силових кондицій; уперше визначені особливості змісту й спрямованості програми фізичної реабілітації спортсменів ігрових видів спорту з пошкодженням медіального меніска колінного суглоба на стаціонарному та амбулаторному етапах, підбрані засоби відновлення з урахуванням ступеня виразності клінічних і рухових порушень.

Ключові слова: меніск, реабілітація, спортсмени, ушкодження, медіальний.

Анотація. Диссертация посвящена вопросам реабилитации спортсменов игровых видов спорта с повреждением медиального мениска коленного сустава. Результаты анализа данных литературных источников позволяют сделать заключение, что мениски, среди других структур капсульно-связочного аппарата коленного сустава, характеризуются наибольшей частотой повреждения, так как анатомические особенности строения делают их наиболее подвижным элементом.

Ключевые слова: мениск, реабилитация, спортсмены, повреждение, медиальный.

Annotation. The dissertation describes a comprehensive and scientifically substantiated program of physical rehabilitation for athletes playing sports with damage to the medial meniscus of the knee joint, which is aimed at restoring motor function injured lower extremity based on quantitative indicators circumference size of hips, the amplitude of motion in the knee joint and component body composition.

Key words: meniscus, rehabilitation, athletes, injury, medial.

УДК 796.3:616.728.3-085

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7903>

66. Мохаммад Назмі Куфтан Куфтан.

Фізична реабілітація після оперативного лікування хворих з геморагічним інсультом : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Мохаммад Назмі Куфтан Куфтан ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2012. – 20 с.

Анотація. Уперше розроблена програма фізичної реабілітації після оперативного лікування хворих з геморагічним інсультом, що складається з лікувальної гімнастики, масажу, методик ерготерапії й методу електроміостимуляції з біологічним зворотнім зв'язком, спрямована на відновлення рухових функцій, статодинамічного стереотипу, координації рухів, побутових і трудових навичок у гострому періоді захворювання; уперше визначено характер впливу онтогенетично обумовлених рефлексорних вправ у поєднанні із методиками ерготерапії на стан опорно-рухового апарату та рівень соціально-побутової активності хворих з геморагічним інсультом після оперативного лікування.

Ключові слова: геморагічний інсульт, фізична реабілітація, біогеометричний профіль постави, мобільність.

Анотація. Дисертація посвячена вопросам физической реабилитации после оперативного лечения больных с геморрагическим инсультом. Применяемая программа физической реабилитации больных после оперативного лечения геморрагического инсульта базируется на принципе последовательности введения всех составляющих ее элементов и их сбалансированном соотношении в соответствии с выраженностью проявлений заболевания, на основании применения средств лечебной гимнастики, массажа, методик эрготерапии и метода ЭМС-БОС в остром периоде заболевания.

Ключевые слова: геморрагический инсульт, физическая реабилитация, биогеометрический профиль осанки, мобильность.

Annotation. The developed physical rehabilitation program for patients after surgical treatment of hemorrhagic stroke is aimed at restoring motor functions, static and dynamic stereotype, coordination and domestic skills in the acute stage of disease, are based on the principle of consistency in the application of therapeutic exercises, massage, private occupational therapy techniques and the method of EMC-BOS and their balanced ratio in accordance with the severity of the manifestations of the disease. Under the influence of the developed physical rehabilitation program for patients after surgical treatment of hemorrhagic stroke reported positive changes in the quantitative biogeometrical posture profile, improvement in mobility of patients on Motor Club scale and Rivermid and test results characterizing the degree of recovery of upper limb.

Key words: hemorrhagic stroke, physical rehabilitation, biogeometrical posture profile, mobility.

УДК 796:616.831-005.1-085

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7904>

67. Мохаммед Абдель Кадер Амро.

Фізична реабілітація дітей дошкільного віку з функціональною недостатністю стопи : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Мохаммед Абдель Кадер Амро ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2001. – 20 с.

Анотація. Уперше встановлені особливості зміни показників локальної рухової активності, психофізіологічних функцій, вегетативної регуляції функціонального стану серцево-судинної системи, працездатності серця, центральної і регіональної геодинаміки в залежності від рівня фізичного розвитку і стану опорно-рухового апарату.

Ключові слова: фізична реабілітація, функціональна недостатність стопи, діти дошкільного віку.

Аннотация. Впервые изучено состояние мышечно-связочного аппарата, физического развития, центрального и регионального

кровообращения у детей дошкольного возраста с деформацией стопы. Разработана методика восстановления ее функций.

Ключевые слова: физическая реабилитация, функциональная недостаточность стопы, дети дошкольного возраста.

Annotation. The state of muscularly-ligamentary vehicle is first studied, physical development, central and regional circulation of blood for the children of preschool age with a cyllosis. The method of renewal of its functions is developed.

Key words: physical rehabilitation, functional insufficiency of foot, children of preschool age.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7039>

68. Муханнад Марван Халаф Алшбул.

Фізична реабілітація хворих на хронічну ішемічну хворобу серця з синдромом інсулінорезистентності : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Муханнад Марван Халаф Алшбул ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2017. – 22 с.

Анотація. У дисертаційній роботі науково обґрунтовано та розроблено комплексну програму фізичної реабілітації, спрямовану на покращення функціонального стану та якості життя хворих на ішемічну хворобу серця (ІХС I—II ФК) з синдромом інсулінорезистентності, яким проводили реабілітаційні заходи на клінічному та постклінічному етапі лікування. На основі дослідження основних чинників ризику прогресування ІХС та розвитку цукрового діабету 2 типу було визначено спрямованість засобів фізичної реабілітації: лікувальної гімнастики, лікувальної дозованої ходьби, масажу, дієтотерапії, фізіотерапії, аутотренінгу, розслаблювальних процедур. Після застосування запропонованої комплексної програми спостерігалась нормалізація показників вуглеводного обміну, підвищилась толерантність до фізичних навантажень, знизилась маса тіла, покращилась якість життя. У пацієнтів основної групи, які займалися за запропонованою комплексною програмою, динаміка оцінок була вищою, ніж в контрольній.

Ключові слова: фізична реабілітація, ішемічна хвороба серця, інсулінорезистентність, фізичні вправи.

Аннотация. Диссертационная работа посвящена научному обоснованию и разработке комплексной программы физической реабилитации больных ишемической болезнью сердца (ИБС 1-11 ФК) с синдромом инсулинорезистентности, направленной на улучшение функционального состояния сердечно-сосудистой системы, коррекцию нарушенных метаболических процессов и повышения качества жизни. Ишемическая болезнь сердца (ИБС) – наиболее частая причина преждевременной смерти и инвалидности во всех индустриально развитых странах мира Проблема лечения и реабилитации больных ишемической болезнью сердца состоит в том, что они имеют целый ряд сопутствующих заболеваний, что невозможно не учитывать при подборе схем лечения и программ физической терапии. В имеющихся работах основное внимание

уделено физической реабилитации ишемической болезни сердца без учета отдельных факторов риска развития заболевания. И, с нашей точки зрения, практически не освещены вопросы применения средств физической реабилитации больных ИБС с ранними проявлениями инсулинорезистентности, которая является стойким и независимым фактором, увеличивающим риск развития и прогрессирования атеросклероза и ишемической болезни сердца. В исследовании приняли участие 102 пациента, которым проводили реабилитационные мероприятия на клиническом и постклиническом этапе лечения. На основе исследования основных факторов риска прогрессирования ИБС и развития сахарного диабета 2 типа была определена направленность средств физической реабилитации: лечебной гимнастики, лечебной дозированной ходьбы, массажа, диетотерапии и др. Применение комплексной программы физической реабилитации оказало выраженный лечебный эффект у обследованных пациентов основной группы. Предложенная комплексная программа физической реабилитации способствовала уменьшению антропометрических показателей, таких как индекс массы тела, объем талии и соотношения ОТ/ОБ и, таким образом коррекции абдоминального ожирения. Отмечались положительные сдвиги показателей углеводного обмена. Нормализовался уровень глюкозы, глюкозотолерантный тест, снижался уровень гликированного гемоглобина и, таким образом, нормализовались проявления инсулинорезистентности. Наблюдается статистически значимое увеличение показателей длительности и мощности нафузки, а также двойного произведения на высоте нагрузки. Таким образом, после применения предложенной комплексной программы наблюдалась нормализация показателей углеводного обмена, повысилась толерантность к физическим нагрузкам, снизилась масса тела, улучшилось качество жизни. У пациентов основной группы, которые занимались по предложенной комплексной программе, динамика оценок была выше, чем в контрольной.

Ключевые слова: физическая реабилитация, ишемическая болезнь сердца, инсулинорезистентность, физические упражнения.

Annotation. In the thesis, the author grounded and developed the technology of physical rehabilitation aimed at improving functional state and quality of life of patients by ischemic heart disease (IHD I II FC) with the syndrome of insulinoreistance, that was conduct rehabilitation measures on the clinical and post-clinical stage of treatment. On the basis of research of basic risk factors of progress of IHD and development of 2 types diabetes the orientation of facilities to the physical rehabilitation was certain: curative gymnastics, curative dosed walking, massage, dietotherapy of and other. After application of the offered technology there was normalization of indexes of carbohydrate exchange, tolerance rose to physical activities, body weight went down, quality of life became better. For the patients of basic group, that occupied on the offered program, the dynamics of estimations was higher, than in control.

Keywords: physical rehabilitation, ischemic heart disease, insulinoreistance, physical exercises.

69. Нагорна О. Б.

Ефективність фізичної реабілітації дітей раннього віку з синдромом розладу рухових функцій : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Нагорна Ольга Борисівна ; ДВНЗ „Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. – Івано-Франківськ, 2011. – 20 с.

Анотація. Науково обґрунтовано комплексну програму фізичної реабілітації дітей раннього віку із синдромом розладу рухових функцій різного ступеня тяжкості; науково обґрунтовано умови соціальної реабілітації дітей з порушенням розвитку рухових функцій та їхніх родин за допомогою засобів фізичної реабілітації, що спрямовані на формування рухових умінь та навичок, за сприяння та безпосередньої участі батьків, під керівництвом фахівців із фізичної реабілітації; доповнено інформаційну базу даних, що характеризує особливості моторного розвитку дітей раннього віку із синдромом розладу рухових функцій з урахуванням ступеня тяжкості рухових розладів.

Ключові слова: комплексна програма фізичної реабілітації, діти раннього віку, розлади рухових функцій.

Анотація. Анализ научно-методической литературы по проблемам организации физической реабилитации детей с синдромом нарушения моторного развития показал, что недостаточно разработана схема оказания помощи детям раннего возраста с учетом степени тяжести поражения нервной системы; недостаточно изучены вопросы проведения гидрокинезо- и кинезотерапии в форме игры, использование сенсорного влияния на эмоциональное состояние ребенка с синдромом нарушения двигательных функций. Предложена комплексная программа физической реабилитации, которая состояла из массажа, лечебной физической культуры (рефлекторные, общеразвивающие, коррекционные упражнения), разработанной методики гидрокинезотерапии и игротерапии, мультисенсорного влияния, формировалась с учетом индивидуальных особенностей детей и при непосредственном партнерском участии родителей и привлечении всех членов семьи, предусматривала контроль качества и эффективности коррекции. В результате проведения комплекса реабилитационных мероприятий у детей основной группы достигнуто улучшение состояния опорно-двигательного аппарата, нормализация мышечного тонуса, контроль над патологическим влиянием нередуцированных тонических рефлексов, что способствовало развитию двигательных функций, необходимых умений, сформировало мотивацию к занятиям, определило двигательный режим дня, привело к уменьшению частоты респираторных заболеваний, улучшению работы желудочно-кишечного тракта. У детей контрольной группы улучшение отмечалось значительно меньше.

Ключевые слова: комплексная программа физической реабилитации, дети раннего возраста, нарушения двигательных функций.

Annotation. The thesis contains a comprehensive program of physical rehabilitation of infants with a syndrome of disorders of motor functions. The paper analyzes the features of the general and fine motor skills, their development under the influence of traditional and authoring rehabilitation activities. The complex program of physical rehabilitation included massage, therapeutic physical training (reflex, developing, corrective exercises). The methods of hydrotherapy, game training, multisensory approach were developed. One of the priorities of the complex physical rehabilitation program was to take into account personal abilities of children and to involve family members in active partnership. Theoretical sheets concerning the basic directions of physical rehabilitation of the early age children with a motor functions disorder syndrome are added and expanded; the data of references behind a research theme is analyzed and systematized. For the first time a complex program of children physical rehabilitation was developed and reasoned. The lesion severity extent was taken into account; the forms of parents interaction were concretized. As a result of carrying out a complex of rehabilitation activities an improvement of the musculoskeletal system, normalization of a muscular tone, control over not reduced tonic reflexes were reached. It promoted the development of the motor functions, certain skills and abilities, has generated employment motivation, optimization of motor NPT regime, reduction of respiratory diseases frequency, improvement of work of a gastroenteric tract. The results confirm the effectiveness of physical rehabilitation and the need for its wide implementation.

Key words: complex program of physical rehabilitation, early age children, disorders of motor functions.

УДК 796:616.899.3-085

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8424>

70. Ніканоров О. К.

Застосування традиційних і нетрадиційних методів фізичної реабілітації у хворих з діафізарними переломами стегнової кістки та кісток гомілки : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Ніканоров Олексій Костянтинівич ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2006. – 18 с.

Анотація. Виявлено функціональні особливості опорно-рухового апарату нижніх кінцівок хворих з багатоуламковими і фрагментарними діафізарними переломами стегнової кістки і кістки гомілки. Розроблена програма фізичної реабілітації із застосуванням традиційних і нетрадиційних методів відновної терапії.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, методи, діафізарні переломи стегнової кістки та кісток гомілки.

Аннотация. Выявлены функциональные особенности опорно-двигательного аппарата нижних конечностей больных с фрагментарными диафизарными переломами.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, методы, диафизарные переломы бедренной кости и костей голени.

Annotation. The functional features of locomotorium of lower extremities of patients are exposed with fragmentary diafizarnymi breaks.

Key words: physical rehabilitation, program, methods, diafizarnye breaks of thigh-bone and bones of shin.

УДК 616.71-001.5-085

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8791>

71. Ногас А. О.

Фізична реабілітація пацієнтів з туберкульозом легенів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Ногас Анжела Олександрівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2009. – 19 с.

Анотація. Уперше доведено ефективність комплексної програми реабілітаційно-відновного лікування із застосуванням лікувальної фізичної культури, лікувального масажу, фізіотерапевтичних процедур (УВЧ-терапії), гідротерапії, маніпуляційних втручань та освітніх програм для покращення функціонального стану та адаптаційних можливостей кардіореспіраторної системи, загального рівня фізичного здоров'я і якості життя хворих на туберкульоз легенів в умовах стаціонару.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, відновне лікування, масаж, туберкульоз легень.

Аннотация. Впервые доказана эффективность комплексной программы реабилитационно-восстановительного лечения с применением лечебной физической культуры, лечебного массажа, физиотерапевтических процедур (УВЧ-терапии), гидротерапии, манипуляционных вмешательств и образовательных программ для улучшения функционального состояния и адаптационных возможностей кардиореспираторной системы, общего уровня физического здоровья и качества жизни больных туберкулезом легких в условиях стационара.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, восстановительное лечение, массаж, туберкулез легких.

Annotation. Efficiency of the complex program of rehabilitationno-vosstanovitel'nogo treatment is first well-proven with the use of medical physical culture, massotherapy, physical therapy procedures (UVCh-therapies), hydrotherapy, manipulation interferences and educational programs for the improvement of the functional state and adaptation possibilities of the kardiorespiratornoy system, general izicheskogo health and quality of life of patients of tuberkulezem of lights level in the conditions of permanent establishment.

Key words: physical rehabilitation, program, restoration treatment, massage, white plague.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8573>

72. Одинець Т. Є.

Застосування гідрокінезотерапії у фізичній реабілітації жінок 55–65 років після радикальної мастектомії : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і

спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Одинець Тетяна Євгенівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2012. – 19 с.

Анотація. Уперше науково обґрунтовано диференційований добір засобів гідрокінезотерапії для подолання виявлених порушень у жінок 55–65 років після радикальної мастектомії на післялікарняному етапі з урахуванням режимів рухової активності. Уперше об'єктивно доведено позитивний вплив гідрокінезотерапії на функціональний стан дихальної та серцево-судинної системи, вегетативної регуляції, опорно-рухового апарату, а також на психоемоційний стан і основні аспекти якості життя жінок 55–65 років після радикальної мастектомії.

Ключові слова: радикальна мастектомія, гідрокінезотерапія, реабілітаційне обстеження, постмастектомічні ускладнення, фізична реабілітація, жінки.

Аннотація. Научная новизна работы состоит в том, что впервые научно обоснован дифференцированный подбор средств гидрокинезотерапии для преодоления выявленных нарушений у женщин 55–65 лет после радикальной мастэктомии в послебольничном периоде с учетом режимов двигательной активности.

Ключевые слова: радикальная мастэктомия, гидрокинезотерапия, реабилитационное обследование, постмастэктомические осложнения, физическая реабилитация, женщины.

Annotation. The grounding of hydrokinesitherapy program for women 55-65 years old after radical mastectomy in the postoperational period is being presented in the article, providing differential selection of means for overcoming of discovered disorders in patients taking into account the regimes of movement activity. The results being obtained confirm the effectiveness of hydrokinesitherapy for improving the functional state of respiratory, cardiovascular, vegetative, locomotive systems, and also emotional condition and main aspects of quality of life of women after radical mastectomy.

Key words: radical mastectomy, hydrokinesitherapy, rehabilitation examination, postmastectomy complications, physical rehabilitation, women.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8573>

73. Ольховик А. В.

Фізична реабілітація студентів спеціальної медичної групи із захворюванням на вегето-судинну дистонію за змішаним типом : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Ольховик Аліна Віталіївна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2015. – 20 с.

Анотація. Дисертаційна робота присвячена обґрунтуванню та розробці комплексної програми фізичної реабілітації для студенток спеціальної медичної групи із захворюванням на вегето-судинну дистонію за змішаним типом, в умовах вищого навчального закладу. Авторська програма фізичної реабілітації спрямована на нормалізацію процесів збудження та гальмування

у вегетативній нервовій системі, артеріального тиску, частоти серцевих скорочень та частоти дихання, попередження ускладнень та профілактику загострень зазначеного захворювання у студентів протягом навчання у вищому навчальному закладі. Підґрунтям розробленої програми стало комплексне застосування лікувальної гімнастики, фітбол-гімнастики та аквааеробіки, лікувального і точкового масажів. Доведено, що в результаті систематичного застосування розробленої комплексної програми фізичної реабілітації порівняно із загальноприйнятою програмою фізичного виховання для студенток спеціальної медичної групи швидше відбувалося подолання гострих симптомів захворювання, більш помітними є позитивні зрушення морфофункціонального стану серцево-судинної, дихальної та нервової систем, зменшення кількості рецидивів захворювання.

Ключові слова: фізична реабілітація, вегето-судинна дистонія, студентки, фітбол-гімнастика, аквааеробіка.

Анотація. Дисертація посвячена обоснованию и разработке комплексной программы физической реабилитации студен ток, которые по состоянию здоровья относятся к специальной медицинской группе с заболеванием вегето-сосудистой дистонией по смешанному типу в условиях высшего учебного заведения. В ходе исследования было установлено, что наиболее частыми жалобами были сжимающая или пульсирующая головная боль у 62,50% студенток; головокружение - у 50,00%; периодические колебания артериального давления - у 82,50%, особенно при изменении погодных явлений – у 57,50% студенток; обострения данного заболевания случалось чаще всего весной у 95,00% и осенью - у 90,00%; отдышка после быстрой ходьбы - у 67,50%; жалобы на быструю утомляемость наблюдали у 90,00% студенток; снижение работоспособности - у 87,50%; быстрое изменение насл-роения – у 50,00% студенток. Профилактикой рецидивов заболевания медикаментозными методами занимались 17,50% студенток. Все 100,00% студенток имели желание заниматься по разработанной комплексной программе физической реабилитации. Доказано, что в результате систематического применения разработанной комплексной программы физической реабилитации у студенток специальной медицинской группы по сравнению с общепринятой программой быстрее происходит преодоление острых симптомов заболевания, более заметны положительные сдвиги морфофункціонального состояния сердечно-сосудистой, дыхательной и нервной систем, а также уменьшение количества, рецидивов заболевания.

Ключевые слова: физическая реабилитация, вегето-сосудистая дистония, студентки, фитбол-гимнастика, аквааэробика.

Annotation. The thesis deals with the issue of substantiation and development of a comprehensive program of physical rehabilitation for the special medical group students with vegetative-vascular dystonia of mixed type in conditions of higher education institution. The original program of physical rehabilitation is aimed at the normalization of the excitation and inhibition

processes in the autonomous nervous system, blood pressure, heart rate and breathing rate, prevention of complications or exacerbation of the disease during the study in higher education institution. The foundation for the physical rehabilitation program is provided by the combined use of remedial gymnastics, gymnastics on fitball, and aqua-aerobics, remedial arid point massage. It was proved that, compared to the conventional program of physical training, the systematic use of our combined program of physical rehabilitation for the students of special me dical group results in a relief of the acute symptoms of disease in a shorter time, more noticeable improvements in the morphofunctionai state of the cardiovascular, respirator)' and nervous systems, and reduced number of relapses.

Key words: physical rehabilitation, vegetative-vascular dystonia, female students, gymnastics on fitball, aqua-aerobic.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5509>

74. Онищук В. Є.

Застосування ендогенно-гіпоксичного дихання в системі реабілітації студентів з бронхіальною астмою : : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Онищук Вікторія Євгенівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2013. – 19 с.

Анотація. Уперше для студентів вищих навчальних закладів з бронхіальною астмою науково обґрунтовано та розроблено програму фізичної реабілітації, особливістю якої є застосування в комплексі з лікувальною гімнастикою методики створення в організмі стану помірної гіпоксії і вираженої гіперкапнії; вперше встановлено, що створення в організмі студентів, які хворіють на бронхіальну астму стану помірної гіпоксії і вираженої гіперкапнії посилює ефективність засобів фізичної реабілітації.

Ключові слова: бронхіальна астма, гіпоксія, фізична реабілітація, студенти ВНЗ.

Аннотация. Диссертация посвящена разработке и оценке эффективности комплексной программы физической реабилитации студентов, страдающих бронхиальной астмой. Проведенные исследования показали, что у юношей и девушек 17–19 лет под влиянием занятий по разработанной комплексной программе происходит улучшение функции аппарата внешнего дыхания за счет повышения функциональных возможностей дыхательных мышц, а также способности бронхов пропускать воздух в фазу выдоха.

Ключевые слова: бронхиальная астма, гипоксия, физическая реабилитация, студенты вузов.

Annotation. The thesis is dedicated to working and assessment of a complex program of physical rehabilitation of students suffering from bronchial asthma. A complex program of physical rehabilitation of students suffering from bronchial asthma (morning hygienic exercises, special exercises for breathing, limited jogging and waling an a track, active games, relay race, jogging and walking up

upstairs and downstairs, running hurdles), autogenic training, the method of «endogenously-hypoxic» breathing with the help of the device «Endogenik OI», instant cold water douche after warm water douche has been created. The effectiveness of the set of activities for the improvement of respiratory apparatus function, capacity for work the increase in the ability of the human organism to adjust to hypoxia conditions, the decrease in the number of bronchial asthma symptoms such as coughing, pressing in the chest, short breath has been proven.

Key words: bronchial asthma, hypoxia, physical rehabilitation, university students.

УДК 796:616.248-057.875

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7907>

75. Осіпов В. М.

Комплексна фізична реабілітація чоловіків зрілого віку з міофасціальним больовим синдромом : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Осіпов Віталій Миколайович ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2010. – 21 с.

Анотація. Уперше науково обґрунтовано і розроблено програму комплексної фізичної реабілітації для чоловіків зрілого віку з міофасціальним больовим синдромом на поліклінічному етапі. Вона відрізняється комплексним підходом та передбачає диференційований підбір засобів для вирішення рухових проблем пацієнтів відповідно до етапів генезису міофасціальної дисфункції.

Ключові слова: міофасціальний больовий синдром, чоловіки зрілого віку, фізична реабілітація, тригерні пункти, м'язовий спазм, масаж.

Аннотація. Впервые доказано, что применение комплексной физической реабилитации для мужчин зрелого возраста с миофасциальным болевым синдромом, которая учитывает современные средства восстановительного лечения и предусматривает дифференцированный подход к решению двигательных проблем пациентов соответственно этапам генезиса миофасциальной дисфункции (миорелаксация, миокоррекция, миотонизация), способствовало достоверно высшему уровню устранения миофасциальных триггерных пунктов, уменьшению мышечного гипертонуса и боли, увеличению объема движений и силы мышц пораженных участков опорно-двигательного аппарата и вместе с тем улучшению качества жизни больных.

Ключевые слова: миофасциальный болевой синдром, мужчины зрелого возраста, физическая реабилитация, триггерные точки, мышечный спазм, массаж.

Annotation. Miorelaxation provided preconditioned musculo-ligamentous system to physical load and included unloading the cervical spine, correction of the situation, sedative massage, psihorelaksation. Miokorektion included inactivation of myofascial trigger points, elimination of neuromuscular dysfunction and pathobiomechanical changes of locomotor apparatus. At this stage, physical rehabilitation, used the following tools: classic massage, stretching, miopresura

(ischemic compression), postisometric muscle relaxation, relaxation exercises. Miotonization included strengthening the neck muscles and shoulder girdle, restoring range of motion in the neck and the optimal dynamic stereotype. For this purpose, use such means of rehabilitation: general developmental exercise, aimed at strengthening the muscles of the torso and limbs, and the restoration of normal posture, special physical exercises aimed at restoring the mobility of the cervical spine (dynamic, isometric, with a measured resistance) exercises Fitt-ball; invigorating massage. The performed analysis of variance showed that the core group of patients throughout all phases of the study were held statistically significant changes ($p < 0,05$), which confirms the efficacy of physical rehabilitation programs through an integrated use of its funds, which resulted in a significant decrease muscle spasm, thereby reducing pain and improve functional capabilities of musculoskeletal system.

Key words: miofascial pain syndrome, men of mature age, physical rehabilitation, trigger points, muscular spasm, massage.

УДК 796.035:615.825

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8312>

76. Паріш Мохаммадреза.

Фізична реабілітація при ушкодженні капсульно-зв'язкового апарату колінного суглоба у футболістів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Паріш Мохаммадреза ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2012. – 20 с.

Анотація. Уперше, на підставі виявлених особливостей функціонального стану опорно-рухового апарату, науково обґрунтована програма фізичної реабілітації, спрямована на відновлення рухової функції нижньої кінцівки у футболістів з ушкодженням передньої хрестоподібної зв'язки колінного суглоба після артроскопічної реконструкції, відмінними рисами якої стало застосування пасивної механотерапії, гідрокінезотерапії, пропріоцептивного та функціонального тренування ТКХ за спеціалізованими періодами. Розроблено методику застосування спеціальних фізичних вправ функціонального та пропріоцептивного тренування, спрямовану на поліпшення між'язової координації, внутрішньосуглобової чутливості пошкодженого колінного суглоба та відновлення спеціальної працездатності; уперше розроблені структура та зміст програми фізичної реабілітації футболістів з ушкодженням передньої хрестоподібної зв'язки колінного суглоба на стаціонарному та амбулаторному етапах, підібрані засоби та методи відновлення з урахуванням ступеня прояву клінічних і рухових порушень.

Ключові слова: зв'язка, реабілітація, футболіст, ушкодження, функція.

Аннотація. Диссертация посвящена вопросам реабилитации футболистов с повреждением капсульно-связочного аппарата коленного сустава, а именно, передней крестообразной связки. Результаты анализа данных литературных источников позволяют сделать заключение о том, что футбол, является одним из самых травмоопасных видов спорта. Травмы

капсульно-связочного аппарата коленного сустава у футболистов составляют 10–24 % всех повреждений нижних конечностей и относятся к наиболее тяжелым повреждениям сустава, существенно нарушающим его двигательную функцию, при этом, передняя крестообразная связка является наиболее часто повреждаемой стабилизирующей структурой коленного сустава, разрывы которой составляют от 33 до 92 % случаев.

Ключевые слова: связка, реабилитация, футболист, повреждение, функция.

Annotation. The dissertation describes a comprehensive and scientifically substantiated program of physical rehabilitation of players with injury-capsular ligaments of the knee joint, namely the anterior cruciate ligament, which aims to restore motor function of the injured lower extremity based on quantitative indicators circumference size of hip, range of motion in the knee and quadriceps femoris miotonometry.

Key words: ligament, rehabilitation, player, damage, function.

УДК 796.33:616.728.3-085

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7952>

77. Пур Хейдарі Рудбері Анвар.

Фізична реабілітація хворих із порушенням коронарного кровообігу : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Пур Хейдарі Рудбері Анвар ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2015. – 20 с.

Анотація. Дисертаційна робота присвячена обґрунтуванню і розробці комплексної програми фізичної реабілітації хворих з порушенням коронарного кровообігу, яка спрямована на підвищення фізичного і психологічного стану хворих, посилення скорочувальної функції міокарда, формування у них мотивації для збереження свого здоров'я. Встановлено, що хворі основної групи, які виконували комплексну програму фізичної реабілітації, мають покращення загального фізичного і психологічного стану, відновлення скорочувальної функції міокарда, у них сформовано мотивацію до занять фізичними вправами, підвищилась якість їх життя. Результати дослідження впроваджено у практику роботи кафедри кардіології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л.Шупика і у навчальний процес студентів кафедри фізичної реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України.

Ключові слова: порушення коронарного кровообігу, фізична реабілітація, психотерапія, дієтотерапія, фізичний стан організму, скорочувальна функція міокарду.

Аннотация. Диссертационная работа посвящена обоснованию и разработке комплексной программы физической реабилитации больных с нарушением коронарного кровообращения, направленной на восстановление сократительной функции миокарда, повышение физического и психоэмоционального состояния больных и улучшение качества их жизни. В структуре причин смертности от сердечнососудистых заболеваний ведущее

место занимает нарушение коронарного кровообращения, в современной трактовке – ишемическая болезнь сердца.

Ключевые слова: нарушение коронарного кровообращения, физическая реабилитация, физическое состояние организма, качество жизни больных.

Annotation. The dissertation is devoted to the justification and development of the complex program of physical rehabilitation of patients with impaired coronary circulation, which is aimed at improving physical and psychological state of patients, increased myocardial contractility, the formation of their motivation to maintain their health. Found that patients of the main group who carried out a comprehensive physical rehabilitation program, have improved General physical and mental condition, the recovery of contractile function of the myocardium and the formation of their motivation to engage in physical exercise, improve their quality of life. The research results are embedded in the practice of the Department of cardiology and functional diagnostics, National medical Academy of postgraduate education named. P. L. Shupyk and in the educational process of students of the Department of physical rehabilitation, National University of physical education and sport of Ukraine.

Key words: abnormalities of the coronary circulation, physical rehabilitation, psychotherapy, diet therapy, physical health and contractile function of the myocardium.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5514>

78. Ра'ад Абдул Хаді Моххамад Алалван.

Фізична реабілітація після хірургічного лікування розриву ахіллового сухожилля : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Ра'ад Абдул Хаді Моххамад Алалван ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2019. – 23 с.

Анотація. Запропоновано та науково обґрунтовано комплексну програму фізичної реабілітації пацієнтів після хірургічного лікування розриву ахіллового сухожилля, спрямовану на відновлення рухової функції та покращення якості життя. Комплексна програма фізичної реабілітації включила чотири функціональних періоди відновлення. Кожен з них містив відповідний руховий режим, мету, завдання та критерії переходу до наступного рівня навантажень. Під впливом розробленої комплексної програми фізичної реабілітації у пацієнтів покращилися показники рухової функції, збільшилася амплітуда рухів у гомілковостопному суглобі, сила м'язів та покращилась якість життя.

Ключові слова: фізична реабілітація, пацієнт, нижні кінцівки, ахіллове сухожилля, хірургічне лікування, рухова функція.

Annotation. The dissertation is devoted to substantiation, development and research on the effectiveness of the complex program of physical rehabilitation after surgical treatment of Achilles tendon rupture. The scientific and methodological literature, as well as the experience of leading Ukrainian and foreign experts in the use of recovery tools after surgical treatment of the Achilles tendon rupture confirm that the existing programs of physical rehabilitation

suggest the use of rigid immobilization of the part below the knee joint, unloading of the traumatized lower limb with the subsequent restoration of the amplitude of movements in the ankle joint, the use of special footwear, therapeutic exercises, physiotherapy and massage which allow simultaneously affect the secondary general and local signs of the traumatic illness. However, these methods do not take into account the duration of use of certain remedies, individual reactions of patients to certain methods and overall impact, as well as the impact on quality of life of patients. On the basis of the study of peculiarities of the motor function of the lower limbs of patients, a comprehensive program of physical rehabilitation after surgical treatment of the Achilles tendon fracture has been developed. This program allowed to identify the range of recovery problems, including the setting of objectives and modern principles of didactics and physical rehabilitation in the case of damage to the musculoskeletal system. The definition of the overall purpose of the program and the establishment of the main vector of recovery process was based on the methodological approaches of the international classification of functioning. It was focused on restoring the part of body, taking into account the patient's opinion, and what is necessary to improve the functioning, reduce the limitation of vital functions, maximize the implementation of the activity and participation of the patient. For setting individual goals for patients, the methodical approaches of the SMART concept were used in order to increase the effectiveness of the developed program and to improve the management process in the patient rehabilitation system during the recovery period. The proposed program of physical rehabilitation is characterized by an integrated approach to solving the problem of recovery. The main task of the program is not only to normalize the motor functions of the injured limb, but also to restore and maintain the quality of life of patients. It includes the use of therapeutic gymnastics with the inclusion of isometric and ideomotor exercises, special exercises for the restoration of amplitude of motion and the strength of plantar flexion, corrective exercises, different types of walking, exercises with fit ball, in the pool, balancing platforms, shoes with increased heel height and rounded sole, physiotherapy methods etc. Taking into consideration the clinical course of reparative processes and the need for a step-by-step solution to recovery tasks, the comprehensive program of physical rehabilitation after surgical treatment of the Achilles tendon rupture includes 4 functional recovery periods: preoperative, immobilization period, partial immobilization period, recovery period of strength endurance and strengthening of the muscle and tendon system of shin. Each of the periods contained an appropriate motorized mode, purpose and task. The division into periods, the determination of the duration and the content of physical rehabilitation was developed on the basis of the stages of restoration of the tendon, the features of immobilization and its effects on the functional state of the ankle joint, trigeminal shin muscle and posture in general. The researches, conducted to study the effectiveness of the new physical rehabilitation program confirm its reliable advantages in comparison with the traditional program of a medical institution. The clinical and instrumental researches data, obtained through the pedagogical experiment shows that the new comprehensive physical rehabilitation

program allowed to achieve better results for the main group patients, rather than for the control group patients. To conclude, the application of the newly developed comprehensive program allowed improving the recovery effectiveness for those patients who passed the Achilles tendon rupture surgical treatment.

Key words: physical rehabilitation, lower limbs, Achilles tendon, surgical treatment.

79. Рашед Сауд КуфтанАладван.

Профілактика порушень структурно-функціонального стану кісткової тканини у студентів засобами фізичної реабілітації : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Рошед Сауд Кутан Аладван ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2011. – 20 с.

Анотація. Уперше на підставі виявлених структурно-якісних характеристик кісткової тканини та зміни фракційного складу тіла розроблена комплексна програма профілактики остеопорозу з використанням засобів фізичної реабілітації, що складається з інформаційно-освітнього й адаптаційно-оздоровчого блоків, спрямованих на запобігання розвитку остеопенічних станів у студентів вищих навчальних закладів; уперше розроблені структура та зміст занять інформаційно-освітнього блоку комплексної програми, спрямовані на формування активного й зацікавленого ставлення студентів до свого здоров'я, підвищення їх інформованості про чинники ризику остеопенії/остеопороза та про засоби фізичної реабілітації, спрямовані на профілактику метаболічних захворювань скелета; науково обґрунтовано поєднання вправ аеробної та силової спрямованості в заняттях адаптаційно-оздоровчого блоку комплексної програми профілактики порушень структурно-функціонального стану кісткової тканини.

Ключові слова: фізична реабілітація, профілактика, остеопороз, комплексна програма.

Анотація. Диссертация посвящена проблеме профилактики нарушений структурно-функционального состояния костной ткани у студентов высших учебных заведений средствами физической реабилитации. В ходе предварительного исследования установлена значительная распространенность в молодежной среде факторов риска развития остеопенических состояний, таких как ограничение двигательной активности, нерациональное питание, вредные привычки, низкий уровень сформированности валеологических знаний, отсутствие позитивной мотивации здоровья. Установлено, что процесс накопления костной ткани у испытуемого контингента студентов и ее минерализация отличаются вариабельностью в зависимости от возраста, половой принадлежности, спортивной специализации и квалификации. Для компенсации недостатков относительно формирования у молодежи мотивации к здоровому образу жизни и предупреждения остеопении была разработана комплексная программа профилактики нарушений структурно-функционального состояния костной ткани, включающая информационно-образовательный и

адаптационно-оздоровительный блоки. Отличительной особенностью разработанной программы является одновременное использование не только различных факторов здорового образа жизни, но и различных видов двигательной активности как аэробной, так и силовой направленности.

Ключевые слова: физическая реабилитация, профилактика, остеопороз, комплексная программа.

Annotation. The first was a program of prevention, featuring a comprehensive approach and includes two clusters: information and education and adaptive recreation. The theoretical understanding of the dependence of power characteristics of bone tissue types and mode of physical activity and other healthy lifestyle factors. Obtained data which describe features of morpho-functional state of the musculoskeletal system among young persons that specialize in various sports.

Key words: physical rehabilitation, prevention, osteoporosis, complex program.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8432>

80. Рожкова Т. А.

Корекція порушень постави спортсменів високої кваліфікації у спортивних танцях засобами фізичної реабілітації : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Рожкова Тетяна Андріївна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2016. – 20 с.

Анотація. У дисертаційній роботі обґрунтовано та розроблено технологію корекції постави, спрямовану на покращення стану ОРА висококваліфікованих спортсменів, які спеціалізуються у спортивних танцях. Визначено особливості морфо-функціонального стану спортсменів, що зумовлюють спрямованість процесу корекції, зміст процедур лікувальної гімнастики, партерної гімнастики, занять коригувальними вправами, методику масажу, гідрокінезотерапії з елементами лікувального плавання, елементів функціонального тренінгу та Пілатеса, які спрямовані на покращення стану ОРА висококваліфікованих спортсменів. Після застосування запропонованої технології відбулися достовірні позитивні зміни у показниках біогеометричного профілю постави, стабілографії та відеометрії, а також якості життя спортсменів. На підставі проведених досліджень визначена ефективність запропонованої технології.

Ключові слова: фізична реабілітація, корекція, порушення постави, опорно- руховий апарат, висококваліфіковані спортсмени, спортивні танці.

Аннотация. Анализ современной научно-методической литературы и обобщение опыта ведущих специалистов свидетельствуют о том, что в настоящее время проблеме нарушения осанки уделяется большое внимание специалистами в сфере физической культуры и спорта. Но, несмотря на это, вопрос о нарушениях осанки и особенностях их коррекции у спортсменов в литературе освещен недостаточно. Практический опыт показал, что на лечение и реабилитацию попадают спортсмены со сложившимися структурно-функциональными изменениями позвоночника, первопричиной

которых, зачастую, является нарушение осанки. В арсенале специалистов по физической реабилитации имеется большое количество различных средств и методов, применяемых при нарушениях осанки, но, к сожалению, общепринятые методики не всегда могут быть включены в перечень реабилитационных мероприятий действующих спортсменов. В результате предварительных исследований, нами были зафиксированы негативные изменения ОДА спортсменов, которые связаны с их профессиональной деятельностью.

Ключевые слова: физическая реабилитация, коррекция, нарушение осанки, опорно-двигательный аппарат, высококвалифицированные спортсмены, спортивные танцы.

Annotation. The dissertation work focuses on substantiating and developing the technology for posture correction, aimed at improving the condition of the locomotor system in elite athletes specializing in sport dancing. There were determined the peculiarities of the morphofunctional status of athletes, which determine the focus of posture correction process, content of the procedures of therapeutic gymnastics, corrective exercise sessions, technique of massage, hydrokinesiotherapy with the elements of therapeutic swimming, elements of functional training and Pilates, that are aimed at improving the condition of the locomotor system in elite athletes. Applying the proposed technology resulted in significant positive changes in the indicators of biogeometrical profile of the posture, stabilography and videometry, as well as of the quality of life of athletes. Based on the performed studies, the effectiveness of the proposed technology was determined.

Keywords: physical rehabilitation, correction, postural defects, locomotor system, athletes, sport dancing.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5445>

81. Рокошевська В. В.

Фізична реабілітація хворих після перенесеного мозкового геморагічного інсульту в умовах стаціонару : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Рокошевська Віра Вікторівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2010. – 20 с.

Анотація. Уперше науково обґрунтовано, розроблено та апробовано методику фізичної реабілітації для пацієнтів після перенесеного мозкового геморагічного інсульту в умовах стаціонару, яка базується на сучасних принципах фізичної реабілітації, передбачає обстеження фізичного, психоемоційного стану, встановлює наявність рухових порушень та визначає завдання і засоби фізичної реабілітації. Вперше укладено картку реабілітаційного обстеження пацієнтів із гострим порушенням мозкового кровообігу за геморагічним типом, яка передбачає застосування спеціальних тестів, спрямованих на визначення можливих рухових проблем у пацієнтів з даною нозологією. Визначено шляхи індивідуалізації методики фізичної реабілітації відповідно до перебігу захворювання, наявності супутніх

захворювань та рівня рухових проблем осіб після перенесеного мозкового геморагічного інсульту.

Ключові слова: фізична реабілітація, геморагічний інсульт, реабілітаційні заходи, методика фізичної реабілітації.

Анотація. Впервые обоснована, разработана и апробирована методика физической реабилитации больных после перенесенного мозгового геморрагического инсульта в условиях стационара, которая базируется на современных принципах физической реабилитации, включает обследование физического, психоэмоционального состояния, устанавливает наличие двигательных нарушений и определяет задания и средства физической реабилитации. Установлено положительное влияние предложенной методики физической реабилитации на восстановление основных двигательных навыков, возобновление нарушенных двигательных функций пораженных конечностей и психоэмоциональное состояние избранного контингента обследуемых. Это в конечном итоге способствовало уменьшению количества койко-дней лечения в стационаре на 3,3 дня.

Ключевые слова: физическая реабилитация, геморрагический инсульт, реабилитационные мероприятия, методика физической реабилитации.

Annotation. Algorithm of rehabilitation investigation has been worked out on basis of determination of initial level of neurological deficit, possession of motion skills, presence of psycho-emotional violations. Method of physical rehabilitation of patients after the cerebral hemorrhage stroke has been developed and approved, based on modern principles of physical rehabilitation, includes inspection of psychical, psycho-emotional condition, sets the presence of motive violations and determines a task and facilities of physical rehabilitation. The results being obtained confirm efficiency of the offered method of physical rehabilitation and could be the reason for its practical introduction.

Key words: physical rehabilitation, hemorrhage stroke, rehabilitation inspection, method of physical rehabilitation.

УДК 615.825:616.831-005.1[615.859]

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8339>

82. Ромман Хайсам Дж. М.

Фізична реабілітація школярів з функціональними порушеннями зору на постклінічному етапі : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Ромман Хайсам Дж. М. ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2015. – 20 с.

Анотація. У дисертаційній роботі на підставі клінічних, інструментальних і педагогічних досліджень, обґрунтована і розроблена програма фізичної реабілітації для школярів загальноосвітніх шкіл віком 10-12 років з короткозорістю, яким проводили реабілітаційні заходи на постклінічному етапі. Курс фізичної реабілітації проводився відповідно до періодів: вступного, основного, заключного і підтримувального. Програма фізичної реабілітації включала психокорекцію; спеціальний комплекс лікувальної гімнастики із синхронним виконанням твіст вправ для

окорухових м'язів, вправ для артикуляційних, дихальних м'язів та м'язів пальців і кисті; методи рефлексотерапії (Оннурі терапії – точковий самомасаж, аплікації насіння, дії кольором); інформаційно-навчальні заняття по опануванню цими методами .

Оцінено ефективність застосування програми ФР за показниками клінічних, тестових та інструментальних методів. У школярів основної групи, що займалися по запропонованій програмі, динаміка оцінок була вища, ніж в контрольній.

Ключові слова: фізична реабілітація, школярі, короткозорість, фізичні вправи, самомасаж, Оннурі терапія.

Анотація. В диссертации исследована проблема восстановления нарушенного зрения у школьников-подростков 10–12 лет, учащихся общеобразовательных школ с функциональными нарушениями зрения (близорукостью). Результаты анализа и обобщения данных литературы показали, что значительная часть разработанных программ физической реабилитации предусматривают их применение для организованных групп детей с нарушенным зрением, а для школьников общеобразовательных школ таких программ незначительное количество. В существующих программах физической реабилитации при близорукости у школьников остаются неясными и нуждаются в дополнительном изучении вопросы сочетанного применения средств и методов реабилитации с методами рефлексотерапии (Оннурі терапії). Методология выполненной работы базируется на объективной оценке состояния школьников с близорукостью в процессе физической реабилитации по данным клинических, инструментальных, тестовых исследований. Программа физической реабилитации длительностью 9 месяцев направлена на восстановление остроты зрения, улучшения физических качеств, двигательных функций и качества жизни. Курс физической реабилитации условно разделен на четыре периода: вводный, основной, заключительный и поддерживающий.

Ключевые слова: физическая реабилитация, школьники, близорукость, физические упражнения, самомассаж, Оннурі терапія.

Annotation. The dissertation is based on clinical, instrumental and educational research, grounded and developed a program for physical rehabilitation schoolchildrens aged 10–12 years with myopia who underwent rehabilitation at postklinichnomu stage. The course is conducted in accordance with physical rehabilitation periods: introductory, basic, final and maintenance. The program included psycho-correction physical rehabilitation; a special set of therapeutic exercises with simultaneous execution twist exercise for the eye muscles, exercises for articulation, respiratory muscles and muscles of the fingers and hands; Methods Onnuri therapy (point self-massage, application of seed color action); information and training sessions methods Onnuri therapy on the learning samorefleksoterapiyi. The effectiveness of the program in physical rehabilitation, clinical indicators, test and tool. The group, which was engaged by the program dynamics assessment was higher than that in the control.

Key words: physical rehabilitation, schoolchildrens, myopia, exercise, self-massage, Onnuri therapy.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5513>

83. Романенко Я. М.

Відновлення якості життя хворих після хірургічних операцій з приводу гриж передньої черевної стінки засобами фізичної реабілітації : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Романенко Яна Миколаївна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2013. – 20 с.

Анотація. Дисертація присвячена питанню розробки програми фізичної реабілітації у комплексному лікуванні гриж передньої черевної стінки. У роботі розроблено, теоретично обґрунтовано комплексну програму фізичної реабілітації хворих із грижами передньої черевної стінки, спрямовану на попередження появи післяопераційних ускладнень та рецидивів захворювання, відновлення якості життя пацієнтів. Особливостями програми є передопераційна підготовка пацієнтів до герніотомії засобами фізичної реабілітації, рання активізація пацієнтів у післяопераційному періоді та індивідуалізація застосування засобів фізичної реабілітації. Розроблена програма фізичної реабілітації пацієнтів з грижами передньої черевної стінки спрямована на покращання функціонування дихальної системи, корекцію постави, ліквідацію анталгічної пози, оптимізацію роботи серцево-судинної системи, розширення діапазону адаптаційних можливостей пацієнтів, скорочення показника ліжко-дня, попередження рецидиву захворювання, запобігання розвитку абдомінального компартмент-синдрому та відновлення якості життя.

Ключові слова: грижі передньої черевної стінки, фізична реабілітація, якість життя.

Аннотація. Дисертація посвящена вопросу разработки программы физической реабилитации в комплексном лечении грыж передней брюшной стенки. Разработана комплексная программа физической реабилитации больных с грыжами передней брюшной стенки, включающая этапы: 1) физическую реабилитацию амбулаторно (зал ЛФК) и дома с целью проведения предоперационной подготовки пациентов к герниотомии; 2) физическую реабилитацию в условиях хирургического отделения; 3) физическую реабилитацию в домашних и амбулаторных условиях; 4) обучение пациентов навыкам самообслуживания, контроля за повседневной физической нагрузкой, методично правильному применению предложенных средств физической реабилитации (на всех этапах). Программа базируется на применении физических упражнений, массажа, физиотерапии и средств пассивной коррекции (лечение положением, мешочки с солью, бандаж), реализуемых и дозируемых соответственно периодам лечебно-реабилитационного процесса, потребностям и функциональным возможностям организма. Главным принципиальным отличием разработанной комплексной программы физической реабилитации

больных ГПЧС является целенаправленная предоперационная подготовка к герниотомии средствами физической реабилитации, что создает базис для реализации принципа ранней активизации пациентов в послеоперационном периоде.

Ключевые слова: грыжи передней брюшной стенки, физическая реабилитация, качество жизни.

Annotation. The dissertation is devoted to the question of development of the program of physical rehabilitation in the complex treatment of front abdominal hernias. The complex program of physical rehabilitation of patients with front abdominal hernias concerning prevention of pre-surgical complexetions and relapses of the disease is created and theoretical grounded in the dissertation. The main features of the program is pre-surgical patients' preparation to herniotomy by the physical rehabilitation methods, early patients' activity in the post-operative period and individualization of the usage of physical rehabilitation methods. The physical rehabilitation program for patients with abdominal hernia is aimed to the functions of the respiratory system improvement, correction of deportment, analgesic posture elimination, optimization of cardiovascular system, patients' adaptive abilities range expansion, bed-day reduction, relapsing of the disease and development of abdominal compartment-syndrome prevention.

Key words: front abdominal hernias, physical rehabilitation, quality of life.

84. Рубан Л. А.

Диференційований підхід до призначення комплексу засобів фізичної реабілітації студентам при хронічному обструктивному захворюванні легенів на поліклінічному етапі : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Рубан Лариса Анатоліївна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2014. – 20 с.

Анотація. У роботі представлено результати вивчення фонових морфологічних параметрів, показників функціонального стану дихальної, серцево-судинної, вегетативної нервової систем та фізичної працездатності у студентів, хворих на хронічне обструктивне захворювання легенів із різними типами перебігу, їхні зміни під час реабілітаційного процесу. Отримані при обстеженні дані були враховані при розроблені комплексної програми фізичної реабілітації для хворих основної групи. Уперше була розроблена програма фізичної реабілітації для обстеженого контингенту хворих основної групи, яка була диференційованою залежно від типу перебігу захворювання.

Ключові слова: хронічне обструктивне захворювання легенів, диференційована програма фізичної реабілітації, дихальна гімнастика.

Аннотация. В работе представлены результаты изучения фоновых морфологических параметров, показателей функционального состояния дыхательной, сердечнососудистой, вегетативной нервной систем и физической работоспособности студентов с хроническим обструктивным заболеванием легких с различными типами течения, их изменения в ходе реабилитационного процесса. Впервые была разработана программа физической реабилитации для обследованного контингента больных

основной группы, которая была дифференцированной в зависимости от типа течения заболевания, т.е. у пациентов ОГ1 более выраженными были рестриктивные нарушения, а именно превалировал эмфизематозный тип течения заболевания.

Ключевые слова: хроническое обструктивное заболевание легких, дифференцированная программа физической реабилитации, дыхательная гимнастика.

Annotation. The results of the study background morphological parameters of functional state of the respiratory, cardiovascular, autonomic nervous system and physical performance in students suffering from various types of chronic obstructive pulmonary disease and their dynamics during the rehabilitation process. Obtained in the survey data were taken into account when developing a comprehensive program of physical rehabilitation for patients of the group. First has developed a program of physical rehabilitation of patients surveyed a core group that was differentiated according to the type of the disease.

Key words: chronic obstructive lung disease, differentiated program of physical rehabilitation, respiratory gymnastics.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7216>

85. Русанов А. П.

Фізична реабілітація хворих після реконструкції передньої хрестоподібної зв'язки колінного суглоба при артроскопічних оперативних втручаннях : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Русанов Андрій Петрович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2018. – 22 с.

Анотація. Дисертація присвячена питанням обґрунтування, розробки і дослідження ефективності комплексної програми фізичної реабілітації хворих після реконструкції передньої хрестоподібної зв'язки колінного суглоба при артроскопічних оперативних втручаннях. Підґрунтям програми стало застосування модулів вправ на стабілографічній платформі, лікувальної гімнастики, лікувального масажу з елементами пасивної розробки для підвищення амплітуди рухів в ураженому суглобі та постізометричної релаксації, механотерапії на апараті безперервної розробки суглобів та дотримання ортопедичного режиму. Експериментальні дослідження показали ефективність запропонованої програми у порівнянні з традиційними підходами.

Ключові слова: фізична реабілітація, травма, передня хрестоподібна зв'язка, колінний суглоб, підтримання рівноваги, баланс-тренінг, відновне лікування, стабілографія.

Annotation. Dissertation is devoted to study, research and development effectiveness of the program of physical rehabilitation of patients after anterior cruciate ligament reconstruction of the knee joint during arthroscopic surgical interventions. The analysis of scientific literature, summarizing the experience of leading domestic and foreign experts on the problem of the use of physical rehabilitation during arthroscopic surgery in patients with anterior cruciate

ligament injury, indicates that adequate recovery systems that take into account the type of fixation of transplants, functional features the affected limbs and other factors, including the extent of dysfunction of the knee joint, designed not for all cases of injuries and their consequences. We proposed a comprehensive program of physical rehabilitation of standard programs featured a comprehensive approach to the problem of rehabilitation. Whose main objective was not only to normalize the functions of the operated limb, restoring stability and joint mobility, muscle tone of injured limbs, but restoring proprioceptive sensitivity, elimination of load distribution asymmetry of the lower limbs, enabling the prevention of orthopedic complications. Based on the investigation of functional state of the lower limbs of patients were grounded and developed a program of physical rehabilitation of patients after anterior cruciate ligament reconstruction with arthroscopic surgery, which was built with regard to pedagogical principles, the gradual restoration of stability and mobility of the joint and extremity muscle tone, local status knee opportunities dosed axial load and reduce the asymmetry of the lower load mo jets; and consisted of five periods of preoperative, postoperative early, late postoperative, functional and period of increased physical activity. The basis of the program was the use of exercise modules on the platform, therapeutic exercises, therapeutic massage with elements of passive design to improve range of motion in the affected joint and postisometric relaxation, mechanical therapy unit for continuous joint development and adherence to orthopedic treatment and so on. One of the differences between our program of physical rehabilitation of patients with damage to the anterior cruciate ligament of the traditional medical establishment has become the program, including (in addition to early postoperative rehabilitation) application modules exercises «Boat», «Sorting ball», «Balls sort», «Jumping», «Ropc», «Combined» platform «Gamma Platform». Course Rehabilitation of SI «Institute of Traumatology and Orthopedics NAMS Ukraine» were 52 people. To determine the effectiveness of physical rehabilitation program was formed two groups of patients - primary, held recovery according to our author's program (n = 21) and control group patients (n = 31) who performed complex restorative treatment, which contains physiotherapy, classic massage and methods of physical therapy program impact hospital. Output (preoperative) performance parameters studied in patients formed groups did not differ statistically significantly ($p < 0,05$). Past studies on the effectiveness of our program of physical rehabilitation prove accurate data on its superiority compared to traditional app hospital. Data obtained during the pedagogical experiment indicate that the use of preoperative, early and late postoperative, functional period of rehabilitation after anterior cruciate ligament reconstruction of the knee joint during arthroscopic surgery, physical rehabilitation program developed possible to achieve better results main group of patients, according to clinical and instrumental studies, compared with patients in the control group. Thus, the use of the developed program allowed to increase the effectiveness of rehabilitation of patients after anterior cruciate ligament reconstruction of the knee joint during arthroscopic surgical interventions.

Key words: physical rehabilitation, trauma, knee, anterior cruciate ligament, balance, balance training, rehabilitation treatment, stabilography.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/9324>

86. Сабадош М. В.

Фізична реабілітація дітей молодшого шкільного віку, хворих на рецидивуючий бронхіт, в умовах санаторію : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Сабадош Мар’яна Володимирівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2017. – 23 с.

Анотація. У дисертаційній роботі науково обґрунтовано та розроблено програму фізичної реабілітації спрямовану на покращення здоров’я дітей 7-9 років хворих на РБ, в умовах санаторію. В програмі урахувалися принципи фізичної реабілітації, стіопатогенетичні механізми розвитку РБ, вікові особливості дітей, їх фізичний розвиток, функціональний стан дихальної системи, адаптаційних можливостей ССС та показників біогеометричного профілю постави. До змісту процедур програми включалися класичні дихальні вправи, елементи респіраторних практик йоги, методів Бутейко, Стрельнікової, а також коригувальні вправи та вправи у воді. Використання розробленої програми сприяло поліпшенню функціональних можливостей дихальної системи, якості життя та зменшенню кількості рецидивів у дітей 7-9 років хворих на РБ.

Ключові слова: фізична реабілітація, діти, рецидивуючий бронхіт, санаторій.

Аннотація. Результаты проведенного анализа и обобщения данных специальной научной литературы подтвердили большое значение физической реабилитации в решении задач по комплексному улучшению состояния здоровья детей, больных рецидивирующим бронхитом, показали зависимость эффективности восстановительного процесса от содержания реабилитационных мероприятий и их этапности и преемственности. Несмотря на это, проблема организации процесса физической реабилитации больных РБ детей остается, поскольку реабилитационные программы, представленные в литературе, редко носят комплексный характер и не учитывают принцип преемственности, недостаточное внимание уделяется физической нагрузке и ее направленности. При поступлении в санаторий продолжительность заболевания установлена на уровне $3,55 \pm 0,79$ лет, а частота обострений составила $3,92 \pm 0,55$ раза в год. У 10,1 % детей было выявлено сфессовый тип общей неспецифической адаптационной реакции, а в 24,8 % переактивации. Тенденции к снижению основных показателей физического развития не отмечалось. Выявлено преобладание среднего (63,3 %) и высокого (25,7 %) уровня индекса Рорера, а также принадлежность подавляющего большинства детей к среднему и высшему центильным коридорам по длине (95,4 %) и массой тела (88,1 %). Оценка показателей функции внешнего дыхания к проведению физической реабилитации обнаружила пониженные значения основных показателей, особенно среди

детей, относящихся к группе с умеренно сниженными значениями индекса Тифно. Согласно результатам шести минутного теста ходьбы было зафиксировано снижение результатов длины дистанции относительно приведенных в литературе норм. Индекс адаптации восстановления ритма достоверно не отличался среди групп детей и составлял в общей выборке $1,10 \pm 0,05$ у.е. Исследование биогеометрического профиля осанки выявило увеличение значения углов во фронтальной и сагиттальной плоскостях, а статистические различия в группах детей отмечены лишь по показателю угла α_2 . До прохождения санаторного лечения дети с умеренно сниженными значениями индекса Тифно, по данным детских и родительских форм опросника Ребз (О)Б 4.0, имели достоверно более низкие результаты по сферам физического и ролевого функционирования и суммарной шкале. В обеих группах баллы шкал физического и ролевого функционирования оказались низкими. Программа физической реабилитации детей младшего школьного возраста, больных РБ, была разработана с учетом принципов физической реабилитации, педагогических принципов, этиопатогенетических механизмов развития рецидивирующего бронхита, возрастных особенностей детей младшего школьного возраста, физического развития, функционального состояния дыхательной системы, адаптационных возможностей сердечно-сосудистой системы и полученных показателей биогеометрического профиля осанки во фронтальной и сагиттальной плоскостях. К содержанию процедуры программы включались классические дыхательные упражнения, элементы респираторных практик йоги, методов Бутейко, Стрельниковой, а также корректирующие упражнения. В программу физической реабилитации входило два двигательных режима (щадящий и щадяще-тренирующий) с базовым и вариативным компонентом, а также блок расширенных и подробных рекомендаций для родителей о продлении проведения реабилитационных мероприятий на дому. Базовый компонент направлен на улучшение функционального состояния дыхательной и сердечно-сосудистой систем, повышение уровня иммунитета дыхательных путей и сопротивляемости организма и был представлен в форме процедур лечебной гимнастики, гидрокинезотерапии, утренней гигиенической гимнастики, лечебной дозированной ходьбы, игр. Индивидуальные особенности пациентов учитывались в вариативном компоненте: обструктивные изменения в системе дыхания при подборе дыхательных упражнений; уровень снижения резервного объема выдоха и емкости вдоха; характеристика осанки при подборе корректирующих упражнений процедур лечебной гимнастики и гидрокинезотерапии; хронические очаги инфекции при установлении методики воздействия средствами физиотерапии. Анализ исследуемых данных выявил положительную динамику в основных и контрольных группах детей, однако разработанная программа физической реабилитации оказалась более эффективной в достижении поставленных задач, в то время как стандартная программа существенно не повлияла на определенные показатели. Разработанная программа реабилитации лучше повлияла и на динамику

показателей качества жизни, что отразилось в достоверном росте баллов сфер физического и ролевого функционирования и, соответственно, рассчитанных шкал, в частности суммарной шкалы. Кроме того, положительная динамика частоты обострений в течение года после выписки наблюдалась в основных группах детей.

Ключевые слова: физическая реабилитация, дети, рецидивирующий бронхит, санаторий.

Annotation. In the dissertation work, a physical rehabilitation program has been scientifically substantiated and developed that is aimed at improving the health of 7–9 year-old children suffering from RB in conditions of a health resort. The program takes into account the principles of physical rehabilitation, etiopathogenetic mechanisms of RB development, age characteristics of the children and their physical development, functional state of the respiratory system, adaptive capacity of the cardiorespiratory system, and indicators of bio-geometric postural profile. Contents of the program procedures includes classical breathing exercises, the elements of yoga respiratory practices, Buteyko and Strelnikova breathing exercises as well as corrective exercises and exercises in the water. Completion of the developed program was shown to contribute to improving functional capacity of the respiratory system and quality of life, and to reducing the number of relapses in 7–9 year-old children with RB.

Keywords: physical rehabilitation, children, recurrent bronchitis, health resort.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/9024>

87. Саїнчук А. М.

Фізична реабілітація хворих шийно-грудним остеохондрозом і гіпертонічною хворобою : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Саїнчук Анна Максимівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2017. – 20 с.

Анотація. У дисертаційній роботі запропоновано та науково обґрунтовано комплексну програму фізичної реабілітації для осіб із шийно-грудним остеохондрозом та гіпертонічною хворобою, спрямовану на відновлення стану опорно-рухового апарату, серцево-судинної системи та покращення показників якості життя хворих. Обґрунтовано вибір основних засобів та методів залежно від ступеня й характеру порушень на клінічному та постклінічному етапах реабілітації, що включали 3 рухових режими: щадний, щадно-тренуючий і тренувальний. Диференційований та індивідуалізований підхід реалізовувався шляхом підбору засобів базової та варіативної компонент програми фізичної реабілітації, що впливають на характер реабілітаційних заходів та вирішують конкретні завдання кожного заняття та програми в цілому. Під впливом розробленої комплексної програми фізичної реабілітації покращилися адаптаційні механізми нейровегетативної регуляції серцево-судинної системи, показники вегетативної реактивності, знизився артеріальний тиск, зменшилися прояви

больового синдрому, збільшилася амплітуда рухів у хребті та покращився стан м'язів, що дозволило підвищити якість життя.

Ключові слова: фізична реабілітація, шийно-грудний остеохондроз, гіпертонічна хвороба, комплексна програма, вегетативний баланс, якість життя.

Аннотація. Диссертация посвящена научному обоснованию и разработке комплексной программы физической реабилитации для лиц с шейно-грудным остеохондрозом и гипертонической болезнью, которая направлена на улучшение функционального состояния сердечно-сосудистой системы, опорно-двигательного аппарата, улучшение качества жизни пациентов и имеет научное, практическое и социально-экономическое значение. Теоретический анализ научно-методической литературы и практических наработок отечественных и зарубежных специалистов показал большое значение физической реабилитации в восстановлении функционального состояния сердечнососудистой системы и опорно-двигательного аппарата как у пациентов с вертеброгенной патологией, так и с гипертонической болезнью. Характерным для пациентов с шейно-грудным остеохондрозом и гипертонической болезнью было наличие умеренной боли, снижение амплитуды движений, мышечный дисбаланс, нарушение адаптации и вегетативного баланса, которые являются важными факторами, снижающими качество жизни пациентов. Констатирующий эксперимент (контент-анализ историй болезни, врачебный осмотр, измерение АД и ЧСС, оценка интенсивности боли по ВАШ, функциональное мышечное тестирование, гониометрия, доплерография, измерение вариабельности сердечного ритма и определение качества жизни пациентов при помощи опросника M08 8P-36) стал основой для разработки комплексной программы физической реабилитации, отличительными особенностями которой было обоснованное применение средств, форм и методов физического воздействия в зависимости от степени и характера нарушения функций, клинического течения заболевания, уровня исходного вегетативного тонуса и вегетативной реактивности, этапа и двигательного режима физической реабилитации. Основой программы физической реабилитации являлись индивидуально подобранные и дифференцированные мероприятия, направленные на сокращение количества рецидивов и улучшение качества жизни тематических пациентов. Программа состояла из 2-х этапов: клинического и постклинического, которые включали в себя 3 двигательных режима: щадящий, щадяще-тренирующий и тренировочный, которые определялись в соответствии с показателем активности регуляторных систем. Исходя из уровня ПАРС общий объем упражнений аэробной направленности циклического характера был выше у тех пациентов, у кого уровень адаптации был ниже, и, соответственно, более щадящим был двигательный режим. Дифференцированный и индивидуальный подход реализовывался путем подбора средств базовой и вариативной компоненты профаммы, которые влияли на характер реабилитационных мероприятий и решали конкретные задания каждого отдельного занятия и всей программы в целом. Пазовая

компонента представлена в форме процедуры лечебной гимнастики, диетотерапии, лечебной дозированной ходьбы, что оказывало общее влияние на деятельность сердечно-сосудистой системы и опорно-двигательного аппарата. Вариативная компонента предусматривала использование средств физической реабилитации с учетом индивидуальных особенностей пациента, среди которых физические упражнения, постизометрическая релаксация, массаж и самомассаж, физиотерапия, которые подбирались в соответствии с исходным вегетативным тонусом и вегетативной реактивностью организма по данным анализа структуры сердечного ритма и в соответствии со степенью и характером нарушения функций опорно-двигательного аппарата, парамефами артериального давления. Эффективность разработанной комплексной программы физической реабилитации отразилась на снижении артериального давления, улучшении адаптационных механизмов нейровегетативной регуляции сердечно-сосудистой системы, уменьшении проявления болевого синдрома, улучшении функционального состояния опорно-двигательного аппарата и повышении качества жизни пациентов с шейно-фудным остеохондрозом и гипертонической болезнью. Дополнены данные исследований о функциональных особенностях опорно-двигательного аппарата и сердечно-сосудистой системы больных с шейно-фудным остеохондрозом и гипертонической болезнью: амплитуда движений и функциональное состояние мышц, параметры артериального давления, скорость кровотока по позвоночным артериям, показатели структуры сердечного ритма. Результаты исследований внедрены в лечебную практику работы отделения лечебной физкультуры Национального военного медицинского клинического цеифа «ГВКГ МО Украины», реабилитационного цетра «Центр кинезитерапии» и в учебный процесс кафедры физической реабилитации Национального университета физического воспитания и спорта Украины, что подтверждено соответствующими актами внедрения.

Ключевые слова: физическая реабилитация, шейно-фудной остеохондроз, гипертоническая болезнь, комплексная программа, вегетативный баланс, качество жизни.

Annotation. Dissertation deals with the questions of rehabilitation of persons with neck pain disorders and hypertension, aimed at restitution of the musculoskeletal system, cardiovascular system and improve the quality of life of patients. Application of kinetotherapy, psychotherapy, diet therapy and physical therapy procedures on polyclinic stage of physical rehabilitation is substantiated. There was substantiated the choice of fixed assets and methods in accordance with the degree and nature of the disorders on clinical and postclinical stages of rehabilitation that included 3 movement modes: sparing, sparing-training and training. Differentiated and individualized approaches were implemented by selection of base and variable components of physical rehabilitation programs that effect on the nature of rehabilitation and solve specific tasks of each exercise and the whole program. Under the influence of the developed complex physical rehabilitation program autonomic reactivity, arterial tension lowered, adaptive

mechanisms of neurovegetative regulation of the cardiovascular system were improved, pain syndrome was lowered, functional status of the musculoskeletal system was improved, positive changes in the structural-functional state of cardiovascular system was registered and the patients felt better, their quality of life was improved.

Key words: physical rehabilitation, neck pain, hypertension, complex program, vegetative balance, quality of life.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/9023>

88. Скомороха О. С.

Фізична реабілітація жінок репродуктивного віку з аліментарно-конституціональною формою ожиріння та синдромом полікістозних яєчників : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Скомороха Ольга Станіславівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2012. – 19 с.

Анотація. Уперше на підставі даних, що характеризують особливості компонентного складу тіла жінок (кількість жирової маси, вісцерального жиру, м'язової маси й особливості розподілу жирової маси в організмі) науково обґрунтовано програму фізичної реабілітації для жінок із аліментарно-конституціональною формою ожиріння I–II ступеня і синдромом полікістозних яєчників; уперше розроблено комплексну програму фізичної реабілітації для жінок репродуктивного віку з аліментарно-конституціональною формою ожиріння I–II ступеня і синдромом полікістозних яєчників, відмінною рисою якої є одночасне використання різних видів рухової активності як аеробної, так і силової спрямованості, що максимально ефективно впливають на зниження маси тіла жінок репродуктивного віку.

Ключові слова: аліментарно-конституціональна форма ожиріння, синдром полікістозних яєчників, комплексна програма, фізична реабілітація.

Анотація. Диссертационная работа посвящена обоснованию и разработке комплексной программы физической реабилитации для женщин репродуктивного возраста с алиментарно-конституциональной формой ожирения I–II степени и синдромом поликистозных яичников.

Ключевые слова: алиментарно-конституциональная форма ожирения, синдром поликистозных яичников, комплексная программа, физическая реабилитация.

Annotation. The thesis is devoted to the development of a comprehensive program of physical rehabilitation for reproductive women with alimentary-constitutional form of obesity of I–II degree and polycystic ovary syndrome. The program is aimed at improving the functional state of the organism, correction of overweight and restore ovarian function and menstrual dressings as well as related metabolic changes.

Key words: alimentary-constitutional form of obesity, polycystic ovary syndrome, physical rehabilitation, comprehensive program.

УДК 796-055.2:618.11-006-05+613.25

89. Сохіб Бахджат Махмуд Альмаваждех.

Фізична реабілітація хворих на поперековий остеохондроз, ускладнений нестабільністю сегментів і протрузією міжгребцевих дисків : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Сохіб Бахджат Махмуд Альмаваждех ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2014. – 22 с.

Анотація. У розробленій програмі фізичної реабілітації на підставі кількісних показників рухливості поперекового відділу хребта, стану поперекового лордозу, функціонування хребта з підтримання рівноваги, адаптивних можливостей; на фізичне навантаження, даних антропометрії, курвиметрії та стабілографії, ВАШ болю науково обґрунтовані особливості змісту й спрямованості лікувальної гімнастики, Спеціальних фізичних вправ на технічних засобах з нестійкою опорою спрямованих на відновлення хворих на поперековий остеохондроз, ускладнений нестабільністю хребтово-рухових сегментів і протрузією міжхребцевих дисків. Під впливом розробленої програми фізичної реабілітації визначено позитивні кількісні зміни з боку показників функціонального стану поперекового відділу хребта, знизилась інтенсивність больових відчуттів за ВАШ болю, покращились показники активності пацієнтів: знижено середній час проходження дистанції, збільшено максимальну дистанцію проходження до появи болю в поперековому відділі хребта, з'явилися впевненість та стійкість в ходьбі.

Ключові слова: остеохондроз, фізична реабілітація, нестабільність сегментів, протрузія диска, поперековий відділ.

Аннотація. Диссертация посвящена вопросам физической реабилитации больных поясничным остеохондрозом, осложненным нестабильностью позвоночно-двигательных сегментов и протрузией межпозвонковых дисков. Результаты анализа и обобщения данных источников литературы позволили заключить, что в существующих реабилитационных мероприятиях для больных поясничным остеохондрозом, осложненным нестабильностью позвоночно-двигательных сегментов и протрузией межпозвонковых дисков, остаются неясными и нуждаются в дополнительном изучении вопросы относительно методических особенностей дифференцированного подхода к физической реабилитации тематических больных в острой, подострой стадии и стадии ремиссии, оптимальной продолжительности воздействий для на устранения проявлений заболевания, удлинения стадии ремиссии и мотивации к здоровому образу жизни.

Ключевые слова: остеохондроз, физическая реабилитация, нестабильность сегментов, протрузия диска, поясничный отдел.

Annotation. In developed program of physical rehabilitation, on the basis of quantitative indices of lumbar spine mobility, lumbar lordosis status and functioning of the, spine to maintain equilibrium, adaptive capacity for physical load, data of the anthropometry, evaluation of spinal curvature and stabilography,

and pain assessment with VAS, there were substantiated the features of content and orientation of therapeutic gymnastics, special exercises on equipment with unstable support, aimed at recovery of patients with lumbar osteochondrosis complicated by the instability of the spinal motion segments and intervertebral discs protrusion. Developed program of physical rehabilitation was found to produce positive quantitative changes in the parameters of functional status of lumbar spine, reduction in pain intensity as accessed by VAS, improvement in patients' activity, in particular reduction in the average walking time over a distance, increased the maximum walking distance before the appearance of lumbar pain, confidence and stability in walking.

Key words: low back pain, physical rehabilitation, segmental instability, disc protrusion, lumbar.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/604>

90. Стасюк О. М.

Управління зв'язками з громадськістю центрів реабілітації неповносправних : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Стасюк Ольга Михайлівна ; Львів. держ. ін-т фіз. культури. – Львів, 2009. – 19 с.

Анотація. Уперше визначено зміст та обсяги управління центрів реабілітації, присвячені зв'язкам із громадськістю, основні джерела інформування неповносправних та їхніх батьків про діяльність центрів, а саме: скерування лікарів чи медико-соціальної експертної комісії, приклад знайомих, порада батьків, родичів. Уперше визначено чинники, які впливають на оцінку якості реабілітаційних послуг відвідувачів центрів: поінформованість про послугу; зацікавленість персоналу у позитивних відгуках; анкетування; термін перебування у центрі; рівень кваліфікації та кількість персоналу; сучасне обладнання; проведення громадських заходів; ознайомлення з інформаційними матеріалами. Встановлено доцільні варіанти розміщення інформації про діяльність реабілітаційних центрів для їхніх відвідувачів.

Ключові слова: центри фізичної реабілітації, управління, реабілітаційні послуги, рівень кваліфікації персоналу.

Аннотація. Исследование содержит анализ составляющих деятельности физического реабилитолога. Установлено, что физическая реабилитация является отдельным видом услуг, которому свойственны такие специфические характеристики как индивидуализация, изменчивость (изменяемость), конфиденциальность данных. Учет этих характеристик чрезвычайно важен для эффективного управления связями с общественностью. Связи с общественностью являются одним из основных видов коммуникаций в сфере физической реабилитации.

Ключевые слова: центры физической реабилитации, управления, реабилитационные услуги, уровень квалификации персонала.

Annotation. Research is contained by the analysis of constituents of activity of physical rehabilitologa. It is set that a physical rehabilitation is the separate type

of services, which such specific descriptions are incident to: individualization, changeability (changeableness), confidentiality of information. The account of these descriptions is extraordinarily important for an effective management public relations. Public relations are one of basic a kind communications in the field of physical rehabilitation.

Key words: centers of physical rehabilitation, managements, rehabilitation services, level of qualification of personnel.

УДК 615.825:06.048.2

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8618>

91. Ступницька С. А.

Фізична реабілітація дітей першого року життя з вродженою м'язовою кривошиєю : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Ступницька Світлана Анатоліївна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів. 2012. – 20 с.

Анотація. Уперше обґрунтовано засоби індивідуалізації фізичної реабілітації дітей першого року життя з вродженою м'язовою кривошиєю шляхом застосування адекватних станів дитини прийомів масажу, лікувальної та редресувальної гімнастики, рефлекторних, пасивних, активних, дихальних вправ, лікувальних положень та укладань, фізіотерапевтичних процедур, які більше, ніж загальноновживаний комплекс засобів, сприяють зменшенню кута нахилу голови та виявлених деформацій, збільшенню рухливості шийного відділу хребта, "вирівнюванню" параметрів біоелектричної активності однойменних грудинно-ключично-соскоподібних м'язів; уперше розроблено послідовність проведення реабілітаційного обстеження шляхом застосування алгоритму соматоскопічного обстеження при різних положеннях тіла, визначення показників розгинання в шийному відділі хребта, відстані між акроміальним та соскоподібним відростками при бокових нахилах у шийному відділі хребта, ротації голови, кута нахилу голови, визначення параметрів біоелектричної активності грудинно-ключично-соскоподібних м'язів у стані спокою та функціонального навантаження; уперше розроблено комплекс параметрів обліку стану рухливості шийного відділу хребта дітей першого року життя в різних вікових періодах.

Ключові слова: фізична реабілітація, вроджена м'язова кривошия, діти першого року життя, алгоритм, програма, масаж, лікувальна гімнастика, фізіотерапія.

Аннотація. Исследовалось состояние вопроса по проблеме физической реабилитации детей первого года жизни с врожденной мышечной кривошеей. Обобщены полученные и систематизированные сведения о средствах физической реабилитации и их применении; разработана методология обследования детей раннего возраста; определен морфофункциональный статус детей данной возрастной категории, страдающих врожденной мышечной кривошеей, определены подвижность шейного отдела позвоночника, угол наклона головы; разработана

комплексная программа физической реабилитации детей с патологией и определено ее влияние на исследуемые показатели морфофункционального статуса, подвижности шейного отдела позвоночника, угол наклона головы, амплитуду биопотенциалов грудинно-ключично-сосцевидных мышц. Разработаны подходы к физической реабилитации детей первого года жизни с мышечной кривошеей с учетом существующих деформаций скелета, изменения тонуса, наличия гематомы в грудинно-ключично-сосцевидной мышце.

Ключевые слова: физическая реабилитация, врожденная мышечная кривошея, дети первого года жизни, алгоритм, программа, массаж, лечебная гимнастика, физиотерапия.

Annotation. The thesis is devoted to individualization of physical rehabilitation of first-year children with innate muscular torticollis. The research describes results of practical approbation of the developed program for physical rehabilitation of the first year children with innate muscular torticollis. It has been grounded and well-proven that the efficiency of using individualized programs for physical rehabilitation of children belonging to different age categories with innate muscular torticollis certainly displays better influence on changing morpho-functional status indices, narrowing the angle of head tilt, increasing the mobility of the cervical part of spinal cord, balancing parameters of bioelectric activity of homonymous pectoral-clavicular-papillary muscles as compared with commonly used approaches to physical rehabilitation. Scientific novelty of the research results consists in the fact that for the first time there have been grounded the means of individualization of physical rehabilitation of first-year children with innate muscular torticollis by applying adequate to the child's state methods of massage, movement therapy and curative gymnastics, reflex, passive and active respiratory exercises, medical positions and postures, physical therapy procedures which more than a commonly used complex of methods help to narrow the angle of head tilt, discover deformations, increase the mobility of the cervical part of spinal cord, "balance" parameters of bioelectric activity of homonymous pectoral-clavicular-papillary muscles.

Key words: physical rehabilitation, innate muscular torticollis, first-year children, algorithm, program, massage, curative gymnastics, physiotherapy.

УДК 615.825:616.743"465.01"-053.2

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8045>

92. Таран І. В.

Гідрокінезотерапія як засіб поетапного формування рухових навичок дітей 3–5 років з церебральним паралічем спастичної форми : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Таран Інна Віталіївна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2014. – 20 с.

Анотація. Дисертацію присвячено проблемі застосування гідрокінезотерапії у фізичній реабілітації дітей 3-5 років із церебральним паралічем спастичної форми. У роботі подано обґрунтування методики гідрокінезотерапії в системі фізичної реабілітації дітей зі спастичною

диплегією церебрального паралічу хронічно-резидуальної стадії захворювання, що передбачає застосування фізичних вправ у воді для пригнічення патологічних м'язових реакцій та стимулювання поетапного розвитку настановних випрямних рефлексів з урахуванням позитивного впливу на соціально-емоційний стан, маніпулятивну та ігрову діяльність. Отримані результати підтверджують ефективність застосування розробленої методики гідрокінезотерапії та дають підставу рекомендувати її до застосування в практичній діяльності лікувально-профілактичних закладів.

Ключові слова: дитячий церебральний параліч, спастична форма, фізична реабілітація, гідрокінезотерапія, навички, діти.

Анотація. Дисертація посвячена проблеме применения гидрокинезотерапии в физической реабилитации детей 3-5 лет с церебральным параличом спастической формы. В работе представлено обоснование методики поэтапного формирования двигательных навыков как средства гидрокинезотерапии в системе физической реабилитации детей со спастической диплегией церебрального паралича в хронически-резидуальной стадии заболевания. Разработанная методика предусматривает применение физических упражнений в воде для подавления патологических мышечных реакций и стимулирования поэтапного развития установочных выпрямительных рефлексов с учетом положительного влияния на социально-эмоциональное состояние, манипулятивную и игровую деятельность.

Ключевые слова: детский церебральный паралич, спастическая форма, физическая реабилитация, гидрокинезотерапия, навыки, дети.

Annotation. Dissertation is sanctified to the problem of application of gidrokinezoterapiya in the physical rehabilitation of children 3-5 with the cerebral paralysis of spastic form. The paper presents the rationale hydrokinesitherapy technique in the system of physical rehabilitation of children with spastic diplegia cerebral palsy in chronically-residual stage of the disease, which involves the use of exercise in water to suppress pathological reactions and stimulate muscle development phase rectifier installation reflexes on the positive impact on the socio-emotional state, manipulative and gaming activities. These results confirm the effectiveness of the developed technique hydrokinesitherapy and give reason to recommend it for use in the practice of health care institutions.

Key words: child's cerebral paralysis, spastic form, physical rehabilitation, gidrokinezoterapiya, skills, children.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7223>

93. Тимрук-Скоропад К. А.

Фізична реабілітація чоловіків після лобектомії та пульмонектомії у післяопераційному періоді : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Тимрук-Скоропад Катерина Анатоліївна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2007. – 21 с.

Анотація. Уперше розроблено алгоритм процесу фізичної реабілітації чоловіків, хворих на рак легень, що передбачає підбір адекватних методів обстеження, встановлених наявних порушень функціонального стану

пацієнта, визначення завдань та засобів фізичної реабілітації. Запропоновано методичні підходи до індивідуалізації реабілітаційного процесу, адекватних характеру захворювання та загальному стану пацієнта. Обґрунтовано програму фізичної реабілітації після лобектомії та пульмонектомії на етапах реабілітаційно-відновного процесу, яка базується на сучасних принципах фізичної реабілітації хворих на рак легень. Встановлено позитивний вплив запропонованої програми фізичної реабілітації на ступінь і терміни відновлення показників функціонального стану дихальної та серцево-судинної систем, рухливість плечового суглоба з оперованого боку та загальний фізичний стан обраного контингенту досліджуваних, що в кінцевому результаті сприяє зменшенню кількості стаціонарних ліжко-днів після виконаних хірургічних втручань.

Ключові слова: фізична реабілітація, методи обстеження, програма, функціональний стан, рак легень.

Анотація. Обоснована программа физической реабилитации после лобэктомии и пульмонэктомии на этапах реабилитационно-восстановительного периода.

Ключевые слова: физическая реабилитация, методы обследования, программа, функциональное состояние, рак легких.

Annotation. The program of physical rehabilitation is grounded after a lobectomy and pul'monektomii on the stages of rehabilitacionno-vosstanovitel'nogo period.

Key words: physical rehabilitation, methods of inspection, program, functional state, cancer of lights.

УДК 796:615.825:616.694+616.24

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8775>

94. Тиравська О. І.

Фізична реабілітація осіб, оперованих з приводу кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Тиравська Оксана Іванівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2010. – 20 с.

Анотація. Уперше доведено, що застосування програми фізичної реабілітації для пацієнтів, оперованих з приводу кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта, яка враховує сучасні методи оперативного втручання та передбачає диференційований підхід до вирішення рухових проблем пацієнтів, сприяло достовірно вищому рівню і швидшим термінам усунення післяопераційних функціональних порушень та зменшенню інтенсивності болю; науково обґрунтовано зміст програми фізичної реабілітації з урахуванням інтенсивності больових відчуттів, ступеня післяопераційних функціональних порушень у пацієнтів та особливостей перебігу захворювання.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, міжхребцеві диски поперекового відділу хребта, функціональні порушення, післяопераційний період.

Аннотация. Впервые доказано, что применение программы физической реабилитации для пациентов, оперированных по поводу грыж межпозвоночных дисков поясничного отдела позвоночника, которая учитывает современные методы оперативного вмешательства и предусматривает дифференцированный подход к решению двигательных проблем пациентов, способствовало достоверно высшему уровню и более быстрым срокам ликвидации послеоперационных функциональных нарушений и уменьшению интенсивности боли. Научно обоснованно содержание программы физической реабилитации с учетом интенсивности болевых ощущений, степени послеоперационных функциональных нарушений у пациентов и особенностей течения заболевания.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, межпозвоночные диски поясничного отдела позвоночника, функциональные нарушения, послеоперационный период.

Annotation. The influence of the given physical rehabilitation programme (therapeutic physical training, therapeutic massage, postisometric relaxation and automiorelaxation) on the level of pain sensation, on the functional condition of the musculoskeletal system and also on the level of some aspects life quality of persons, who were under microdiscectomy was thoroughly analysed. The result of the research confirms the effectiveness of applying the provided programme in rehabilitation of such patients.

Key words: physical rehabilitation, hernia disc intervertebral, lumbar part of spine, pain, physical exercises, programmes.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8371>

95. Толкачова О. В.

Комплексна фізична реабілітація дітей 9–10 років, які часто хворіють, із застосуванням одорантів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Толкачова Олена Валеріївна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2009. – 20 с.

Анотація. Уперше підібрана аромакомпозиція одорантів і експериментально доведено, що їх систематичне застосування вірогідно сприяє значній оптимізації фізичного здоров'я, фізичної працездатності, функціонального стану, кардіореспіраторної системи й загальних адаптивних можливостей організму дітей 9–10 років, які часто хворіють.

Ключові слова: фізична реабілітація, діти 9–10 років, ароматерапія.

Аннотация. Целью исследования стало совершенствование процесса физической реабилитации часто болеющих детей 9–10 лет.

Ключевые слова: физическая реабилитация, деть 9–10 лет, ароматерапия.

Annotation. A research purpose was become by perfection of process of physical rehabilitation of often being ill children 9–10 years.

Key words: physical rehabilitation, to put 9–10 years, aromatherapy.

УДК 615.825-053.5:615.23

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8622>

96. Трад Реда Хассан.

Фізичні вправи, масаж, гідро- та механотерапія у реабілітації хворих на нейроциркуляторну дистонію : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Трад Реда Хасан ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 1996. – 16 с.

Анотація. З'ясовано значення засобів і методів фізичної реабілітації вибіркового характеру на специфіку протікання різних періодів відновлення хворих із різними формами нейроциркуляторної дистонії. Вперше визначено закономірності змін функціональних показників серцево-судинної системи.

Ключові слова: функціональні показники, зміни, фізичні вправи, нейроциркуляторна дистонія.

Аннотация. Впервые определены закономерности изменений функциональных показателей сердечно-сосудистой системы.

Ключевые слова: функциональные показатели, изменения, физические упражнения, нейроциркуляторная дистония.

Annotation. Conformities to law of changes of functional indexes of the serdechno-sosudistoy system are first certain.

Key words: functional indexes, changes, physical exercises, cardiophyshoneurosis.

УДК: 616.12.008.34-085

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/3635>

97. Трістан О. С.

Фізична реабілітація підлітків з цукровим діабетом I типу : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Трістан Олеся Сергіївна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2011. – 19 с.

Анотація. Уперше розроблено, науково обґрунтовано і запатентовано програму фізичної реабілітації для підлітків, які страждають на цукровий діабет I типу (інсулінозалежна форма), на клінічному і санаторно-курортному етапах лікування, що спрямована на компенсований перебіг цукрового діабету і профілактику ускладнень; вперше визначено особливості засобів і методів фізичної реабілітації, що застосовувалися, з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнтів й наявності в них ускладнень; вперше встановлено, що розроблена і застосована програма фізичної реабілітації підлітків, які страждають на цукровий діабет I типу, дає змогу достовірно знизити вміст глікозильованого гемоглобіну в крові пацієнтів.

Ключові слова: фізична реабілітація, цукровий діабет I типу, підлітки, спеціальні вправи, діабетичні ускладнення.

Аннотация. Диссертация посвящена вопросам физической реабилитации подростков при сахарном диабете I типа. В ходе работы установлена роль физической нагрузки и психоэмоционального фактора на снижение уровня глюкозы в крови и уменьшение дозы инсулина. Антропометрические исследования морфофункциональных показателей

подростков 12–17 лет, страдающих сахарным диабетом I типа, позволили оценить их физическое развитие в целом как гармоничное, а телосложение как пропорциональное, с преобладанием дигестивного типа конституции. Реабилитационные мероприятия, проводимые больным сахарным диабетом I типа, были направлены на общее укрепление здоровья; регуляцию уровня глюкозы в крови; улучшение функционального состояния сердечно-сосудистой и дыхательной систем; предупреждение развития острых и хронических диабетических осложнений; расширение диапазона адаптационных возможностей больного к физическим нагрузкам; улучшение психоэмоционального состояния пациента и повышения социального статуса их жизни. Отличие предложенной нами программы реабилитации от стандартных, имеющихся программ состоит в дифференцированном подходе к реабилитации подростков, больных сахарным диабетом I типа, включающем средства и методы, воздействующие как на снижение уровня глюкозы в крови, уменьшение дозы инсулина, улучшение общего состояния пациентов, профилактику диабетических осложнений, так и на их психоэмоциональное состояние и работоспособность.

Ключевые слова: физическая реабилитация, сахарный диабет I типа, подростки, специальные упражнения, диабетические осложнения.

Annotation. The thesis describes and scientifically justifies the complex physical rehabilitation program for teenagers patients with I type diabetes which is aimed at overall health, blood glucose level regulation, improvement of cardiovascular and respiratory systems, prevention of acute and chronic I type diabetes complications, empowerment of adaptation range of patient for physical exercises, improvement of psycho-emotional state of a patient and providing of a high level life conditions. The content and focus features of physical rehabilitation program for patients with I type diabetes at the clinical and sanatorium treatment taking into account the individual characteristic of patients, the diabetes complications and associated diseases presence have been firstly identified.

Key words: physical rehabilitation, I type diabetes, teenagers, special exercises, diabetic complications.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8466>

98. Тумілович Г. Г.

Фізична реабілітація осіб з хронічною нирковою недостатністю, які перебувають на гемодіалізі : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Тумілович Ганна Геннадіївна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2011. – 20 с.

Анотація. Уперше науково обґрунтовано і розроблено з урахуванням клініко-функціональних даних програму фізичної реабілітації при гемодіалізі, яка містить елементи лікувального масажу і диференційовані фізичні вправи для активного відпочинку та досягнення лікувально-профілактичного ефекту при гемодіалізі, а також фізичні вправи за завданням адекватного (визначеного шляхом велоергометрії) енергетичного рівня у вільні від гемодіалізу дні, дихальні вправи та корекцію вегетативного тону

психофізіологічними засобами; вперше одержані наукові результати відносно структури та обсягу вільного часу; характеру та обсягу рухової активності пацієнтів, енергетичних рівнів припустимого для них фізичного навантаження; одержано показники тону вегетативної нервової системи, сенсомоторної координації рухів та психомоторної спроможності і зміни їх при застосуванні індивідуально підібраних фізичних вправ; результати з кореляційного аналізу та факторної структури гемодинамічної, респіраторної та нервової функцій.

Ключові слова: фізична реабілітація, хворі, хронічна ниркова недостатність, гемодіаліз.

Анотація. Разработана программа физической реабилитации, которая включает комплексы физических упражнений непосредственно во время процедур гемодиализа с предварительным подготовительным массажем, направленные на лечебно-профилактический эффект и активный отдых при длительных (3–6 часов) и потому утомляющих для больных процедур гемодиализа, которые проводятся трижды в неделю; авторскую методику подготовительного массажа в вводной части процедуры лечебной гимнастики, которую выполняют перед физическими упражнениями, и состоящую из элементов точечного и классического корпорального массажа; комплексы физических упражнений с учетом рациональных энергетических уровней для самостоятельных занятий в свободные от гемодиализа дни; комплекс упражнений дыхательной гимнастики для самостоятельного выполнения; способы коррекции вегетативного тонуса, которые включают различные по интенсивности и длительности физические упражнения, прохладные и контрастные водные процедуры и воздушные ванны, тонизирующее и седативное дыхание, а также мобилизирующие и успокаивающие формулы самовнушения.

Ключевые слова: физическая реабилитация, больные, хроническая почечная недостаточность, гемодиализ.

Annotation. Thesis is sacred to development and estimation of efficiency of program of physical rehabilitation of persons with chronic kidney disease are on hemodialysis. A research purpose consisted in a scientific ground, development and approbation programs of physical rehabilitation of persons with chronic kidney disease, which are on hemodialysis, for the improvement of bodily condition and expansion of motive activity. The methods of physical rehabilitation, which includes the complexes of physical exercises directly during hemodialysis with a preliminary preparatory massage and complexes of physical exercises for independent employments on a task in free of hemodialysis days, are worked out. Scientific information is complemented in relation to the state of the cardiovascular system, external breathing, physical activity of quality tissue of this contingent of patients. The scientific ground of operative and stage pedagogical control got further development at the estimation of adequacy of the physical loading and efficiency of course of physical rehabilitation.

Key words: physical rehabilitation, patients, chronic kidney disease, hemodialysis.

99. Фавваз Ф. Ш.

Фізична реабілітація хворих на остеохондроз після міні-інвазивних втручань на хребті : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Фавваз Франсуаз Шаукіївна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2012. – 20 с.

Анотація. Уперше на підставі кількісних показників біогеометричного профілю постави (кута нахилу голови; кутів, утворених горизонталлю й лініями між акроміонами; нижніми кутами лопаток і гребенями клубових кісток) науково обґрунтована програма фізичної реабілітації хворих на остеохондроз хребта з рефлекторними сколіотичними деформаціями після міні-інвазивного видалення гриж міжхребцевих дисків; уперше визначені особливості змісту й спрямованості програми фізичної реабілітації хворих на остеохондроз хребта з рефлекторними сколіотичними деформаціями, після міні-інвазивного видалення гриж міжхребцевих дисків на стаціонарному й амбулаторному етапах, підібрані засоби відновлення з урахуванням локалізації ураження, ступеня виразності клінічних і функціональних порушень; уперше науково обґрунтоване застосування лікувальної гімнастики, масажу, постізометричної релаксації, постреципрокної релаксації і електроміостимуляції за біологічним зворотнім зв'язком, спрямованих на відновлення оптимального статодинамічного стереотипу у хворих на остеохондроз хребта з рефлекторними сколіотичними деформаціями, після міні-інвазивного видалення гриж міжхребцевих дисків, у ранньому післяопераційному періоді.

Ключові слова: остеохондроз, міні-інвазивні втручання на хребті, фізична реабілітація, біогеометричний профіль постави.

Аннотація. Диссертация посвящена вопросам физической реабилитации больных остеохондрозом позвоночника с рефлекторными сколиотическими деформациями после мини-инвазивного удаления грыж межпозвонковых дисков.

Ключевые слова: остеохондроз, мини-инвазивные вмешательства на позвоночнике, физическая реабилитация, биогеометрический профиль осанки.

Annotation. In the developed program of physical rehabilitation on the basis of quantitative indicators biogeometrical posture" profile, science-based features of the content and direction of therapeutic exercise, massage, and PNF with electrical stimulation biofeedback, aimed to restoring optimal static and dynamic patterns in patients with low back pain in combination with reflex scoliotic deformity after mini-invasive removal of herniated discs. Under the influence of the developed program of physical rehabilitation, aimed at the formation of dynamic patterns and correction of deformities of motor system registered positive quantitative changes in the biogeometrical profile of a bearing, decreased pain intensity on a 4-part VAS pain, improved mobility performance of patients on a scale Rivermid and a poll of life for Oswestry.

Key words: low back pain, mini-invasive interventions on the spine, physical rehabilitation, biogeometrical posture" profile.

УДК 615.825:616.711

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8097>

100. Федоренко С. М.

Фізична реабілітація хворих з вертеброгенними рефлекторними синдромами попереково-крижового відділу : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Федоренко Сегрій Миколайович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2012. – 19 с.

Анотація. Уперше на підставі кількісних показників біогеометричного профілю постави у фронтальній і сагітальній площині, даних міотонетрії, гоніометрії і електронейроміографії науково обґрунтовано програму фізичної реабілітації хворих із вертеброгенними рефлекторними синдромами попереково-крижового відділу в стадії ремісії, спрямовану на відновлення функціонального стану опорно-рухового апарату й оптимального статодинамічного стереотипу у даного контингенту; уперше визначено зміст та спрямованість програми фізичної реабілітації хворих із вертеброгенними рефлекторними синдромами попереково-крижового відділу в стадії ремісії та підібрані засоби відновлення, що сприяють формуванню рухової поведінки, яка дозволяє відновити порушені внаслідок захворювання функції, поліпшити якість життя пацієнтів та уникнути повторних рецидивів захворювання; уперше обґрунтовано застосування засобів аквафітнесу у хворих із вертеброгенними рефлекторними синдромами попереково-крижового відділу в стадії ремісії на базі оздоровчо-реабілітаційного центру.

Ключові слова: остеохондроз, рефлекторні синдроми, фізична реабілітація, біогеометричний профіль постави.

Аннотація. Диссертация посвящена вопросам физической реабилитации больных с вертеброгенными рефлекторными синдромами пояснично-крестцового отдела.

Ключевые слова: остеохондроз, рефлекторные синдромы, физическая реабилитация, биогеометрический профиль осанки.

Annotation. In the developed program of physical rehabilitation, which basis on the quantitative indicators of biogeometrical posture profile in the frontal and sagittal plane,miotometry's data, goniometry and myography, it was scientifically based the physical rehabilitation program for patients with lumbosacral vertebral reflex syndromes in remission, it aimed at restoring optimal static and dynamic patterns and riddance recurrences. The application of aquafitness for patients with lumbosacral vertebral reflex syndromes in remission on the basis of the health and rehabilitation center. Under the influence of the developed physical rehabilitation program, aimed to the formation of dynamic patterns and motor system deformities correction was registered positive quantitative changes in the biogeometrical posture profile, pain intensity was

decreased according to VAS, improved mobility performance of patients and results of myography.

Key words: low back pain, reflex syndromes, physical rehabilitation, biogeometrical posture profile.

УДК 796:616.833.5-085+616-008.6

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8120>

101. Філак Я. Ф.

Фізична реабілітація дітей з порушеннями постави у поєднанні з дискінезією жовчовивідних шляхів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Філак Ярослав Феліксович ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2012. – 20 с.

Анотація. Уперше науково обґрунтовано та доведено ефективність комплексної програми фізичної реабілітації дітей з порушеннями постави в поєднанні з дискінезією жовчовивідних шляхів, одночасно спрямованої на поліпшення стану хребта і моторної функції жовчного міхура. Уперше обґрунтовано послідовність, інтенсивність і співвідношення засобів фізичної реабілітації в умовах санаторію при поєднанні патологій, залежно від типу порушень постави та функціонального стану жовчовивідних шляхів.

Ключові слова: фізична реабілітація, порушення постави, дискінезія жовчовивідних шляхів, кругло-ввігнута спина, сколіотична постава, сколіозометр.

Аннотация. Диссертация основана на комплексном обследовании и результатах реабилитации в санатории «Поляна» Закарпатской области детей в возрасте 12–14 лет, имеющих сочетание нарушений осанки и дискинезии желчевыводящих путей. Всего в представленной работе обследовано 160 детей. Разработанные программы физической реабилитации детей, у которых дискинезия желчевыводящих путей сочеталась с кругло-ввогнутой спиной и сколиотической осанкой, направлены на одновременное улучшение осанки и функционального состояния желчевыделительной системы, общего уровня здоровья и качества жизни. Полученные результаты подтверждают эффективность предложенных программ физической реабилитации и необходимость их широкого применения у детей с сочетанием таких нарушений осанки как кругло-ввогнутая спина, сколиотическая осанка, а также дискинезия желчевыводящих путей.

Ключевые слова: физическая реабилитация, нарушения осанки, дискинезия желчевыводящих путей, кругло-ввогнутая спина, сколиотическая осанка, сколиозометр.

Annotation. The dissertation is based on complex examination and results of the rehabilitation in the sanatorium "Polyana" in Transcarpathian region of children aged 12–14 having breach of deportment combined with biliary tract dyskinesia. 160 children were examined in the experiment. Programs of physical rehabilitation of children with biliary tract dyskinesia combined arched back and scoliotic deportement aimed at simultaneous improvement of deportement and functional state of biliary tract system; general health level and quality of life were

developed. The received results prove the effectiveness of the proposed physical rehabilitation programs and the necessity of their wide usage with children having combined arched back, scoliotic deportement and also biliary tract dyskinesia.

Key words: physical rehabilitation, breach of posture, biliary tract dyskinesia, arched back, scoliotic posture, scoliosometer.

УДК 616.3:616-056.5-08:615.8

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8102>

102. Хаджи Бек Сефиан.

Реабілітація вертеброгенних порушень двигательних функцій у спортсменів молодого віку з остеохондрозом грудного відділу позвоночного столба : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Хаджи Бек Сефиан ; Укр. гос. ун-т фіз. виховання і спорту. – Київ, 1997. – 26 с.

Анотація. Розроблена і обґрунтована програма фізичної реабілітації проявлень остеохондроза грудного відділу позвоночного столба у молодих спортсменів, включаюча мануальну терапію і лікувальну фізкультуру, адаптована для осіб молодого віку.

Ключевые слова: реабілітація, програма, остеохондроз, спортсмени.

Анотація. Розроблена і обґрунтована програма фізичної реабілітації проявлень остеохондрозу грудного відділу хребетного стовпа у молодих спортсменів, що включає мануальну терапію і лікувальну фізкультуру, адаптована для осіб молодого віку.

Ключові слова: реабілітація, програма, остеохондроз, спортсмени.

Annotation. Developed and grounded program of physical rehabilitation of displays of osteochondrosis of pectoral department of rachis for young sportsmen, including manual'nuyu therapy and medical physical education, adapted for the persons of young age.

Key words: rehabilitation, program, osteochondrosis, sportsmen.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/705>

103. Харченко Г. Д.

Фізична реабілітація спортсменів високої кваліфікації зі стрільби з лука при міофасціальному больовому синдромі плечового поясу : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Харченко Галина Дмитрівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2016. – 20 с.

Анотація. У дисертаційній роботі обґрунтована комплексна програма фізичної реабілітації для спортсменів високої кваліфікації зі стрільби з лука при міофасціальному больовому синдромі плечового поясу. Визначено особливості морфо-функціонального стану спортсменів, що зумовлюють спрямованість процесу корекції, зміст процедур лікувальної гімнастики, лікувального масажу, м'якотканинних технік і міофасціального релізу, магнітотерапії, динамічної електронейростимуляції (ДЕНС),

гідролазеротерапії, які спрямовані на покращення стану ОРА висококваліфікованих спортсменів зі стрільби з лука. Після застосування запропонованої комплексної програми фізичної реабілітації відбулися достовірні позитивні зміни, зменшився больовий синдром, покращились показники нейродинамічних функцій, варіабельності серцевого ритму, динамометрії, а також якості життя спортсменів.

Ключові слова: фізична реабілітація, опорно-руховий апарат, міофасціальний больовий синдром, спортсмени високої кваліфікації зі стрільби з лука.

Анотація. В результате проведенного комплекса инструментальных исследований установлено, что показатели нейродинамических функций, реакции на движущийся объект, теппинг-теста спортсменов высокой квалификации по стрельбе из лука с МФБС хуже, чем соответствующие показатели практически здоровых лучников ($p < 0,05$). Различие между показателями кистевой динамометрии как правой, так и левой руки спортсменов высокой квалификации по стрельбе из лука с МФБС мышц плечевого поясу и практически здоровых лучников также статистически значимо на уровне $p < 0,05$. Проведенный анализ полученных результатов показал, что у практически здоровых спортсменов-лучников в состоянии покоя в регуляции сердечного ритма отмечается преобладание тонуса парасимпатического отдела вегетативной нервной системы. У спортсменов-лучников с МФБС в состоянии покоя в регуляции сердечного ритма отмечается преобладание тонуса симпатического отдела вегетативной нервной системы, что свидетельствует о повышенном уровне энергетических затрат организма на поддержание достигнутого уровня функционирования сердечно-сосудистой системы и о незначительном уровне напряжения в регуляторных механизмах адаптации. Также были получены основные характеристики композиционного состава тела спортсменов высокой квалификации по стрельбе из лука высокой квалификации при миофасциальном болевом синдроме плечевого поясу, выявлена асимметрия правой и левой верхних конечностей. Зарегистрированы показатели игольчатой электронейромиографии, свидетельствующие об отсутствии денервационных процессов в дельтовидной мышце, что является важным доказательством отсутствия вертеброгенного генеза спортсменов высокой квалификации по стрельбе из лука при миофасциальном болевом синдроме плечевого поясу. После курса программы ФР все показатели вариабельности сердечного ритма спортсменов-лучников (за исключением вариационного размаха значений К-К интервалов АК-К.) статистически значимо улучшились ($p < 0,05$). Показатели динамометрии спортсменов высокой квалификации по стрельбе из лука статистически значимо улучшились ($p < 0,05$); уменьшился болевой синдром и улучшилось самочувствие спортсменов вследствие положительного влияния разработанной комплексной программы физической реабилитации на их опорно-двигательный аппарат.

Ключевые слова: физическая реабилитация, опорно-двигательный аппарат, миофасциальный болевой синдром, спортсмены высокой квалификации по стрельбе из лука.

Annotation. The dissertation substantiated and developed a comprehensive program of physical rehabilitation for highly qualified archery athletes with myofascial pain syndrome of shoulder girdle. The work deals with the peculiarities of musculoskeletal system functional state of athletes, causing proper orientation in the recovery process, the content of the rehabilitative exercises, medical massage, soft tissue post isometric relaxation techniques, myofascial release, magnet therapy, dynamic electro neural stimulation (DENS-therapy), hydro laser therapy aimed at improving the state of musculoskeletal system of highly skilled athletes in archery. After the application of the proposed comprehensive physical rehabilitation program, real significant positive changes took place. They are decreased pain, improved performance of the psychomotor functions and heart rate variability, dynamometry and quality of athletes' life. On the basis of these studies the effectiveness of the proposed comprehensive physical rehabilitation program was determined.

Key words: physical rehabilitation, musculoskeletal system, myofascial pain syndrome, highly qualified athletes in the archery.

Электронный ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5997>

104. Хашем Хассан Али.

Статические и динамические физические упражнения в программе комплексной реабилитации пострадавших с повреждениями мягких тканей верхних конечностей : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.04 „Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки и оздоровительной физической культуры”; [спец.] 14.00.12 „Лечебная физическая культура и спортивная медицина” / Хашем Хассан Али ; КГИФК. – Киев, 1991. – 19 с.

Аннотация. Разработана дифференцированная методика физической реабилитации при повреждении мягких тканей верхних конечностей. Разработаны методические основы построения программы физической реабилитации пострадавших. Изучена роль статических и динамических физических упражнений в комплексной реабилитации пострадавших. Установлено, что разработанная методика физической реабилитации обеспечивает значительное улучшение репаративных и трофических процессов, регионарного кровообращения и биоэлектрической активности мышц поврежденной конечности.

Ключевые слова: физические упражнения, программа реабилитации, мягкие ткани верхних конечностей.

Анотація. Розроблена диференційована методика фізичної реабілітації при пошкодженні м'яких тканин верхніх кінцівок. Розроблені методичні рекомендації побудови програми фізичної реабілітації пошкоджень. Встановлено, що розроблена методика фізичної реабілітації забезпечує значне поліпшення репаративних і трофічних процесів, регіонарного

кровообігу і біоелектричній активності м'язів пошкодженої кінцівки.

Ключові слова: фізичні вправи, програма реабілітації, м'які тканини верхніх кінцівок.

Annotation. The differentiated method of physical rehabilitation is developed at the damage of soft fabrics of overhead extremities. Methodical bases of construction of the program of physical rehabilitation of patients are developed. The role of static and dynamic physical exercises is studied in the complex rehabilitation of patients. It is set that the developed method of physical rehabilitation provides the considerable improvement of reparativ and trophic processes, regional circulation of blood and and to bioelectric activity of muscles of the damaged extremity.

Key words: physical exercises, program of rehabilitation, soft fabrics of overhead extremities.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/952>

105. Ціж Л. М.

Фізична реабілітація жінок другого зрілого віку при дископатії шийного відділу хребта : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Ціж Любов Михайлівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2007. – 20 с.

Анотація. Уперше науково обґрунтовано комплексну програму фізичної реабілітації жінок другого зрілого віку при дископатії шийного відділу хребта на поліклінічному етапі, яка передбачала лікувальну фізичну культуру, місцеву кріотерапію, динамічне витягання на петлі Гліссона, постізометричну релаксацію. Визначено кореляційні взаємозв'язки між амплітудою рухів шийного відділу хребта, силою, тонусом м'язів та больовими відчуттями жінок з дископатією шийного відділу хребта.

Ключові слова: фізична реабілітація, комплексна програма, жінки другого зрілого віку, дископатія шийного відділу хребта.

Анотація. Впервые научно обоснована комплексная программа физической реабилитации женщин второго зрелого возраста при дископатии шейного отдела позвоночника на поликлиническом этапе.

Ключевые слова: физическая реабилитация, комплексная программа, женщины второго зрелого возраста, дископатия шейного отдела позвоночника.

Annotation. First the complex program of physical rehabilitation of women of the second mature age is scientifically grounded at diskopatii of neck department of spine on the policlinic stage.

Key words: physical rehabilitation, complex program, women of the second mature age, diskopatyiya of neck department of spine.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8787>

106. Чередніченко П. П.

Фізична реабілітація хлопчиків старшого дошкільного віку з плоскостопістю в умовах спортивно-ігрового центру : автореф. дис. ... канд. наук з фіз.

виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Чередніченко Павло Павлович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2018. – 19 с.

Анотація. У дисертаційній роботі запропоновано технологію фізичної реабілітації при плоскостопості у хлопчиків старшого дошкільного віку, розроблену з урахуванням функціонального стану дітей, рівня фізичної підготовленості та розвитку фізичних якостей, а також рівня володінням м'ячем, яка ґрунтується на дидактичних принципах і принципах фізичної реабілітації, базується на загальних, організаційних та методичних основах процесу відновлення дітей із плоскостопістю із визначенням мети, завдань та основних принципів відновних заходів, форм та методів проведення занять, принципів дозування та параметрів навантаження. У результаті застосування розробленої технології фізичної реабілітації зареєстровано істотне поліпшення лінійних і кутових характеристик стопи, тонуусу м'язів нижніх кінцівок, фізичних якостей, удосконалення способів та прийомів володіння м'ячем, що зменшує навантаження на гомілковостопний суглоб і позначається на ефективності вирішення рухового завдання в цілому.

Ключові слова: фізична реабілітація, діти, дошкільний вік, стопа, плоскостопість, гра, футбол.

Annotation. The thesis is devoted to the solution of the actual problem - the scientific and methodological substantiation and development of physical rehabilitation techniques for boys of senior preschool age with flat feet in order to facilitate the recovery process at various rehabilitation stages, taking into account the functional state of children, the level of physical fitness and physical qualities development, as well as the level of ball possession skills. Based on the research objective, the physical rehabilitation technique is based on didactic principles and principles of physical rehabilitation; it is grounded on the organizational and methodological foundations of the process of children restoration with fiat feet. To the general components of physical rehabilitation of boys of the senior preschool age with flatfeet there were assigned the aim, tasks, and rehabilitation principles. Organizational foundations for physical rehabilitation of boys of the senior preschool age with fiat feet were based on the construction of an individual rehabilitation plan, which includes the following stages: assessment of the initial morphofunctional state; definition of special medical and rehabilitation measures; development and implementation of physical rehabilitation technique of senior preschool age boys; evaluation of its effectiveness. The methodological foundations of physical rehabilitation technique include: physical rehabilitation means, principles of dosing and load parameters; methods and forms of conducting classes. We have developed the physical rehabilitation technique which envisages the step- by-step introduction of rehabilitation procedures in three relevant stages: preparatory; main; final, based on individually selected and differentiated measures – kinesitherapy in the form of morning hygienic gymnastics, therapeutic exercises with the use of systematic physical exercises and football elements; massage; natural factors of nature (climatotherapy, balneological procedures), orthopedic measures aimed at strengthening of the musculotendinous unit, improving the

activity of the musculoskeletal system, improving metabolic processes by enhancing blood and lymph flow in the limbs, restoring lost functions, improving physical qualities and motor skills, prevention of possible complications.

Experimental testing of the developed physical rehabilitation technique for of boys of the senior preschool age has proved its effectiveness, which manifested itself in: improving the indicators of linear and angular characteristics of the foot; increase in indication of muscle tone, coefficient of muscle contractility capability, coefficient of "additional relaxation"; improvement of physical qualities; mastering of methods and techniques in possession of the ball, which leads to a decrease in the load on the ankle and affects the effectiveness of the solution of the motor task in general.

Key words: children, preschool age, foot, platypodia, physical rehabilitation, game, football.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/9131>

107. Чернова Л. В.

Реабилитация подростков после консервативного и хирургического лечения туберкулеза легких : автореф. дис. ... канд. мед. наук : [спец.] 776 „Фтизиатрия” / Л. В. Чернова ; ЦНИИТ. – Москва, 1971. – 17 с.

Аннотация. Изучена степень ущерба физическому развитию и функциональному состоянию системы дыхания и кровообращения подростков при туберкулезе органов дыхания и степень восстановления этих показателей у лиц, клинически излеченных консервативным и хирургическим методами. Показано, что после длительной комплексной антибактериальной терапии в сочетании с лечебной физкультурой у большинства наступает не только положительная клинико-рентгенологическая динамика, но и восстанавливается физическое развитие, а также нормализуются функции дыхания и кровообращения, что способствует повышению трудоспособности и физической активности лиц, дающая право подрастающему молодому человеку выбора профессии по желанию и свидетельствующая о реабилитации подростка после перенесенного туберкулеза.

Ключевые слова: физическая реабилитация, подростки, хирургическое лечение туберкулеза.

Анотація. Вивчений ступінь загрози фізичному розвитку і функціональному стану системи дихання і кровообігу підлітків при туберкульозі органів дихання і ступінь відновлення цих показників у осіб, клінічно вилікуваних консервативним і хірургічним методами. Показано, що після тривалої комплексної антибактеріальної терапії у поєднанні з лікувальною фізкультурою у більшості настає не лише позитивна клініко-рентгенологічна динаміка, але і відновлюється фізичний розвиток, а також нормалізуються функції дихання і кровообігу, що сприяє підвищенню працездатності і фізичної активності осіб, що дає право підрастаючій молодій людині вибору професії за бажанням і що свідчить про реабілітацію підлітка після перенесеного туберкульозу.

Ключові слова: фізична реабілітація, підлітки, хірургічне лікування туберкульозу.

Annotation. The degree of harm is studied to physical development and functional state of the system of breathing and circulation of blood of teenagers at tuberculosis of breathing organs and degree of renewal of these indexes at persons, clinically cured conservative and surgical methods. It is rotined that after the protracted complex antibacterial therapy in combination with medical physical education not only a positive clinicoradiological dynamics comes at majority but also the physical is restored development, and also the functions of breathing and circulation of blood are normalized, that is instrumental in the increase of ability to work and physical activity of persons, giving a right to the growing up young man of choice of profession at pleasure and testifying to the rehabilitation of teenager after the carried tuberculosis.

Key words: physical rehabilitation, teenagers, surgical treatment of tuberculosis.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/16031>

108. Шаді Абделбасет Мохаммад Алхуб.

Фізична реабілітація після артроскопічного лікування «тріади Турнера» у спортсменів ігрових видів спорту : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Шаді Абделбасет Мохаммад Алхуб ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2019. –21 с.

Анотація. Запропоновано та науково обґрунтовано комплексну програму фізичної реабілітації спортсменів ігрових видів спорту після артроскопічного лікування «тріади Турнера», спрямовану на відновлення рухової функції, загальної та спеціальної фізичної працездатності. Комплексна програма фізичної реабілітації включила шість функціональних періодів відновлення. Кожен з них містив відповідний руховий режим, мету, завдання та критерії переходу до наступного рівня навантажень. Під впливом розробленої комплексної програми фізичної реабілітації покращилися показники загальної та спеціальної фізичної працездатності, зменшилися прояви больового синдрому, збільшилася амплітуда рухів у колінному суглобі та покращився стан м'язів, що дозволило адаптувати травмованих спортсменів до тренувальної діяльності.

Ключові слова: фізична реабілітація, спортсмен, нижні кінцівки, артроскопія, тріада Турнера.

Annotation. The dissertation is devoted to questions of substantiation, development and research of the effectiveness of the complex program of physical rehabilitation after arthroscopic treatment of combined knee joint injury "Turner triad" in athletes of sports games. An analysis of modern scientific and methodological literature, generalization of theoretical and practical experience of leading domestic and foreign experts, suggests that the restoration of motor function with combined damage to the knee joint is possible only operatively with the subsequent application of a balanced complex of rehabilitation means. The

peculiarity of the physical rehabilitation of athletes is that, in addition to restoring the function of the musculoskeletal system, they also require the restoration of a special physical ability, which determines the need for specific means and forms of organization of the rehabilitation process. In developing the program, special attention should be paid to the fact that, despite the little invasiveness of modern methods of surgical intervention, in postoperative periods, the edema of paracapsular tissues persists for a long time, the hypotrophy of the muscles of the injured limb develops, knee movements are limited, proprioception and inter-muscles coordination are violated, which complicates the restoration of the impaired motor function of the traumatized lower limb and the motor. Thus, the identification of effective means and methods for improving the functional capabilities of the neuromuscular apparatus of the damaged limb, reducing the timing of the restoration of general and special robustness and specific motor qualities of athletes of playing sports, the development of a differentiated comprehensive program of physical rehabilitation, taking into account the use of modern non-invasive operations, continues to remain an urgent problem. The developed program of physical rehabilitation from standard programs was characterized by an integrated approach to solving the problem of recovery. The main task of which was not only to normalize the function of the musculoskeletal system, but also to maintain and maintain adaptive processes for specific physical activity, proper level of training, special physical ability and continued sports career. Given the anamnesis data, as well as the results of instrumental and clinical research methods reflecting the motor function of the lower extremities of traumatized athletes, the method of surgical intervention, based on the theory and methods of physical education and physical rehabilitation, an analytical review of special literature on the problem of recovery of patients after injury knee joint, as well as the clinical experience of the leading medical institution, we have developed and implemented a comprehensive program of physical rehabilitation sportsmen after the arthroscopic treatment of the "Turner triad", the total duration of which was 8 months. The program of regenerative measures included 6 functional periods: the preoperative period; early postoperative (stationary stage), 1-14 days; early postoperative (outpatient stage) 3-6 weeks; late postoperative period, 7-16 weeks; restoration period, 17-22 weeks; training period, 23-32 weeks. This allowed distribution of the used means and methods taking into account the peculiarities of the physiological processes in the knee joint, the local joint status, the rate of recovery of the injured motor function of the lower extremity, as well as the general and special robustness of the athletes. Particular attention was paid to the early restoration of the amplitude of movements in the knee joint and to prevent the development of arthrofibrosis. Each period of the rehab program was complicated (taking into account the local status of the knee joint and the terms that have passed since the moment of arthroscopic surgery) by including in the complex of rehabilitation specific elements of medical gymnastics and other means of physical rehabilitation. The generalization of the obtained data testifies to the effective realization of the complex program of physical rehabilitation of athletes with combined knee joint injury "Turner triad",

which was developed by us, indicating an improvement in the motor function of the traumatized lower limb, as well as general and special physical capacity in the process of restorative measures. In the main group of footballers reached the norm of 86.67 % of athletes, in the control – 60.00 %; in the main group of basketball players – 83.33 %, in the control group – 66.67 %. Thus, the application of the developed comprehensive program allowed to improve the efficiency of rehabilitation of athletes after the arthroscopic treatment of the "Turner triad".

Key words: physical rehabilitation, athlete, lower extremities, arthroscopy, "Turner triad".

109. Шлапаченко О. А.

Корекція рухової активності та пізнавальних процесів у дітей 5–8 років з ДЦП в умовах санаторно-курортного лікування з використанням рухливих ігор : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Шлапаченко Ольга Анатоліївна ; Львів. держ. ін-т фіз. культури. – Львів, 2008. – 20 с.

Анотація. Уперше розроблено та апробовано реабілітаційно-корекційну програму з використанням рухливих ігор для корекції рухової активності і пізнавальних процесів дітей 5–8 років зі спастичною диплегією ДЦП. Науково обґрунтовано позитивний вплив засобів фізичної реабілітації на формування рухової активності та рівень розвитку пізнавальних процесів за безпосередньої участі вихователів та батьків під керівництвом фахівців з фізичної культури.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, корекція рухової активності, рухливі ігри, діти 5–8 років, спастична диплегія дитячого церебрального параліча.

Аннотація. Проведен анализ результатов констатирующего и сравнительного педагогических экспериментов по применению реабилитационно-коррекционной программы с использованием подвижных игр для детей 5–8 лет со спастической диплегией ДЦП. В ходе экспериментов были определены уровень двигательной активности, особенности развития двигательных функций, уровень развития познавательных процессов.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, коррекция двигательной активности, подвижные игры, дети 5–8 лет, спастическая диплегия детского церебрального паралича.

Annotation. The analysis of results is conducted establishing and comparatively pedagogical experiments on application of the rehabilitation-correction program with the use of mobile games for the children of 5– 8 years with the spasticheskoy dilegia of DCP. During experiments the level of motive activity, features of development of motive functions, level of development of cognitive processes, were certain.

Key words: physical rehabilitation, program, correction of motive activity, mobile games, children 5–8 years, spastic dilegia of child's cerebral paralysis.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8692>

110. Шматова О. О.

Фізична реабілітація хворих з токсичними гепатитами на стаціонарному етапі лікування : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Шматова Олена Олександрівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2014. – 20 с.

Анотація. Дисертація присвячена вирішенню актуальної проблеми фізичної реабілітації хворих на токсичний гепатит на стаціонарному етапі лікування за рахунок удосконалення наявних методів відновного лікування патології гепатобіліарної системи. На підставі наукового аналізу експериментальних та клінічних даних розроблена нова програма фізичної реабілітації пацієнтів з токсичними гепатитами на стаціонарному етапі лікування з урахуванням наявності супутнього ураження шлунково-кишкового тракту, серцево-судинної, центральної та периферійної нервової систем. Впровадження запропонованої нами програми фізичної реабілітації сприяло нормалізації загального стану хворих, показників якості життя. Використання розробленої нами програми фізичної реабілітації запобігає розвитку ускладнень, що дало змогу зменшити терміни перебування пацієнтів у стаціонарі.

Ключові слова: фізична реабілітація, програма, токсичний гепатит, функціональний стан печінки, стаціонарний етап.

Анотація. Программа физической реабилитации данной категории больных разработана с учетом индивидуальных особенностей течения заболевания, наличия сопутствующей патологии и режимов пребывания в стационаре – постельный, палатный и свободный. В программу включена лечебная гимнастика, массаж, лечебные позы-движения, что дает возможность рефлекторным путем активировать физиологические функции, улучшить кровообращение, повлиять на трофические процессы и путем стимуляции окислительно-восстановительных реакций способствовать возобновлению и компенсации потерянных функций печени. Установлено, что у больных с хроническими токсическими гепатитами развивается нарушение основных функций печени, а именно: выделительной, дезинтоксикационной, синтетической, защитной, ферментативной. Длительное течение заболевания сопровождается накоплением в периферической крови продуктов обмена веществ, что способствует развитию осложнений со стороны других органов и систем.

Ключевые слова: физическая реабилитация, программа, токсический гепатит, функциональное состояние печени, стационарный этап.

Annotation. Dissertation is directed to the decision of the urgent problem of rehabilitation of patients with toxic hepatitis at the hospital phase of treatment by improving existing methods of rehabilitation of pathology of the hepatobiliary system. We have developed a new comprehensive program of physical rehabilitation of patients with toxic hepatitis at the stationary stage of treatment based on the scientific analysis of experimental and clinical data. We took into account the presence concomitant lesions of the digestive system, cardiovascular system, central and peripheral nervous systems.

Implementation of the proposed comprehensive physical rehabilitation program helped to normalize: the general condition, the quality of life. Using our developed physical rehabilitation program prevents the development of complications. These results enable to reduce the length of stay of patients in hospital.

Key words: physical rehabilitation, program, toxic hepatitis, liver function, stationary phase.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/1072>

**Дисертації на здобуття
наукового ступеня доктора наук:**

111. Андрійчук О. Я.

Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації хворих на гонартроз : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Андрійчук Ольга Ярославівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2013. – 40 с.

Анотація. У дисертації вирішується актуальна проблема сучасної артрології та фізичної реабілітації – обґрунтоване застосування засобів фізичної реабілітації у хворих на гонартроз для подовження безсимптомного періоду й попередження прогресування, призупинення дегенеративно-дистрофічних процесів в тканинах суглоба. Представлено обґрунтовану концепцію та розроблено програму фізичної реабілітації хворих на остеоартроз колінного суглоба, що передбачає модифіковані методи лікувальної фізичної культури (лікувальну гімнастику, лікувальний масаж), фізіотерапевтичні процедури, а також низькоінтенсивне лазерне опромінення, освітню та психологічну підтримку. Доведено, що застосування програми фізичної реабілітації відповідно до рентгенологічної стадії захворювання й індивідуальних характеристик хворих, дозволяє досягнути істотного поліпшення функціонального стану опорно-рухового апарату, стану здоров'я загалом, життєдіяльності та якості життя хворих на гонартроз.

Ключові слова: фізична реабілітація, гонартроз, рентгенологічна стадія, життєдіяльність та якість життя.

Анотація. Предложена целостная концепция физической реабилитации больных остеоартрозом коленного сустава и для ее успешной реализации разработана программа, включающая модифицированные методы лечебной физической культуры (лечебную гимнастику, лечебный массаж), физиотерапевтические процедуры, добавляя низкоинтенсивное лазерное облучение, образовательную и психологическую поддержки. Введение нефармакологических методов лечения гонартроза соответствует действующим рекомендациям Европейской антиревматической лиги, и занимает основную позицию вместе с фармакологическим, интраартикулярным и хирургическим лечением. Доказано, что применение предложенной программы реабилитации, в соответствии с рентгенологической стадией заболевания и индивидуальными характеристиками больных, позволяет достичь существенного улучшения

функціонального состояния опорно-двигательного аппарата, состояния здоровья в целом, жизнедеятельность и качества жизни больных гонартрозом.

Ключевые слова: физическая реабилитация, гонартроз, рентгенологическая стадия, жизнедеятельность.

Annotation. Dissertation is sanctified to the solution of actual problems of modern synosteology and physical rehabilitation – the use physical rehabilitation of patients with knee osteoarthritis to extend asymptomatic period and prevent progression suspension degenerative processes in the tissues of the joint.

Presented reasonable conception base of physical rehabilitation the people sick with osteoarthritis of the knee joint that includes the modified methods of exercise therapy (medical gymnastics, medical massage), physiotherapeutic procedures, including low-intensive laser irradiation, education and psychological supporting. According to radiological stadium of disease and individual characteristic of sick people its application is proved to allow to get essential improvement of dynamic condition of musculoskeletal system, general health condition, vital activity and quality of life the people sick with hornarthrosis.

Key words: physical rehabilitation, hornarthrosis, roentgenological stadium, vital activity and quality of life.

УДК 615.825:616.728.3

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7238>

112. Герцик А. М.

Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації/фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Герцик Андрій Мирославович ; Львів. держ. ун-т фіз. культури ім. Івана Боберського. – Львів, 2019. – 40 с.

Анотація. Фізичну реабілітацію/фізичну терапію при порушеннях діяльності опорнорухового апарату представлено як складний і цілісний об'єкт з узгодженим функціонуванням усіх частин та як сукупність послідовних дій фізичного терапевта і пацієнта. Створено узагальнену прагматичну модель об'єкта дослідження та низку моделей різних властивостей, окреслено мету, склад, основні зовнішні та внутрішні зв'язки досліджуваної системи, уточнено й визначено низку термінів і понять, які формують понятійно-категоріальний апарат. Фізичну реабілітацію/фізичну терапію при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату було досліджено як інформаційну систему з комбінованим управлінням. Установлено, що фізична реабілітація/фізична терапія – це система-процес, яка складається з таких функціональних підсистем першого рівня, як «обстеження», «планування», «втручання» та «контроль». Втручання є найважливішою складовою частиною, спрямованою на реалізацію функції досліджуваної системи в метасистемі охорони здоров'я – відновлення рухових функцій, активності та здоров'я пацієнта. Розроблена інваріантна функціонально-морфологічна системна структура може бути застосована у різних напрямках фізичної реабілітації/фізичної терапії.

Ключові слова: фізична реабілітація, фізична терапія, опорно-руховий апарат, система, модель.

Аннотація. Нарушения деятельности опорно-двигательного аппарата сопровождаются болью, ухудшением качества жизни, снижением двигательной активности, длительной потерей трудоспособности. Учитывая значительную распространенность, вариативность, продолжительность и частоту развития 38 инвалидности, их устранение является сложной научной и практической проблемой, решение которой требует применения современных методологических подходов. Целью работы является теоретическое обоснование концепции и разработка обобщенной прагматической модели физической реабилитации/физической терапии при нарушениях деятельности опорно-двигательного аппарата. Применение системного подхода позволило одновременно представить физическую реабилитацию/физическую терапию при нарушениях деятельности опорно-двигательного аппарата как сложный и целостный объект с согласованным функционированием всех частей и как совокупность последовательных действий, большинство из которых вместе выполняют физический терапевт и пациент. Комбинация системного анализа и синтеза помогла определить цель, состав, основные внешние и внутренние связи объекта исследования, создать его обобщенную модель и ряд моделей различных свойств. Теоретический характер исследования обусловил необходимость описать, уточнить и определить термины или понятия, которые формируют понятийнокатегориальный аппарат физической реабилитации/физической терапии при нарушениях деятельности опорно-двигательного аппарата. В работе обосновано соотношение ряда понятий, связанных с двигательной сферой: «здоровье», «физическое здоровье», «физическое состояние», «физическая активность», «двигательная активность», «двигательная деятельность», «двигательные функции», «физические качества», «основные движения человека», «нарушение деятельности опорно-двигательного аппарата», определены термины «цель», «меры», «технология», «программа», «ресурсы», «результативность», «эффективность» в контексте физической реабилитации / физической терапии. Основываясь на информационном подходе и принципе информативности, физическую реабилитацию/физическую терапию при нарушениях деятельности опорно-двигательного аппарата исследовано как информационную систему с комбинированным управлением, которая превращает входную медицинскую информацию о пациенте в исходную информацию о восстановлении его двигательных функций, активности и здоровья. В работе определены последовательные этапы координации основных центров принятия решений в физической терапии – врача, физического терапевта и пациента. В работе обоснованы функциональные компоненты физической реабилитации/физической терапии при нарушениях деятельности опорнодвигательного аппарата, их назначение, взаимовлияние, составные части и содержательное наполнение. Установлено, что физическую реабилитацию / физическую терапию при нарушениях деятельности опорно-

двигательного аппарата следует считать системой-процессом, состоящей из следующих функциональных подсистем первого уровня: «обследование», «планирование», «вмешательство» и «контроль». Целью обследования следует считать определение вида и объема/величины двигательных нарушений. В обследовании можно выделить такие функциональные подсистемы второго уровня: наблюдение, опрос, тестирование и измерение, анализ собранных данных. 39 Целью планирования является создание программы физической терапии отдельно или как части комплексной программы реабилитации. Его декомпонировано на несколько функциональных подсистем второго уровня: прогнозирование, определение целей вмешательства, формирование технологии вмешательства, формирование технологии контроля, письменное оформление программы физической реабилитации / физической терапии. Вмешательство – важнейшая функциональная составляющая, направленная на выполнение программы физической реабилитации/физической терапии и реализации функции системы в метасистеме здравоохранения. Вмешательство состоит из четырех функциональных подсистем второго уровня: уменьшение боли, связанной со структурами опорно-двигательного аппарата, восстановление амплитуды движений в суставах, восстановление силовых качеств, функциональная тренировка. В контроле целесообразно выделить такие подсистемы второго уровня, как сбор данных о результатах вмешательства и анализ контрольных показателей. Его цель – обеспечение оптимального функционирования системы физической реабилитации/физической терапии. Функцию внешнего контроля выполняет врач, который предоставляет физическому терапевту информацию о медицинской патологии, тактику лечения и формулирует противопоказания и предостережения к физической терапии. Основную внутреннюю контрольную функцию выполняет физический терапевт, который реализует программу физической терапии, осуществляя оперативный, текущий, этапный контроль. Пациент одновременно является объектом и субъектом физической терапии и действует как управляемая или самоуправляемая подсистема. Разработанная в монографии инвариантная функционально-морфологическая системная структура отличается универсальностью и может быть применена в различных направлениях физической терапии.

Ключевые слова: физическая реабилитация, физическая терапия, опорнодвигательный аппарат, система, модель.

Annotation. Physical rehabilitation/physical therapy for disorders of the musculoskeletal system is presented as an integral and complex object where functioning of its all parts is coordinated, as well as a set of sequential actions performed both by a physical therapist and a patient. There have been developed the generalized pragmatic model of the research object and a number of models of different properties. The purpose, composition, main 40 external and internal relations of the studied system are outlined, and a number of terms and concepts that makes up the concept and category apparatus are specified and defined. Physical rehabilitation/physical therapy for disorders of the musculoskeletal

system has been investigated as an information system with combined monitoring. It has been established that physical rehabilitation/physical therapy is both a system and a process consisting of such first level functional subsystems as "examination", "planning", "intervention" and "control". Intervention is the most important component focused on the implementation of the investigated system function in the healthcare metasystem – restoration of motor functions, activity and health of a patient. The developed invariant functional and morphological system structure can be applied in various areas of physical rehabilitation/physical therapy.

Keywords: physical rehabilitation, physical therapy, musculoskeletal system, system, model.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/20787>

113. Жарова І. О.

Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації при первинному екзогенно-конституціональному ожирінні в підлітків : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Жарова Ірина Олександрівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2016. – 39 с.

Анотація. У дисертаційній роботі запропоновано концепцію фізичної реабілітації при первинному ожирінні в підлітків, розроблену з урахуванням передумов здійснення реабілітаційного процесу, яка містить теоретичну складову, що базується на концептуальних підходах, організаційних та методичних основах. Практичну складову, у вигляді технології фізичної реабілітації підлітків із первинним екзогенно-конституціональним ожирінням, реалізовано на якісно новому рівні із використанням варіативних і базових компонентів. В результаті застосування розробленої технології фізичної реабілітації зареєстровано цільове та довгострокове зниження маси тіла, позитивні кількісні зміни з боку функціональних та адаптаційних систем, опорно-рухового апарату, покращення якості життя підлітків.

Ключові слова: фізична реабілітація, первинне екзогенно-конституціональне ожиріння, підлітки, концепція, технологія, реабілітаційний план, етапи, якість життя.

Анотація. Диссертация посвящена решению актуальной проблемы – научно-методическому обоснованию и разработке концепции физической реабилитации подростков с первичным экзогенно-конституциональным ожирением для усовершенствования восстановительного процесса на различных реабилитационных этапах. Разработанная концепция физической реабилитации подростков с первичным экзогенно-конституциональным ожирением базируется на следующих концептуальных подходах: системно-историческом; системно-функциональном; системно-целевом; системно-элементном; системно-структурном; системно-ресурсном; системно-коммуникационном; системно-интеграционном и позволяет определить проблемы, на решение которых она направлена, инновационные подходы к построению технологии физической реабилитации. В рамках разработанной концепции сформулированы концептуальные основы, включающие цель,

задачи и основные принципы восстановительных мероприятий, которые лежат в основе физической реабилитации подростков с первичным экзогенно-конституциональным ожирением: принцип активного и сознательного участия пациента и членов его семьи в процессе реабилитации; принцип своевременного и раннего начала проведения реабилитационных мероприятий; принцип индивидуализации программы реабилитации; принцип удовлетворения двигательной функции; принцип постепенности и доступности; принцип комплексного применения средств физической реабилитации; принцип этапности реабилитационного процесса; принцип систематичности и непрерывности проведения реабилитационных мероприятий; принцип социальной и психокорректирующей направленности; принцип эффективности реабилитационного процесса. Организационные основы физической реабилитации при первичном экзогенноконституциональном ожирении у подростков базировались на построении индивидуального реабилитационного плана по следующим этапам: оценка исходного морфофункционального состояния и качества жизни; определение специальных лечебных и реабилитационных мероприятий; разработка и реализация технологии физической реабилитации подростков с первичным экзогенноконституциональным ожирением; оценка ее эффективности. К методическим основам концепции физической реабилитации подростков с ожирением были отнесены: принципы дозировки и параметры нагрузки (выбор исходных положений; характер и вид упражнений, принцип рассеянности физической нагрузки, количество упражнений и количество повторений; темп движений; ритм движений; амплитуда движений; точность выполнения движений; простота и сложность движений; степень усилия в выполнении упражнений; эмоциональный фактор; соотношение общеразвивающих, специальных и дыхательных упражнений; плотность нагрузки); методы проведения занятий (методы, направленные на овладение двигательными навыками и восстановление утраченных (направлены на приобретение знаний о физическом упражнении, метод расчлененного обучения, метод целостного обучения, равномерный метод, переменный метод, повторный метод, интервальный метод, круговой метод); методы проведения процедуры лечебной гимнастики (малогрупповой, групповой и консультативный)); формы проведения занятий (утренняя гигиеническая гимнастика, лечебная гимнастика, дозированная ходьба, гидрокинезотерапия). Научно-теоретическое обоснование концепции позволило разработать и внедрить технологию физической реабилитации подростков с первичным ожирением, включающую базовый и вариативный компоненты, в соответствии с факторами, определяющими направленность процесса физической реабилитации. Разработанная технология физической реабилитации для подростков с первичным экзогенно-конституциональным ожирением предусматривала поэтапное внедрение реабилитационных мероприятий по трем двигательным режимам: щадящий; щадяще-тренирующий; тренировочный. Основой двигательных режимов технологии физической реабилитации были индивидуально подобранные и

дифференцированные мероприятия, направленные на улучшение обменных процессов; снижение массы тела за счет уменьшения жирового компонента и устойчивое удержание массы; развитие функциональной приспособляемости основных систем организма к нарушенному обмену веществ и повышение адаптационных возможностей; профилактику развития возможных осложнений; изменение привычек питания и образа жизни; улучшение качества жизни.

Под влиянием разработанной технологии физической реабилитации, зарегистрировано целевое и долгосрочное снижение массы тела подростков, позитивные количественные изменения со стороны функциональных и адаптационных систем, опорно-двигательного аппарата, улучшение качества жизни подростков.

Ключевые слова: физическая реабилитация, первичное экзогенноконституциональное ожирение, подростки, концепция, технология,

Annotation. The dissertation work proposed the concept of primary obesity physical rehabilitation in adolescents developed with consideration of the prerequisites for the implementation of rehabilitation process, which contains the theoretical component that is based on conceptual approaches, along with organizational and methodological bases. Practical component, in the form of technology for physical rehabilitation of adolescents with primary exogenous-constitutional obesity, is delivered at the qualitatively new level with the use of the variative and basic components of the technology. Implementation of the developed technology for physical rehabilitation resulted in targeted and long-term reduction of body mass, positive quantitative changes in the functional and adaptive systems, as well as in the locomotor system, and improvement in the quality of life of adolescents.

Keywords: physical rehabilitation, primary exogenous-constitutional obesity, adolescents, concept, technology, rehabilitation program, stages, quality of life.

114. Лазарєва О. Б.

Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації при хірургічному лікуванні вертеброгенних попереково-крижових синдромів : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Лазарєва Олена Борисівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2013. – 38 с.

Анотація. У дисертаційній роботі запропоновано концепцію фізичної реабілітації при хірургічному лікуванні хворих з вертеброгенними попереково-крижовими компресійними синдромами, яка базується на концептуальних підходах та дозволяє реалізувати організаційні засади фізичної реабілітації тематичних хворих за допомогою на об'єктивної оцінки реабілітаційного діагнозу і реабілітаційного потенціалу. В роботі обґрунтована, розроблені і експериментально перевірена технологія фізичної реабілітації при хірургічному лікуванні хворих з вертеброгенними попереково-крижовими синдромами яка розглядає систему відновлення функцій організму як єдиного цілого і реалізовану на якісно новому рівні з

урахуванням сучасних вимог розвитку медицини для оптимізації управління процесом зміцнення здоров'я пацієнтів. Під впливом розробленої програми фізичної реабілітації, зареєстровано позитивні кількісні зміни з боку біогеометричного профілю постави та електронейроміографічних показників, зниження інтенсивності болю, покращення самопочуття хворих.

Ключові слова: вертеброгенна патологія, реабілітаційний план, реабілітаційний потенціал, технологія фізичної реабілітації.

Анотація. Диссертация посвящена решению актуальной проблемы – научно-методического обоснования и разработки концепции физической реабилитации при хирургическом лечении вертеброгенных пояснично-крестцовых компрессионных синдромов. Концепция физической реабилитации при хирургическом лечении больных с вертеброгенными пояснично-крестцовыми компрессионными синдромами базируется на следующих концептуальных подходах: системно-целевом, системно-ресурсном, системно-элементном, системно-интеграционном, системно-эволюционном, системно-коммуникационном, системно-структурном и системно-функциональном концептуальном подходе и позволяет определить проблемы, на решение которых она направлена, инновационные подходы к построению технологии физической реабилитации. Научно-теоретическое обоснование концепции позволило разработать и внедрить технологию физической реабилитации больных при хирургическом лечении вертеброгенных пояснично-крестцовых синдромов, включающую базовый и вариативный компоненты, определить способы решения поставленных задач, в соответствии с реабилитационным потенциалом и факторами, определяющими направленность процесса физической реабилитации. Разработаны программы физической реабилитации для четырех периодов – предоперационного, раннего и позднего послеоперационного, восстановительного. Основой программ физической реабилитации являлись индивидуально подобранные и дифференцированные мероприятия, направленные на сокращение количества рецидивов и улучшение качества жизни тематических пациентов. Определены значимость и место каждого фактора в зависимости от этапа и периода физической реабилитации, подобраны средства физической реабилитации для пациентов с различными уровнями реабилитационного потенциала. Под влиянием разработанной программы физической реабилитации, у пациентов зарегистрированы положительные количественные изменения со стороны биогеометричного профиля статики, снизилась интенсивность боли, улучшилось самочувствие и результаты электронейромиографических показателей.

Ключевые слова: вертеброгенная патология, реабилитационный план, реабилитационный потенциал, технология физической реабилитации.

Annotation. In the dissertation work was proposed the physical rehabilitation concept in the surgical treatment of patient's with lumbal and sacral vertebral compression syndromes, which is based on the goal, is founded on the didactic principles and the principles of neurorehabilitation. The developed conception is based on the conceptual approaches and it allows to implement an

organizational principles of physical rehabilitation of topical patients, by the means of an objective assessment via the rehabilitation diagnosis and rehabilitation potential. In this work were proved the developed and experimentally tested the physical rehabilitation technology of patients in the surgical treatment of lumbar and sacral vertebral syndromes, considers body functions restoring as a whole and implemented to a new level with the current requirements of medicine for optimizing the process of health strengthening in the patients. Under the influence of the developed physical rehabilitation program, was registered the positive quantitative changes in the biogeometrical posture profile and the results electromyography, decreased pain intensity, improved the patients health.

Key words: vertebral pathology, rehabilitation plan, rehabilitation potential, physical rehabilitation technology.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/755>

115. Люгайло С. С.

Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації при дисфункціях соматичних систем у юних спортсменів в процесі багаторічної підготовки : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Люгайло Світлана Станіславівна ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2017. – 44 с.

Анотація. У дисертації обґрунтовано та розроблено концепцію фізичної реабілітації (ФР) при дисфункціях соматичних систем організму спортсменів у процесі першого- третього етапів багаторічної підготовки. Концепція базується на методологічних підходах, які покладено в основу мети, завдань, принципів і умов її реалізації. Запропонована концепція має чотирикомпонентну структуру організації і тривекторну структуру динамічної реалізації власних структурних компонентів процесу ФР в програмах підготовки спортсменів, з урахуванням особливостей їх функціонального стану і дотриманням спеціальних принципів (технологія інтеграції). Визначено ендogenous чинники, які сприяють розвитку гострих і прогресуванню наявних хронічних форм соматичної патології у юних спортсменів. Удосконалено і конкретизовано мету, завдання, принципи реалізації процесу ФР в практиці початкових етапів підготовки, запропоновано його інноваційну структуру, зміст і методичне забезпечення, яка принципово відрізняється наявністю порівневої діагностичної складової для подальшого вдосконалення її здоров'яформуючої складової.

Ключові слова: фізична реабілітація, реабілітаційно-профілактична діяльність, процес багаторічної підготовки, юні спортсмени, соматичні системи.

Анотация. Диссертация решает актуальную проблему обоснования и разработки концепции физической реабилитации (ФР) при дисфункциях соматических систем организма и предшествующих им состояний у спортсменов в процессе первого- третьего этапов многолетней подготовки для повышения эффективности их здоровьесформирующей направленности. Предложенная концепция базируется на теоретических предпосылках,

результатах анализа групп условий ее практической реализации и концептуальных методологических подходах (системный структурно-функциональный и реабилитационно-профилактический). Включает: концептуальные основы (цель, задачи, принципы организации и реализации двух взаимосвязанных педагогических процессов); организационные основы (четырёхкомпонентная структура организации и трехвекторная структура динамической реализации концепции (горизонтальный вектор (реабилитационные компоненты) - механизм реализации процесса ФР; вертикальный вектор (диагностический компонент) механизм взаимодействия собственных структурных компонентов; вектор времени (технология интеграции) - механизм взаимодействия собственных компонентов со структурными составляющими этапов подготовки спортсменов); собственные организационные формы по каждому из векторов); методические основы (специальные принципы, являющиеся производной принципов фундаментальных теорий и содержащие свод тактических правил по рациональной интеграции организационных форм процесса ФР в практику подготовки юных спортсменов (технология). Формирующее исследование подтвердило эффективность разработанной технологии интеграции специальных профамм ФР пяти типов и десяти разновидностей в процесс подготовки юных спортсменов ифовых видов спорта, о чем свидетельствуют лучшие (на уровне $p < 0,05$) количественные изменения исследуемых показателей по сравнению с теми, что наблюдались у участников профамм до реализации технологии. Обобщение полученных данных свидетельствует об эффективности реализации и отчетливой направленности разработанной технологии на улучшение показателей соматического здоровья и резервных возможностей организма юных спортсменов, снижение показателей соматической заболеваемости и позитивную динамику ее структуры. Систематизированы научные знания об особенностях соматической патологии различных нозологических групп у спортсменов, тренирующихся на начальных этапах подготовки; установлены некорректируемые факторы (детерминанты) развития и прогрессирования соматических заболеваний спортсменов, определяющие стратегию процесса ФР; уточнены подходы к обоснованию стратегии и реализации тактики процесса ФР юных спортсменов при дисфункциях соматических систем; определены эндогенные факторы, которые способствуют развитию острых и прогрессированию имеющихся хронических форм соматической патологии у юных спортсменов, обосновывающие тактику процесса ФР. Усовершенствованы и конкретизированы цели, задачи, принципы реализации процесса ФР в практике первого-фетъего этапов, предложена его инновационная структура, содержание и методическое обеспечение, принципиально отличающиеся поуровневой диагностической составляющей. Получили дальнейшее развитие: подходы к оптимизации здоровьесберегающей составляющей этапов первой стадии многолетней подготовки; научные данные о структуре соматической патологии юных спортсменов в аспектах нозологии, клинических форм и ее динамики на

етапах багаторічного становлення; напрямлення і результати досліджень соматичного здоров'я і резервних можливостей організму юних спортсменів, показателів їх захворюваності; база даних захворюваності спортсменів. Отримані дані розкривають можливості і перспективи використання теоретико-методических основ концепції в практиці підготовки спортсменів резерва спорту вищих досягнень для подальшого удосконалення її здоров'яформуючої складової, а також в процесі підвищення рівня теоретическої підготовленості фахівців сфер спортивної медицини і фізическої реабілітації.

Ключеві слова: фізическа реабілітація, реабілітаційно профілактическа діяльність, процес багаторічної підготовки, юні спортсмени, соматическі системи.

Annotation. In the dissertation theoretical pre-conditions of group of terms and methodological approaches that in totality allowed forming conceptual, organizational and methodical bases of the use of physical rehabilitation at disfunctions of the somatic systems of organism for sportsmen in the process of the first are systematized in dissertation - third the stages of long-termed preparation. The offered conception has four component structure of organization and three vectorial structure of dynamic realization of own structural components of process of physical rehabilitation in the programs of preparation of sportsmen, taking into account the features of their functional state and by the observance of the special principles (technology of integration). Endogenous factors that assist development of sharp and progress of present chronic forms of somatic pathology for young sportsmen are certain. Aims, tasks, principles of realization of process of physical rehabilitation, are improved and specified in practice of the initial stages of preparation, his innovative structure is offered, maintenance and methodical providing, fundamentally different to the of leveled diagnostic constituent, for further perfection her health forming of constituent.

Key words: physical rehabilitation, rehabilitation activity, process of long-term preparation, young sportsmen, somatic systems.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8988>

116. Лянной Ю. О.

Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : [спец.] 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / Лянной Юрій Олегович ; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2017. – 44 с.

Анотація. Уперше розроблено, науково обґрунтовано, експериментально перевірено та впроваджено систему професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах. Розроблено концепцію професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах, яка базується на компетентнісному, аксіологічному, суб'єктно-діяльнісному, парадигмальному, акмеологічному, синергетичному, системному та культурологічному методологічних підходах і зарубіжному та вітчизняному

досвіді професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації в умовах сучасної парадигми вищої фізкультурної освіти. Розроблено та теоретично обгрунтовано модель професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах у логічній взаємообумовленості і взаємозалежності цільового, теоретико-методологічного, технологічного і критеріально-результативного блоків.

Виявлено та теоретично обгрунтовано педагогічні умови професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах (трансформація змісту вищої освіти майбутніх магістрів з фізичної реабілітації з урахуванням особливостей наукової і професійної діяльності на ринку реабілітаційних послуг; формування ціннісного ставлення магістрантів до наукової і професійної діяльності у процесі впровадження інноваційних освітніх технологій; застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі; розвиток досвіду роботи у мультидисциплінарній команді у процесі проведення виробничих практик і науково-дослідної роботи магістрантів). Удосконалено зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: професійна підготовка, готовність до наукової і професійної діяльності, майбутні магістри з фізичної реабілітації, вищі навчальні заклади.

Анотація. Впервые разработана, научно обоснована, экспериментально проверена и внедрена система профессиональной подготовки будущих магистров по физической реабилитации в высших учебных заведениях. Разработана концепция профессиональной подготовки будущих магистров по физической реабилитации в высших учебных заведениях, которая базируется на компетентностном, аксиологическом, субъектнодеятельностном, парадигмальном, акмеологическом, синергетическом, системном и культурологическом методологических подходах, зарубежном и отечественном опыте профессиональной подготовки будущих магистров по физической реабилитации в условиях современной парадигмы высшего физкультурного образования. Разработана и теоретически обоснована модель профессиональной подготовки будущих магистров по физической реабилитации в высших учебных заведениях в логической взаимообусловленности и взаимозависимости целевого, теоретико-методологического, технологического и критериально-результативного блоков. Выявлены и теоретически обоснованы педагогические условия профессиональной подготовки будущих магистров по физической реабилитации в высших учебных заведениях (трансформация содержания высшего образования будущих магистров по физической реабилитации с учетом особенностей научной и профессиональной деятельности на рынке реабилитационных услуг; формирование ценностного отношения магистрантов к научной и профессиональной деятельности в процессе внедрения инновационных образовательных технологий; применение современных информационно-коммуникационных технологий в

учебно-воспитательном процессе; развитие опыта работы в мультидисциплинарной команде в процессе проведения производственных практик и научно-исследовательской работы магистрантов). Профессиональная подготовка будущих магистров по физической реабилитации в высших учебных заведениях рассматривается как система психолого-педагогических, научно-практических и организационно-исследовательских взаимосвязанных мероприятий, отражающих специфику учебного процесса, направленного на получение квалификации, которая позволит эффективно выполнять профессиональные задачи инновационного характера по осуществлению научной и профессиональной деятельности на рынке реабилитационных услуг. Теоретически обосновано сущность и структуру готовности будущих магистров по физической реабилитации к научной и профессиональной деятельности, которая включает взаимосвязанные, взаимозависимые и дополняющие друг друга мотивационно-ценностный, когнитивный, процессуальный, личностный и рефлексивный компоненты. Определены критерии (мотивационно-ценностный, когнитивный, процессуальный, личностный и рефлексивный), показатели и уровни (низкий, средний, высокий) сформированное™ готовности будущих магистров по физической реабилитации к научной и профессиональной деятельности. На основе анализа зарубежного опыта уточнено содержание и определены тенденции профессиональной подготовки будущих магистров по физической терапии в высших учебных заведениях США, Канады, Австрии, Нидерландов, Австралии, Латвии, Литвы, Эстонии. Усовершенствованы содержание, формы и методы профессиональной подготовки будущих магистров по физической реабилитации в высших учебных заведениях. Дальнейшее развитие приобрели научные положения относительно применения современных информационно-коммуникационных технологий в процессе мониторинга качества профессиональной подготовки будущих магистров по физической реабилитации в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, готовность к научной и профессиональной деятельности, будущие магистры по физической реабилитации, высшие учебные заведения.

Annotation. The system of professional training of future masters in physical rehabilitation at higher educational establishments has been elaborated, scientifically grounded and experimentally tested for the first time. The concept of professional training of future masters in physical rehabilitation at higher educational establishments has been developed. It is based on competence, axiological, subjective-activity, paradigmatic, acmeological, synergetic, systemic and cultural methodological approaches as well as on foreign and Ukrainian experience of professional training of future masters in physical rehabilitation in modern paradigm of higher physical culture education. The model of professional training of future masters in physical rehabilitation at higher educational establishments has been developed and theoretically determined in logical interdependence and interrelatedness of destination, theoretical- methodological,

technological and criterion-resultative blocks. The pedagogical conditions of professional training of future masters in physical rehabilitation at higher educational establishments have been identified and theoretically grounded. Here we refer the transformation of the content of higher education of future masters in physical rehabilitation considering the peculiarities of scientific and professional activity at the market of rehabilitation services; the formation of axiological attitude of masters to scientific and professional activity in the process of implementation of innovative educational technologies; the application of modern information-communicative technologies in teaching and educational process; the development of the experience of working in multidisciplinary team in the process of conducting practice trainings and scientific work of the masters. The content, forms and methods of professional training of future masters in physical rehabilitation at higher educational establishments have been improved.

Keywords: professional training, preparedness to scientific and professional activity, future masters in physical rehabilitation, higher educational establishments.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/8985>

117. Майструк М. І.

Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації хворих на хронічне обструктивне захворювання легень : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Майструк Микола Іванович ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – Київ, 2019. – 50 с.

Анотація. У дисертаційній роботі обґрунтовано й розроблено концепцію фізичної реабілітації хворих на хронічне обструктивне захворювання легень. Концепція ґрунтується на результатах констатувального експерименту, які дозволили визначити фактори, що впливають на ефективність фізичної реабілітації та обумовлюють її характер і спрямованість. Організаційні і методичні основи концепції базуються на побудові індивідуального реабілітаційного плану, заснованого на оцінці регуляторних і функціональних порушень, а також якості життя. Складовою частиною авторської концепції є технологія фізичної реабілітації, яка стратегічно орієнтована на підвищення ефективності процесів відновлення з використанням комплексного і диференційованого підходу до наповнення програм фізичними засобами і методами лікувальної фізичної культури. Наповнення програм відбувалося, виходячи з даних реабілітаційного діагнозу, що визначало використання певних засобів і методик фізичної реабілітації.

Ключові слова: концепція, технологія, фізична реабілітація, функціональні порушення, хронічне обструктивне захворювання, легені, хворі.

Annotation. Chronic obstructive pulmonary disease – a disease that is the fourth most common cause of mortality in the world, poses a serious threat to

public health and can be both prevented and treated. Across the globe, an accelerated increase in the number of patients due to the long-term effects of risk factors and aging of the population, its share, as one of the leading causes of mortality, is constantly increasing. Chronic obstructive pulmonary disease has a significant negative impact on quality of life, including imposing work restraints, normal physical activity, homework, social and family activities, and sleep regimens. In addition to these daily life problems, there is a large number of suffering associated with hospitalizations caused by exacerbations. An analysis of the studies suggests that currently specialists are actively developing the technology of physical rehabilitation of this contingent. Some theoretical and methodological prerequisites have been created, which include different directions of the rehabilitation process. The problem is not sufficiently investigated, as evidenced by studies on the quality of life of this contingent of patients, their social status and high levels of disability. At present foreign specialists continue to actively develop technologies of physical rehabilitation in chronic obstructive pulmonary disease, in Ukraine only the first steps are taken in this direction. Some theoretical and methodological prerequisites that reflect the necessary directions of the process of physical rehabilitation are created. However, in general, the problem has not been studied sufficiently, as evidenced by the research of scientists regarding the high level of mortality and disability, poor quality of life and social status due to respiratory diseases. Modern technologies of physical rehabilitation develop without taking into account the relationship between a complex of clinical and functional disorders. But the urgency of the problem determines its choice as the subject of scientific research and is the basis for establishing the concept of physical rehabilitation of patients with chronic obstructive pulmonary disease, which has theoretical, practical and social significance. The obtained data of the confirmatory experiment allowed to estimate the initial functional status of patients with chronic obstructive pulmonary disease, to determine the factors influencing the effectiveness of physical rehabilitation, and provided the opportunity to develop the author's concept. The author's concept of physical rehabilitation is developed taking into account a number of prerequisites: social-pedagogical, biological and personal. The developed concept is based on general provisions: purpose, tasks, principles, concomitant violations. The theoretical and methodological foundations of the concept include a systematic approach. Organizational fundamentals are based on the implementation of a practice-oriented strategy that includes the definition of rehabilitation potential and rehabilitation outlook, physical rehabilitation programs, identifying factors that influence the effectiveness of physical rehabilitation, and the methodology for organizing the recovery process. An integral part of the author's concept is the technology of physical rehabilitation, which combines the purpose, tasks, means of rehabilitation, periods, subjects of technology implementation, programs of physical rehabilitation, control and effectiveness of their implementation. The technology of physical rehabilitation is integrated into the programs of physical rehabilitation of patients with chronic obstructive pulmonary disease, taking into account the severity of the course. It is

focused on increasing the efficiency of the rehabilitation process using an integrated and differentiated approach to filling programs with physical means and methods. The implementation of this concept contributed to the effective solution of the problems of increasing the effectiveness of physical rehabilitation of patients with chronic obstructive pulmonary disease.

Key words: concept, technology, physical rehabilitation, functional disorders, chronic obstructive disease, lung, patients.

118. Макарова Е. В.

Фізична реабілітація в загальній структурі соціальної адаптації студентів із інвалідністю : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Макарова Еліна Володимирівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2013. – 40 с.

Анотація. Уперше на основі цілісного наукового аналізу визначено роль і місце фізичної реабілітації в загальній структурі соціальної адаптації студентів з інвалідністю, теоретично обґрунтовано і розроблено методологічні підходи щодо використання: фізичної реабілітації у складі індивідуальних програм реабілітації студентів зі спастичними або млявими парезами та паралічами. Показано, що особливістю рекомендованих підходів є добір засобів і методів фізичної реабілітації, який базується на результатах діагностичних обстежень й аналізі динаміки маніфестації структурних і функціональних розладів у біологічних системах організму студентів з інвалідністю, обумовлених етіопатогенезом первинної й супутньої нозології та впливом негативних чинників під час процесу професійного навчання. Визначення особливостей змін дозволяє цільове застосування диференційованого комплексу оптимально дібраних засобів і методів фізичної реабілітації для ефективної корекції порушень структури і функції організму студента з інвалідністю, психологічних обмежень його життєдіяльності та соціальної недостатності, а також розвитку вмінь і вдосконалення навичок та фізичних якостей, необхідних для подальшої професійної діяльності. Уперше було уведено ранжувальне оцінювання за функціональними класами ступеня порушень пересування студентів зі спастичними або млявими парезами та паралічами. Уперше доведено, що використання «Міжнародної номенклатури порушень, обмежень життєдіяльності та соціальної недостатності» й «Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я» (МКФ) є суттєвим діагностичним критерієм щодо визначення функціонального резерву організму студентів з інвалідністю, рівня їх активності й участі в житті суспільства, оцінки ефективності програм медико-соціальної адаптації.

Ключові слова: студенти з інвалідністю, функціональний стан, психофізіологічний стан, фізична реабілітація, індивідуальна програма реабілітації, медико-соціальна адаптація, освітянський процес, професійна підготовка.

Анотація. Диссертация посвящена решению важной научной проблемы – методологии процесса медико-социального сопровождения

непрерывного процесса профессионального обучения студентов с инвалидностью.

Ключевые слова: студенты с инвалидностью, функциональное состояние, психофизиологическое состояние, физическая реабилитация, индивидуальная программа реабилитации, медико-социальная адаптация, образовательный процесс, профессиональная: подготовка.

Annotation. The dissertation has been intended to solve significant scientific question namely the methodology of the process of medical and social support for uninterrupted higher education in students with disabilities.

Key words: students with disabilities, functional status, physiological state in physical rehabilitation, individual plan of rehabilitation, medical and social adaptation, professional training.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7733>

119. Нестерчук Н. Є.

Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації дітей з вродженою клишоногістю : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Нестерчук Наталія Євгенівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2014. – 39 с.

Анотація. Дисертація присвячена проблемі обґрунтування теоретико-методичних основ формування та реалізації змісту індивідуально орієнтованої фізичної реабілітації дітей із вродженою клишоногістю у дошкільний період. У дослідженні задіяно 68 дітей дошкільного віку з вродженою клишоногістю, 34 дитини без порушень розвитку і члени їхніх родин. Розроблена концепція індивідуально орієнтованої фізичної реабілітації дошкільників із вродженою клишоногістю, зважаючи на недоліки чинних організації і змісту процесу, визначає напрями удосконалення останніх на засадах дотримання вимог загальних принципів фізичної реабілітації, а також дидактичних і методичних принципів фізичного виховання, під час формування змісту занять з урахуванням індивідуальних особливостей морфології, функціонування стопи й усього опорно-рухового апарату, поміж інших систем, насамперед м'язової і серцево-судинної. Концепція індивідуально орієнтованого змісту фізичної реабілітації базується на наукових, організаційних, змістових і нормативних основах. За результатами проведеного педагогічного експерименту констатовано, що впровадження програми індивідуально орієнтованої фізичної реабілітації сприяло поліпшенню активних і пасивних рухів у гомілковостопних суглобах (тильне згинання), зміцненню м'язів гомілки і стопи, коригуванню виконання основних рухів до рівня однолітків без порушень розвитку, функціонального стану серцево-судинної і дихальної систем, фізичної працездатності, розвитку фізичних якостей.

Ключові слова: діти з вродженою клишоногістю, індивідуально орієнтована фізична реабілітація, гомілковостопний суглоб, фізичні вправи.

Аннотация. Диссертация посвящена проблеме обоснования теоретико-методических основ формирования и реализации содержания индивидуально

ориентированной физической реабилитации детей с врожденной косолапостью в дошкольный период. В работе проанализированы результаты внедрения программы индивидуально ориентированной физической реабилитации. В исследовании задействовано 68 детей с врожденной косолапостью, 34 ребенка без нарушений развития дошкольного возраста и члены их семей. Разработанная концепция индивидуально ориентированной физической реабилитации дошкольников с врожденной косолапостью, учитывая недостатки действующих организации и содержания процесса, определяет направления совершенствования последних основываясь на требованиях общих принципов физической реабилитации, а также дидактических и методических принципов физического воспитания, а в ходе формирования содержания занятий - учет индивидуальных особенностей морфологии, функционирования стопы и всего опорно-двигательного аппарата, среди других систем, прежде всего мышечной и сердечнососудистой. Концепция индивидуально ориентированного содержания физической реабилитации базируется на научных, организационных, содержательных и нормативных основаниях. Основной целью программы индивидуально ориентированной физической реабилитации избрано улучшение функционального состояния стоп, увеличение подвижности в голеностопном суставе, укрепление мышц нижних конечностей, коррекцию постановки стоп во время движения, предупреждение рецидивов, профилактику нарушения осанки, приближение выполнения физических упражнений и основных движений к норме (по сравнению со сверстниками без нарушений развития), подготовку детского организма к учебной деятельности в школе, овладение родителями практическими навыками проведения физической реабилитации в домашних условиях, различными приемами лечебного массажа и упражнениями на растяжение (стретчинг). Реализация предложенной программы индивидуально ориентированной физической реабилитации обеспечила достижение положительного результата в выполнении основных движений и нормативных физических упражнений. По результатам проведенного педагогического эксперимента констатировано, что внедрение программы индивидуально ориентированной физической реабилитации способствовало улучшению активных и пассивных движений в голеностопных суставах (тыльное сгибание), функционального состояния сердечнососудистой и дыхательной систем, физической работоспособности, укреплению мышц голени и стопы, корректировке выполнения основных движений до уровня сверстников без нарушений развития, развитию физических качеств.

Ключевые слова: дети с врожденной косолапостью, индивидуально ориентированная физическая реабилитация, голеностопный сустав, физические упражнения.

Annotation. The thesis is devoted to the problem connected with justification of theoretical and methodological bases of forming and implementation of individual physical rehabilitation of preschool children with congenital clubfoot. 68 preschool children with congenital clubfoot, 34 children without violation and

children's families were involved into the research. Paying attention to the shortcomings of existing organization and content of the process, the proposed conception is focused on individual physical rehabilitation of preschool children with congenital clubfoot. It defines that the directions of the improvement are to meet the requirements of general principles connected with physical rehabilitation, as well as didactic and methodological principles of physical training during the classes, taking into account individual morphology, functioning of the feet and all musculoskeletal system among other systems - especially among muscular and cardiovascular ones. Being oriented to the individual physical rehabilitation this conception is based on scientific, organizational, substantial and normative grounds. The results of the pedagogical experiment state that the implementation of individual physical rehabilitative program assisted to improve active and passive movements of ankle-foot joints (dorsiflexion), strengthen lower leg and foot muscles, correct execution of basic movements to the level of their peers without disability, adjust the functional state of cardiovascular and respiratory systems, firm physical performance, develop physical qualities.

Key words: children with congenital clubfoot, individual physical rehabilitation, ankle-foot joint, exercise.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/2572>

120. Одинець Т. Є.

Теоретико-методологічні засади фізичної реабілітації жінок з постмастектомічним синдромом : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 „Фізична реабілітація” / Одинець Тетяна Євгенівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2018. – 40 с.

Анотація. Уперше розроблено спосіб оцінювання прогнозованого рівня функціонального стану серцево-судинної системи жінок з постмастектомічним синдромом на підставі врахування віку та об'єктивних показників центральної гемодинаміки: частоти серцевих скорочень, хвилинного об'єму крові та роботи лівого шлуночка, а також їх вагомого внеску в загальний прогнозований рівень. На підставі значень визначених параметрів та коефіцієнтів множинної регресії визначено критерії рівнів функціонального стану серцево-судинної системи організму жінки з постмастектомічним синдромом. Запропонований спосіб дозволяє проводити швидкий моніторинг та з високим ступенем вірогідності оцінювати функціональний стан серцево-судинної системи організму жінок з постмастектомічним синдромом, а також визначати ефективність лікувальних, реабілітаційних заходів і вносити корективи в програму реабілітації. Вперше визначено чинники спрямованості засобів реабілітаційного процесу з інтегральним урахуванням прогнозованого рівня функціонального стану серцево-судинної системи та етапу реабілітації. Встановлено, що у жінок з низьким рівнем функціонального стану на стаціонарному етапі вагому роль відіграють гемодинамічно-амплітудний чинник (37,06 % дисперсії), експіраторний (21,24%), вегетативний (14,49%); з нижчим за середній – гемодинамічно-амплітудний (29,62 %), експіраторно-

гемодинамічний (17,69%), вегетативний (11,40%); з середнім – гемодинамічно-амплітудний (31,19 %), експіраторний (17,06%), експіраторно-вегетативний (13,47%). На диспансерному етапі гемодинамічний чинник охоплював 22,37 % дисперсії у жінок з низьким РФС, 21,24% – з нижчим за середній, 22,06 – з середнім; 4 експіраторний – 17,15%, 16,74% та 17,48; вегетативний – 11,21%, 13,29% та 12,97% на відповідних рівнях. Вперше визначено кількісні та якісні параметри функціонального, психоемоційного стану та якості життя жінок з різними прогнозованими рівнями функціонального стану серцево-судинної системи та типами ставлення до хвороби. Уперше розроблено диференційовані проблемнота особистісно-орієнтовані програми реабілітації хворих з постмастектомічним синдромом, що передбачають врахування особистісних вподобань жінки, обґрунтований вибір засобів та методів фізичної реабілітації щодо перебігу післяопераційного періоду, віку, особливостей фізичного, функціонального, психоемоційного стану, наявності супутньої патології, типу ставлення до хвороби, обсягу оперативного втручання. Розроблені програми ґрунтувалися на поступовому вирішенні поставлених завдань з урахуванням прогнозованого рівня функціонального стану серцево-судинної системи та чинників спрямованості засобів реабілітаційного процесу. Обґрунтовано та апробовано три особистісно-орієнтовані програми: перша містила аквафітнес (аквамоушн, аквабілдинг, аквастретчинг), кондиційне плавання, оздоровчу аеробіку; друга – кондиційне плавання та пілатес; третя – стретчинг та йогу. Індивідуалізація 31 засобів та методів була реалізована в рамках кожної програми, що проводилася в умовах водного чи повітряного середовища. Уперше виявлено гетерохронність ефективності впливу засобів фізичної реабілітації на поліпшення функціонального стану верхньої кінцівки, кардіореспіраторної та вегетативної систем жінок з постмастектомічним синдромом та обґрунтовано раціональність їхнього запровадження. За результатами піврічного контролю встановлено, що застосування фізичної реабілітації на стаціонарному етапі є ефективнішим виключно для поліпшення таких показників: ударного та хвилинного об'єму крові, роботи та потужності лівого шлуночка, больової та тактильної чутливості, якості життя, а також для зменшення лімфостазу.

Ключові слова: постмастектомічний синдром, фізична реабілітація, жінки, рак молочної залози.

Анотація. В диссертационной работе представлено новое решение научно-прикладной проблемы физической реабилитации женщин с постмастэктомическим синдромом. Впервые разработана концепция физической реабилитации женщин с постмастэктомическим синдромом, которая включает личностно-ориентированную вариативную составляющую, учет факторов направленности средств реабилитационного процесса и последовательную реализацию фундаментальной, контрольно-диагностической, организационной и оценочной компонент. Предложен способ оценки прогнозируемого уровня функционального состояния сердечнососудистой системы женщин с постмастэктомическим синдромом

на основании учета возраста и объективных показателей центральной гемодинамики. Определены количественные и качественные параметры функционального, психоэмоционального состояния и качества жизни с различными прогнозируемыми уровнями функционального состояния сердечно-сосудистой системы и типами отношения к болезни. Обоснованы дифференцированные проблемно- и личностно-ориентированные программы реабилитации больных с постмастэктомическим синдромом.

Ключевые слова: постмастэктомический синдром, физическая реабилитация, женщины, рак молочной железы.

Abstract. It has been presented a new solution of the scientific and applied problem of physical rehabilitation of women with post-mastectomy syndrome in the dissertation. The purpose of the study is theoretical and methodological substantiation of the concept of physical rehabilitation of women with post-mastectomy syndrome and implementation of its provisions. The object of study is the physical 32 rehabilitation of women with post-mastectomy syndrome. The subject of study is the methodology of differentiated physical rehabilitation of women with postmastectomy syndrome. The conception of physical rehabilitation of women with post-mastectomy syndrome has been substantiated for the first time, which allows to standardize the structure and content of applied rehabilitation means in accordance with the stages of the recovery period. The developed conception of physical rehabilitation of women with postmastectomy syndrome includes personalityoriented variable component, takes into account the orientation factors of the rehabilitation process means and the consistent implementation of interrelated structural components: fundamental, control and diagnostic, organizational and evaluative, which allow to substantiate both theoretical and methodical features of restoring the quality of life, physical, functional and psycho-emotional state of women with post-mastectomy syndrome at different stages of the rehabilitation process. First developed method for estimating the predicted level of functional state of the cardiovascular system of women with post-mastectomy syndrome has based on age and objective indicators of central hemodynamics: heart rate, minute volume of blood and left ventricular work, as well as their significant contribution to overall predicted level. Based on the values of the determined parameters and coefficients of multiple regression, criteria of levels of functional state of the cardiovascular system of patients with post-mastectomy syndrome have been determined. The proposed method allows to carry out rapid monitoring and with a high degree of probability to assess the functional state of the cardiovascular system of the patients with postmastectomy syndrome, as well as to determine the effectiveness of therapeutic, rehabilitation measures and make adjustments to the program of rehabilitation. Defined factors of the direction of the rehabilitation process with the integral account of the predicted level of the functional state of the cardiovascular system and the stage of rehabilitation have been firstly determined in the dissertation. It has been firstly found quantitative and qualitative parameters of functional, psychoemotional status and quality of life of women with different predicted levels of functional state of the cardiovascular system and types of attitude to the disease. It has been firstly

developed differentiated problem-oriented and personality-oriented rehabilitation programs for patients with post-mastectomy syndrome taking into account the person's preferences of the woman, a reasonable choice of methods and means of physical rehabilitation for the course of postoperative period, age, features of physical, functional, psychoemotional condition, presence of concomitant pathology, type of attitude to the disease, type of surgical intervention. The developed programs have been based on the gradual solving of the tasks, taking into account the predicted level of the functional state of the cardiovascular system and the direction factors of the rehabilitation process. Three complex personality-oriented rehabilitation programs have been created and justified. The first personality-oriented rehabilitation program included aqua aerobics (aqua jogging, aqua building, aqua stretching), conditional swimming, and recreational aerobics; the second program included conditional swimming and Pilates exercises; the third program included stretching and yoga. The choice of the exercises was based on preliminary examination of the functional, psychoemotional indicators, and individual goals of the patient as well as the acceptability of the aquatic environment for exercise training of patients with post-mastectomy syndrome. According to the study hypothesis, a rational combination of land-based and aquatic exercises could lead to a significant improvement of functional, psychoemotional indicators and quality of life in women with post-mastectomy syndrome. The concept of physical rehabilitation of women with post-mastectomy syndrome has been developed and introduced into the practice of specialized institutions and recommended for further application.

Keywords: post-mastectomy syndrome, physical rehabilitation, women, breast cancer.

Електронний ресурс: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/10889>

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Абдельсалам Мох'д С. Х.	1	Заморський Т. В.	43
Аблікова І. В.	2	Заставна О. М.	44
Адель М. А. Марайта.	3	Звіряка О. М.	45
Алі Сарі Алі Смаді.	4	Івановська О. Е.	46
Алі Халіл Мохаммед.	5	Івасик Н. О.	47
Аля Омар Самара А.	6	Індика С. Я.	48
Аль Хамі Ібрагім.	7	Ісмаїл Б. І. Амро.	49
Амжад А. Б. Хамдоні.	8	Калінкін А. Л.	50
Андрійчук О. Я.	111	Калінкіна О. Д.	51
Арешина Ю. Б.	9	Калмикова Ю. С.	52
Афанасьєва О. С.	10	Кобелев С. Ю.	53
Балаж М. С.	11	Коваленко Т. М.	54
Бандуріна К. В.	12	Копочинська Ю. В.	55
Бардашевський Ю. В.	13	Корд Махмаз.	56
Барішок Т. В.	14	Кормільцев В. В.	57
Бас О. А.	15	Кравчук Л. Д.	58
Білий В. В.	16	Кривошлик Ю. М.	59
Білянський О. Ю.	17	Крук Б. Р.	60
Бісмак О. В.	18	Кульченко І. А.	61
Бугеря Т. М.	19	Лазарєва О. Б.	114
Бутов Р. С.	20	Люгайло С. С.	62,115
Буховець Б. О.	21	Лянной Ю. О.	116
Віндюк П. А.	22	Майструк М. І.	117
Вітомський В. В.	23	Макарова Е. В.	118
Возний С. С.	24	Марценюк І. М.	63
Войчишин Л. І.	25	Мосаб С. Х. Амуді.	64
Герасименко О. С.	26	Мох'д Халіл Мох'д А. К.	65
Герцик А. М.	27,112	Мохаммад Назмі Куфтан К.	66
Глиняна О. О.	28	Мохаммед Абдель Кадер А.	67
Голод Н. Р.	29	Муханнад Марван Х. А.	68
Гридько Л. А.	30	Нагорна О. Б.	69
Грубар І. Я.	31	Нестерчук Н. Є.	119
Гузій О. В.	32	Ніканоров О. К.	70
Дамін Мох'д Дамін Ф.	33	Ногас А. О.	71
Дешевий Є. Г.	34	Одинець Т. Є.	72,120
Дикий Б. В.	35	Ольховик А. В.	73
Дідух Г. В.	36	Онищук В. Є.	74
Долгієр Є. В.	37	Осіпов В. М.	75
Дяченко Ю. Л.	38	Паріш Мохаммадреза.	76
Єрмолаєва А. В.	39	Пур Хейдарі Рудбері Анвар	77
Жарова І. О.	40,113	Ра'ад Абдул Х. М. А.	78
Жарська Н. В.	41	Рашед Сауд К. А.	79
Железний О. Д.	42	Рожкова Т. А.	80

Рокошевська В. В.	81	Трістан О. С.	97
Ромман Хайсам Дж. М.	82	Тумілович Г. Г.	98
Романенко Я. М.	83	Фавваз Ф. Ш.	99
Рубан Л. А.	84	Федоренко С. М.	100
Русанов А. П.	85	Філак Я. Ф.	101
Сабадощ М. В.	86	Хаджи Бек Сефиан.	102
Сайнчук А. М.	87	Харченко Г. Д.	103
Скомороха О. С.	88	Хашем Хассан Али.	104
Сохіб Бахджат М. А.	89	Ціж Л. М.	105
Стасюк О. М.	90	Чередніченко П. П.	106
Ступницька С. А.	91	Чернова Л. В.	107
Таран І. В.	92	Шаді Абделбасет М. А.	108
Тимрук-Скоропад К. А.	93	Шлапаченко О. А.	109
Тиравська О. І.	94	Шматова О. О.	110
Толкачова О. В.	95		
Трад Реда Хассан.	96		

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ.
ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ**

Анотований бібліографічний покажчик
авторефератів дисертацій

Укладач – Ірина Свістельник